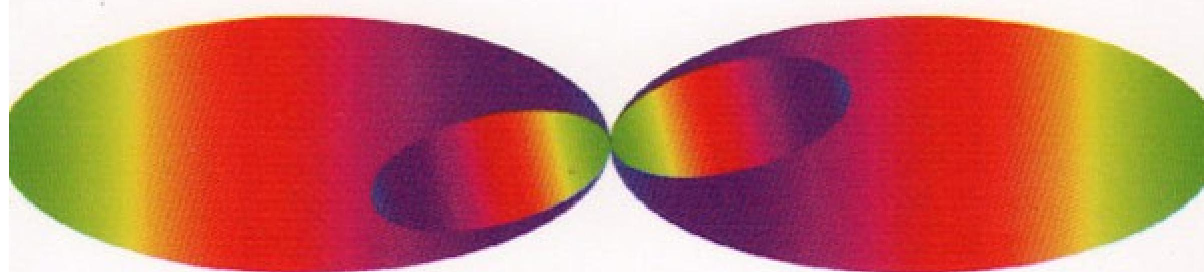
Infinitul mic, iubindu-l pe cel Mare

Adrian Nuță

Adrian Nuță
Infinitul mic, iubindu-1 pe cel Mare

Editura SPER Colecţia “ANIM”, Nr. 9 Bucureşti, 2007

ISBN 978-973-8383-36-4

Descrierca CIP a Bibliotecii Naţionale a României
NUŢĂ, ADRIAN
Infinitul mic, iubindu-1 pe cel Mare/ Adrian Nuţă. - Bucureşti: Editura SPER, 2007 ISBN 978-973-8383-36-4
177.6 159.922,1
Difuzare şi comenzi: Editura SPER - SPER CONS EDIT SRL
Bd-ul Chişinău 12, Sect. 2, Bucureşti
Tel.: 021.104.35.18
E-mail: sperpsi@gmail.com
Culegere computerizată: Mihaela Joiţa, Cristina Oargă, Ada Muntean, Anca Enache
Tehnoredactare şi copertă: Mădălina Voicu

CUPRINS

Închisori comode, libertăţi primejdioase

"Când dragostea vă îndeamnă, urmaţi-o

Chiar de cărările ei sunt anevoioase şi abrupte.
Şi când vă învăluie cu aripile sale, lasați-vă în seama ei
Chiar dacă sabia ascunsă în penajul său vă poate răni."

Aşa grăieşte despre iubire Kahlil Gibran, un pictor cu înclinații literare, născut în nordul Libanului. Aceeaşi idee aş expune-o pe toate bannere-ele publicitare în locul îndemnurilor de a cumpăra tranchilizantele moderne împotriva ascuțirii simțurilor şi inteligenței.

Iubirea, astăzi, aşa cum o împachetează, o decorează şi o propune societatea, este adesea o mascaradă. Ea este experimentată intens până la cel mai târziu 25-30 de ani, după care este artificializată şi îngrădită, cu atât mai repede cu cât imaginea socială dezirabilă sau doar fantasmată pune stăpânire pe energia vibratoare inocentă a sufletului.

Iubirea, astăzi, îmi pare nefericită şi distructivă, deoarece nu este lăsată să se exprime liber, este cenzurată, ascunsă, disimulată, se îmbracă în haine groteşti sau stranii.

Ceea ce mă doare cel mai tare, atunci când nu sunt adormit, sunt limitele penibile care îi sunt puse în calea extinderii, ca şi cum o iubire radioasă şi curgătoare ar fi o primejdie fără seamăn, o amenințare mai mare decât bomba atomică şi cratimele interioare ale celor care o fabrică.

Eu cred că unui bărbat, dacă poate iubi două femei, ar trebui să i se permită acest lucru. El ar trebui nu acuzat şi respins, ci sărbătorit. Dacă o femeie poate iubi trei bărbați, ar trebui să i se dea voie. Ea ar merita admirație. Dacă poate iubi nu trei, ci 30, ar trebui să i se ridice o statuie.

Desigur, nu îi va iubi la fel, pentru că nici ei nu sunt la fel. Iubirea se poate nuanța la infinit, asemenea culorilor. Viața este încântătoare nu pentru că are trei culori de bază, ci pentru că a explodat în milioane de nuanțe şi tonuri. Cu atât mai mult sentimentele care, fiind mai subtile, suportă o combinatorică şi mai avansată.

Cu toate acestea, dacă o femeie iubeşte mai mulți bărbați (repet, ALTFEL pe fiecare!), ei nu-i sunt recunoscute disponibilitățile şi rafinamentul emoțional. Dimpotrivă, este considerată superficială, imatură, frivolă, nedemnă, curvă. Dacă un bărbat iubeşte mai multe femei (altfel, da?), este egocentric, desfrânat, vicios, narcisic. Nimeni nu vede că inima lui s-a extins, că sentimentele s-au îmbogățit, că ceva a înflorit în sufletul lui (sau în aura lui, pentru clarvăzători).

Iubirea este ceva atât de bun, atât de hrănitor, atât de frumos, încât ar trebui încurajată să se desfăşoare, să se răspândească, să expansioneze. Am trăi într-o lume, cum altfel, mai iubitoare, ceea ce nu mi se pare deloc un pericol decât pentru aisberguri şi ghețari.

Însă lucrurile stau exact pe dos. Partenerii de cuplu se pot iubi între ei, însă nu mai mult, un părinte îşi poate iubi capiii, însă nu şi pe ai altora. Este ca şi cum nu ai avea voie să respiri decât dacă soția este de față şi ar fi interzis să mănânci dacă partenerul lipseşte.

Aceste imagini sunt evident absurde. Totuşi nu simți că ele se referă la tine? Ai observat ce trăieşti când întâlneşti o femeie frumoasă, care trezeşte ceva în tine, iar tu ai deja o relație? Când comunici cu un bărbat foarte interesant, iar verigheta se foieşte pe inelar?

Tocmai pentru că aceste experiențe nu-mi sunt străine pot să vorbesc despre ele. Sunt şi ale mele şi ale celor care mi le-au încredințat, apărați de confidențialitatea dialogului terapeutic. Se întâmplă peste tot unde există bărbați şi femei laolaltă cu reguli şi norme elaborate cu mult timp în urmă şi menținute inconştient în zilele noastre.

În inima acestor experiențe se află culpabilitatea, sentimentul că faci ceva rău dacă îți dai voie să iubeşti, dacă vibrezi pe aceeaşi lungime de undă cu mai mulți oameni, dacă eşti atras de persoane pe care societatea nu a inscripționat "soțul meu"/ "soția mea"! Însă ce poate fi rău să priveşti cu dragoste pe cineva, oricine ar fi el sau ea, să-i atingi cu tandrețe mâna sau buzele, să-i oferi din timpul şi resursele tale într-un fel care îi permite să se dezvolte, să înțeleagă mai mult, să i se manifeste disponibilitățile sau doar să se bucure de câteva clipe magice într-un peisaj insipid?

Cine are de suferit dacă iubirea devine mai largă, mai prezentă, mai intensă? Ştii foarte bine. Dacă iubita, prietena sau soția ta atinge cu dragoste pe altcineva cine este cel care suferă?

Aşa este. TU suferi! Tu te simți înşelat, abandonat, nerespectat, ți se pare că nu mai contezi, că nu mai eşti important. Cât de ciudat este totul! Ea se bucură împreună cu altcineva şi tu suferi. Nu e ceva extraordinar? Cum poate bucuria pe care doi oameni o experimentează să rănească pe un treilea?

Nu, acest lucru nu este posibil! Tu eşti rănit nu de bucuria lor, ci de propriile tale dorințe. Tar pentru aceste dorințe nu ei sunt responsabili, ci tu! Tu eşti cel care doreşte să posede, să controleze, să aibă exclusivitate, să trăiască fuzional, să evite singurătatea, tu ai nevoie de cineva din exterior să-ți confere valoare, să aibă grijă de tine, să se conformeze.

Toate aceste dorințe le camuflezi în spatele lui “Dar eu o iubesc!”. Stimabile, pe cine încerci să păcăleşti? Tu nu o iubeşti, ci o doreşti! Dacă studenții mei îşi vor mai aminti de mine, sper să o facă aşa: “Aha, proful ăla care ne tot spunea că TE IUBESC nu este totuna cu TE DORESC!”

Iubirea nu reclamă, nu revendică, nu solicită libertate. IUBIREA OFERĂ, STIMULEAZĂ TREZEŞTE LIBERATATEA! Tu iubeşti, iar celalalt devine mai liber, acesta este criteriul. Se cunoaşte într-o măsură mai mare pe sine, devine mai conştient de resurse şi capacități, se afirmă se manifestă, îşi depăşeşte limitele, se îmbogăteşte comunică altfel, interacționează cu mai mulți oameni, devine mai iubitor cu lumea din jur.

Iubirea e foarte uşor de recunoscut. Nu-ti trebuie ochelari sau lentile de psiholog, deoarece ea sare în ochi, e transparentă şi clară. Însă dacă tu nu ai simțit-o, dacă nu i-ai experimentat efectele fiind la rândul tău, iubit cu adevărat de cineva, nu vei şti să o recunoşti, vei face confuzii, o vei distorsiona vei trăi în ambivalențe sau în întuneric, după caz.

Acolo unde iubirea nu a rodit, fie pentru că nu există, fie pentru că este infantilă, semnele libertății nu apar. Când tu iubeşti celălalt nu se simte în niciun fel forțat, nu este legat prin nicio culpabilitate, nu planează asupra lui nicio datorie, trăieşte doar bucuria şi recunoştința.

Ştiu că acesta este un tablou mai degrabă ideal, ajuns nu se ştie cum pe Pământ, din paradisul ființelor inaccesibile, îngeri şi arhangheli dotați cu aripi şi lipsiți de pragmatism.

Am întâlnit totuşi oameni capabili să iubească în acest fel sau măcar să aspire la acest fel de a iubi. Am întâlnit, deopotrivă, critici vehemenți, apărători orbi ai normalității sociale, adversari nemulțumiți, de fapt, de propriile lor blocaje, chiar specialişti în relații umane, raționalizându-şi în teorii elaborate teama de pulsiune erotică sau durerea de a-şi fi irosit o parte din viață în căsnicii nefericite, dar migălos poleite.

Nu mă aştept să sprijine aceste idei alți oameni în afară de cei cu sufletul proaspăt, nealterat în jocurile sociale ale supraviețuirii sau succesului, nonconformişti responsabili, tineri inteligenți crescuți într-o cultură mai democratică, visători la o lume mai sănătoasă, adulți care îşi înțeleg limitele şi luptă pentru a le transcede, bărbați şi femei cu un coeficient înalt de originalitate, rezervați în a se comporta în feluri care contravin propriei lor inteligețe.

Şi mai simt că există aliați secreți, piese din uriaşul puzzle social care nu îndrăznesc să spună cu voce tare ceea ce gândesc în sinea lor, cu atât mai puțin să acționeze congruent, din teama de a nu pierde poziția socială, prestigiul, respectul ştiințific sau profesional. Aceşti oameni îmi par a fi prinşi în cea mai puternică disonanță, scindați între ceea ce simt şi ceea ce trebuie să facă, având de ales între măşti pe care le urăsc şi chipuri de care se tem, aproape de un salt excepțional de libertate pe care l-aş aplauda primul.

Însă, oricât de mari ar fi recompensele sociale, cred că nimic nu se compară cu bucuria de a fi în inima lui Dumnezeu, deoarece asta mi se pare a se întâmpla cu un om atunci când iubeşte şi îşi asumă iubirea. Societatea te păcăleşte până în ultima clipă, când mori, şi poate nici atunci nu-ți dai seama ce energii inimaginabile au rămas latente în sufletul tău socializat cu succes.

Din fericire, undeva pe parcursul vieții, încă ne mai putem înțelege mecanismele prin care ne refuzăm bucuria iubirii extinse, rotițele individuale şi colective care ne limitează plăcerea de a savura misterul creației. Trecutul nerezolvat al familiei din care provii, la care se adaugă aşteptările şi sancțiunile sociale, scenarii de vieți cu grade de libertate cel mult acceptabile, însă fară nimic fascinant, extatic, copleşitor.

Acestea sunt închisorile comode din titlu, un fel de viață de leu trăită printre pisici şi motani, convins că eşti unul dintre aceştia. Lipseşte întâlnirea zguduitoare cu un seamăn al tău crescut departe de “civilizație”, în contact puternic cu natura lui, care să-ți arate ce ai putea fi dacă ai renunța la securitatea înşelătoare a “tribului” care te-a adoptat.

Aici au loc întâlnirile de gradul trei, confruntări răscolitoare cu ceea ce ai fi putut sau ai mai putea trăi, cu condiția de a-ți depăşi frica. Nu uita că tu eşti factorul decisiv din viața ta, tu hotărăşti

căror acţiuni le dai curs şi pe care le inhibi, prin urmare nu vei avea pe cine să arunci vina de a nu fi fost fericit.

Fericirea, atât cât am putut eu înţelege, nu poate fi separată de iubire. Iubirea abundentă care creşte, se lărgeşte şi se amplifică generează stări de conştiinţă uluitoare, vibraţii ale conştiinţei pe care nicio funcţie socială, fie ea de preşedinte sau de doctor în psihologie sterilă, nu le poate trezi.

Când eşti fericit nici măcar nu-ţi mai trece prin cap să te foloseşti de cineva. Este ca şi cum creierul ar refuza să mai elibereze "neurotransmiţători" manipulatori, Tot ce vrei este să împărtăşeşti cu o persoană pe care o preferi şi constaţi cu surprindere cât de mult se lărgeşte cercul preferinţelor.

Ideea de a interfera cu libertatea celuilalt, de a-i trasa sarcini şi a-i pune limite, în numele unei false intimităţi, apare în delicioasa ei stupiditate. Intimitatea obţinută prin constrângere, brutală sau subtilă, apărată prin culpabilizare, explicată prin teorii savante, este ca o suzetă pe care o dai unui copilaş ca să tacă din gură.

Din păcate această revelaţie nu o poţi avea decât atunci cand eşti FERICIT ÎN MOD AUTENTIC, lucru foarte improbabil dacă nu ţi-ai permis să iubeşti, captiv al anxietăţilor arhaice, neliniştit de propria sexualitate reprimată sau depozitar fără voie al angoaselor sociale.

Când doi oameni aleg să aibă o relaţie, niciunul nu capătă drepturi asupra celuilalt. Dacă tu ai o iubită, ea îşi păstrează dreptul de a-şi folosi energia, timpul, cunoaşterea, corpul sau farmecul oricum doreşte. Dacă îi zâmbeşte unui alt bărbat, cine eşti tu ca să-i interzici asta? Dacă este prietenoasă şi cu altcineva, care este problema ta? Numai pentru că o numeşti prietena ta sau soţia ta nu deţii proprietate pe corpul sau sentimentele ei, nu eşti stăpân pe mâinile, sânii sau buzele ei. Ea rămâne o fiinţă liberă pe care o poţi respecta bucurându-te pentru ceea ce a ales să-ţi ofere. Dacă, la un moment dat, îţi oferă mai puţin sau îi oferă şi altuia, aceasta e doar un mod individualizat de a-şi exprima libertatea, mod care te poate întrista sau frustra, într-adevăr, dar pe care nu-1 poţi acuza în niciun fel. Învinovăţirea, incriminarea morală, sentinţele pe care le emiţi arată doar gradul tău de vulnerabilitate internă, faptul că nu îi sesizezi demnitatea, precum şi incapacitatea ta de a percepe libertatea ca pe o valoare sublimă.

Bărbatul pe care îl iubeşti, cu care ai ales să locuieşti şi poate chiar să ai copii, de asemenea nu este AL TĂU. El îşi aparţine SIEŞI. Eventual, îi mai aparţine lui Dumnezeu, acelui Ceva invizil care-i face inima să bată şi plămânii să respire. El are spaţiul lui şi timpul lui pe care nu e obligat să-1 împartă cu tine. Uneori poate prefera pe altcineva, căutând vitaminele care îi lipsesc în relaţia voastră sau oferindu-i surplusul de iubire, eliberat de meschinăria şi caracterul jalnic al unei relaţii contractuale.

Voi fi convins până la sfârşitul veacurilor că atunci când iubeşti pe cineva îţi doreşti să fie fericit sau fericită şi, ghidat de inteligenţă, te comporţi ca atare. Asta înseamnă că atunci când iubita ta e fericită alături de alt bărbat, tu te bucuri. Când iubitul tău se bucură alături de altă femeie, tu eşti încântată.

Nu-i aşa că găseşti această idee extraordinar de frumoasă şi cu totul nerealistă? Tocmai pentru că este nerealistă, adică nu face parte din realitatea concretă, de ce să nu devină un ideal, un far care să ne călăuzească paşii către evoluţie, o linie a orizontului care să ne informeze imparţial asupra egocentrismului şi limitelor în care ne zbatem?

Nu ţi se pare plictisitor să repeţi aceeaşi dramă la nesfârşit? Să fii gelos, să suferi, să creezi închisori, să-ţi cauţi aliaţi şi complici sociali, să te agăţi cu disperare, să suspectezi, să trăieşti anxiogen relaţiile lui sau ale ei, să culpabilizezi, să te ascunzi în spatele moralei, să negi sau să-ţi deplasezi atracţiile, să te prefaci, să pretinzi că gândeşti sau simţi altceva, să blochezi, să perverteşti, să controlezi rigid şi sinistru, să respingi, să transferi nevrotic?

Tu numeşti aşa ceva viaţă?!

Mie îmi pare o poveste sfâşietoare, o caricatură a ceea ce ai fi putut simţi şi experimenta. Atenţie, aceste tendinţe, tipare şi stări, dacă nu ai trecut prin ele, se desfăşoară în forul tău interior, reprezintă viaţa secretă pe care mediul încă nu a chemat-o la manifestare, moştenirea inevitabilă de mii de ani de reacţii primitive şi atitudini arhaice.

Este imposibil să te eliberezi de ele fără să treci de ele, fară să le simţi în ultima ta fibră, fără să le studiezi pentru a le înţelege mecanismele de funcţionare. În plus, ceea ce face transcederea posibilă este însăşi dorinţa de a evolua, de a fi, în sfârşit, şi ALTFEL. Ipoteza mea este că această tranziţie corespunde, în plan neuroanatomic, apariţiei celui de-al patrulea creier.

Pentru ingineri, câteva informaţii suplimentare:

Imaginează-ţi creierul care se dezvoltă ca un oraş care creşte în mai multe faze. Avem mai întâi creierul de reptilă (trunchiul cerebral). El controlează funcţiile vitale: circulaţia, digestia, respiraţia şi unele mişcări simple. Face posibile frica şi satisfacţia. Viaţa e simplă. Oraşul e la început, nu există decât străzi şi case de locuit.

Urmează stratul următor, creierul mamiferelor timpurii (hipocampul, nucleul amigdalian). Comportamentele devin mai flexibile, sunt stocate şi evocate amintiri referitoare la trăiri emoţionale, evenimente, locuri. Animalele ştiu unde să caute şi unde să nu mai caute hrana, îşi recunosc duşmanii, îi evită, stabilesc legături cu partenerul sau cu animale din acesta specie pentru a-şi îngriji mai bine puii. Apare ceva ce seamănă cu grija oamenilor pentru copii. La reptile, acest comportament nu există. Un pui de crocodil, după ce se naşte, trebuie să fie suficient de agil pentru a nu fi consumat ca desert de proprii lui părinţi. Oraşul se dezvoltă, apar şeriful, barul, primăria.

În sfârşit, al treilea creier este creierul mamiferelor târzii, a căror etapă de dezvoltare a început acum 100 de milioane de ani, odată cu extinderea creierului mare. Acum acţiunile pot fi planificate, apare un fel de limbaj, mediul începe să fie modificat pentru a răspunde nevoilor de supravieţuire. Comunităţile complexe generează emoţii complexe şi apar inclusiv comportamente altruiste, ne învaţă primatologii. Oraşul îşi ridică standardul de civilizaţie, construieşte spitale şi şcoli, dezvoltă instituţii de control sau de întrajutorare socială.

Omul, animalul cu cea mai întinsă scoarţă cerebrală, devine conştient de gândurile şi sentimentele sale. Acesta este punctul în care ne aflăm. A fi conştient de ceea ce simţi nu e echivalent cu a gestiona ceea ce simţi şi cu atât mai puţin cu a experimenta în mod voluntar emoţii nobile, elevate, armonizatoare.

Trăirile noastre sunt mai complicate decât ale rudelor înaripate sau patrupede datorită celor 500 de milioane de ani, timpul necesar pentru a trece de la sistemul nervos simplu al meduzelor la neurocortexul de asociaţie al celor care îşi construiesc vile deturnând bani publici.

Astfel, suntem cu toţii legaţi pe un fenomenal lanţ filogenetic, motiv pentru care ne este uşor să fim măgari, vite sau viespi, când circumstanţele ne provoacă îndepărtatele amintiri.

De ce s-ar opri aici evoluţia? De ce să nu apară un strat nou de celule nervoase, cu alte tipuri de legături, suport, evident, pentru comportamente, acţiuni, trăiri, intenţii şi opţiuni de altă natură, eventual mai generoasă şi mai altruistă? N-ar putea, oare, să apară în creier o arie de asociaţie suprafrontală, cu rol de acceptare detaşată a libertăţii partenerului şi cu funcţie de creare a bucuriei când acesta este fericit cu altcineva? O arie de asociaţie posttemporală, responsabilă pentru vizualizarea modalităţilor de a-ţi ajuta soţia sau soţul să devină o fiinţă măi liberă? Câteva fibre cortico-spinale noi, care să-ţi permită mişcări musculare lipsite de culpabilitate?

Mi-ar plăcea, peste câteva mii de ani, când voi reveni pe Pământ în posesia preţiosului creier, să citesc în presa vremii despre aceste idei descoperite în situ-ul arheologic de al Podul Eroilor. Anticipez deja un zâmbet plin de compasiune pentru frământările aspiraţionale şi năzuinţele distinse ale unui muritor cu doar două emisfere, şi acestea neconectate.

Revenind la prezent, oricâte endorfme şi encefaline mi-ar circula prin creier, nu pot face abstracţie de suferinţele create în relaţii ce se vor iubitoare. Doi oameni decid să fie împreună pentru a-şi face vieţile mai frumoase şi, după un timp, reuşesc să se irite reciproc prin pretenţiile pe care le au, se ameninţă cu despărţirea sau chiar o pun în act, consfiinţind eşecul relaţiei.

Ceea ce se anunţa ca o asociere stimulativă şi plină de promisiuni devine o închisoare, uneori de lux, sau o luptă subtilă pentru putere. Teritoriile sunt marcate cu feromoni: “Această femeie este a mea”, “Acest bărbat îmi aparţine”. Un calm relativ domneşte câtă vreme teritoriile sunt respectate, însă aceasta nu e decât liniştea dinaintea furtunilor, furtuni care se pot dezlănţui doar în interior, producând pagube deghizate în patologii ale corpului. Diferite organe (inima, stomacul, ficatul, ovarele) suferă sau cedează, manifestând suferinţe psihologice pe care Eul le

refuză, vorbind într-un limbaj încifrat despre limitele nevrotice puse în calea impulsurilor, scoţând la lumină agresivitatea ascunsă ingenios în norme şi interdicţii sociale, familiale sau de cuplu.

Cât de frumoasă este o relaţie între doi oameni care manifestă un respect sacru pentru libertatea celuilalt, care îşi permit să experimenteze intimitatea fară a se agăţa unul de altul, care spun exact ce simt adică uneori ”Da”, alteori “Nu”, care se întâlnesc pentru a se îmbogăţi unul pe altul şi nu pentru a se limita sau a se distruge!

Tu nu ai dori să trăieşti astfel?

Să o laşi pe iubita ta să iasă cu cine doreşte pentru a reveni la tine cu o experienţă mai cuprinzătoare, relaxată şi proaspătă? Să îi permiţi partenerului tău să se îndepărteze pentru a se întoarce mai sigur pe el, mai incitat şi mai receptiv la nevoile tale?

Cred că momentul adevărului într-o relaţie este acela în care unul dintre parteneri se simte atras de cineva din afara cuplului. Atunci aflăm dacă iubirea supravieţuieşte, fiind autentică, sau dispare, deoarece nu era decât o amăgire. Să ştii că un alt bărbat o ţine în braţe, o mângâie sau doar o ascultă cu multă atenţie şi să o percepi în continuare preţioasă pentru tine, dorindu-i binele. Să simţi adierea unui parfum necunoscut, când el se întoarce, fără ca asta să-ţi micşoreze bucuria de a-l vedea.

Acestea sunt testele necruţătoare ale iubirii, lecţiile la a căror tablă eşti scos sau scoasă, urmând a descoperi dacă ai aflat ceva despre sacrificiul dorinţelor infantile, acceptarea matură a opţiunilor altuia, allocentrism şi generozitate.

La momente ştiute doar de ea, viaţa te cheamă să citeşti lecţia despre gelozie sau te invită să parcurgi manualul anxietăţii de abandon. Sunt sigur că face asta în cel mai desăvârşit chip posibil, pregătindu-şi îndelung actorii şi decorul. Este ca şi cum ar avea un plan de evoluţie în ceea ce te priveşte, pe care îl activează în momentul-cheie, momentul de care tu profiţi sau nu, în funcţie de cât de nervos sau inteligent eşti.

Viaţa, Dumnezeu sau propriul tău Sine îţi testează periodic disponibilitatea de a iubi, te ajută să devii mai conştient de resurse şi vulnerabilităţi, îţi luminează părţile de umbră, râde de ceea ce ai supra adăugat, colecţionat sau exagerat, într-un cuvânt, participă la propria ta evoluţie.

Dacă există un scop, probabil e acela de a-ţi extinde iubirea, de a învăţa să iubeşti fară aşteptări şi pretenţii, de a sărbători iubirea altuia când eşti martor, de a oferi fără a cere nimic în schimb.

De ce viaţa şi-o fi ales un astfel de scop nu-mi dau seama, însă mi-e clar că dacă există o evoluţie în vreo direcţie aceasta e singura posibilă. Pământul e plin de oameni temători, care pun condiţii pentru a se proteja. Mai interesant, de acum încolo, este să se umple cu oameni liberi, neinhibaţi în exprimarea iubirii. Altfel prevăd nişte secole groaznice, jenant de monotone în ceea ce priveşte relaţiile.

Este ca şi cum ai avea câteva casete video, le-ai rula mereu şi mereu. Control, abandon, trădare, gelozie, nesiguranţă. Oricât ai fi de creativ şi tot te plictiseşti. La un moment dat simţi nevoia unei schimbări. Cred că aşa se produce evoluţia. Viaţa face experimente, descoperă o serie de tipare, le manifestă din nou şi din nou până când ajunge să nu le mai suporte şi inventează altele.

Mai mult decât atât, să fiti gelos şi din nou gelos şi iarăşi gelos nu e doar plictisitor, ci şi obositor, la un moment dat. Eu unul m-am săturat. Vreau să fiu deschis şi flexibil, să fiu entuziasmat de exerciţiul atent al libertăţii, să curg împreună cu impulsurile mele şi să preţuiesc curgerea responsabilă a celui apropiat, să îi permit noului să existe, să fiu însufleţit de iubire, când antenele mi-o descoperă la cei din jur.

O relaţie de cuplu pătrunsă de libertate îmi pare mai mult o relaţie de prietenie, o interacţiune minunată între doi oameni care nu-şi aparţin unul altuia, dar se cunosc unul pe altul, atât cât e posibil, relaxaţi în ceea ce priveşte viaţa, abandonându-se în mâinile ei cosmice, diferenţiind corpul de suflet fără a le diviza.

Relaţiile de cuplu, netransformate încă în relaţii de prietenie, sunt drastic limitative, fuzionate, sufocante. Noi doi, mereu împreună, sunându-ne, vorbind, îmbrăţişându-ne, gângurind - cât poate sa dureze acest fenomen?

Peste tot viaţa a prevăzut spaţii, distanţe, interstiţii. Kahlil Gibran spune înţelept:

“Atunci când vă apropiaţi, lăsaţi un spaţiu între voi.
Lăsaţi vânturile celeste să danseze printre voi.
Iubiţi-vă, dar nu transformaţi iubirea într-un lanţ:
Transformaţi-o mai degrabă într-o mare, ale cărei
Valuri se sparg de ţărmurile sufletelor voastre.”

Nu te poţi plicitisi când există spaţiu, când celălalt se schimbă sau creşte fără ca tu să ştii cum, când interactionezi profund şi cu alţi oameni, care te îmbogăţesc, care trezesc în tine sentimente şi gânduri noi. Revii în relaţie, chiar şi după o întâlnire de două ore, puţin diferit, cu o perspectivă uşor schimbată, cu o percepţie un pic mai clară, cu un grad de conştientizare ceva mai mare.

Acestea sunt dinamisme energetice, vibraţii care intră prin osmoză în relaţia ta şi o înalţă, făcând-o mai provocatoare, mai intensă, mai vie. La un moment dat dacă desincronizările se înmulţesc, iar nevoile fundamentale nu-şi mai găsesc răspuns, ca doi bum prieteni, care au mers o bucată de drum, vă puteţi despărţi fară resentimente şi agende ascunse. Poale altă dată o să vă reîntâlniţi sau poate nu, aceasta nu este deloc important când vă luaţi la revedere cu inima uşoară, recunoscători pentru ceea ce v-aţi oferit unul altuia, amuzaţi în conflictele copilăreşti în a căror plase aţi căzut uneori, optimişti privind viitorul.

Chiar şi acolo unde există copii, despărţirile nu au de ce să fie tragice. Modele parentale pentru copii pot fi întotdeauna găsite, pierderile nu sunt niciodată veşnice, iar viaţa e plină de soluţii alternative. Universul e construit după legi atât de perfecte (sic!), încât nu există răni care nu se vindecă, lacrimă care să nu fie ştearsă, bucurie care să nu poată fi recuperată, elan care să nu fie împărtăşit.

Acesta nu e un mod de a minimaliza sau bagateliza suferinţe, în special ale copiilor, ci de a te invita să priveşti dincolo de micuţul tău Eu, în desăvârşite ţesături cosmice ale relaţiilor şi evenimentelor aşezate cu mâini de Artist, cu scopul de a rafina, amplifica şi îmbogăţi Visul. Orice suferinţă are un sens, orice durere există în vederea a ceva, orice pierdere anunţă o înflorire, orice despărţire este pretextul unei întâlniri noi.

Acesta nu este un motiv pentru a urmări deliberat aceste lucruri. Ele vin singure, la timpul lor, stimulându-ne să le înţelegem, să le integrăm, să ne schimbăm în contact cu ele.

Schimbările sunt mai uşoare când oamenii sunt prieteni, când ei refuză să fie prizonierii unor roluri rigide de genul “soţia mea”, “iubitul meu veşnic”, “sufletul meu pereche”. Când te identifici puternic cu un rol este ca şi cum ai trăi cu o mască pe faţă, pe care îţi va fi greu s-o dezlipeşti când va sosi timpul.

Dacă ai fi ceva mai detaşat, dacă mai mult te-ai juca cu un rol decât să te identifici cu el, nici relaţia ta nu ar fi aşa de încordată. Dacă eşti cinstit vei recunoaşte tensiunea pe care o produc rolurile polare (soţ/ soţie, partener/ parteneră), tensiune izvorâtă din necesitatea de a fi sau a te comporta într-un anumit fel, chiar şi atunci când nu simţi asta.

Tot ceea ce fac oamenii fortat naşte tensiune, iar viaţa cuplului este scena unor acumulări şi vârfuri de tensiune deloc neglijabile. Devii tensionată atunci cand accepţi o relaţie sexuală cu partenerul tău deşi nu ai niciun chef, eşti obosită sau ţi-ai propus altceva. Devii tensionat când mergi în vizită la soacra ta şi încerci sa porţi o conversaţie politicoasă, întrebându-te, în sinea ta dacă aşchia sare departe de trunchi.

Pentru a nu face valuri, pentru a păstra aparentele, pentru a evita conflictul, pentru a nu speria copiii, pentru a idealiza relaţia, pentru toate aceste scopuri pe care le atingi achiţi anumite costuri lăuntrice. Frustrările şi tensiunea asociata lor cresc, energia este reţinută în mecanisme de aparare, dispoziţia variază surprinzător sau se stabilizează la valori joase, de tip depresiv.

Acestea nu sunt condiţii pentru dezvoltare, sunt doar circumstanţe şi premise puternice pentru dificultăţi şi suferinţe nevrotice. Să te cramponezi de o persoană sau un rol, să-i pretinzi celuilalt sa se comporte în feluri care îi sunt străine pe moment sau nu-1 definesc, să separi experienţa emoţională de ceea ce îţi cer normele sociale sau loialitatea familiei de provenienţă, toate

acestea sunt mijloace sigure de a-i răni sufletul, claustrându-l într-un perimetru cu indice de confort minim.

Dacă relaţia a avansat în timp, începi chiar să te obişnuieşti cu pulsaţiile ei devitalizate şi să te temi de schimbare, mai ales că schimbarea nu poate fi controlată şi te poate duce spre ceva mai neplăcut. Aşa de bine, de rău relaţia merge, nu e ceva extraordinar, însă nu e nici infernală, ai auzit de situaţii absolut penibile şi oricum nu există relaţii perfecte.

Acest mod de a gândi este numai bun pentru a cădea într-o letargie din care nu te va mai scutura decât proximitatea morţii, cu menţiunea că această conştientizare ar putea fi cu totul tardivă.

Pentru mine, o relaţie comodă este o relaţie din care orice magie a dispărut, misterul s-a evaporat, iar sentimentele au intrat în prezent. O relaţie vie este o relaţie incomodă, cu parteneri care îşi explorează angoasele şi furia, care nu ezită să spună ceea ce gândesc şi nu-şi calcă în picioare principiile, de dragul unei armonii de cinematograf.

Dacă este prea solicitantă psihic relaţia se închide, însă este mai bine aşa decât să intre în grupul celor fară număr al relaţiilor cosmetizate, reprezentaţii sociale fară studiu la I.A.T.C., minciuni frumos împachetate pe care nu le mai crede nimeni.

Tot acest tablou pe care îl zugrăvesc asemenea unui pictor nepriceput ar avea proporţii mult reduse dacă am înţelege cu toţii că nimeni nu poate fi obligat să iubească pe cineva sau, mai rău decât atât, sa se comporte ca şi cum ar iubi.

Iubirea este fermecătoare tocmai pentru că nu ştii de unde vine şi cum a apărut în sufletul tău. Poţi să te bucuri de ea, să o cultivi dacă te duce capul, însă nu o poţi forţa să rămână. Poţi iubi pe cineva o vreme, după care să constaţi că sentimentele tale au devenit camaradereşti, s-au diluat, s-au erodat, au fost înlocuite cu dezamăgire şi tristeţe.

Este împotriva unei logici elementare să pretinzi că nu s-a întâmplat asta, să te chinui să aprinzi un foc din care nu a rămas decât cenuşă, să te minţi şi să-i minţi pe alţii (de pildă, pe copiii tăi).

Nu te poţi forţa să iubeşti tot aşa cum nu te poţi ridica în cer trăgându-te de şireturi. De asemenea, nu poţi forţa pe nimeni să te iubească, orice fel de avantaje sociale sau financiare ai oferi la schimb. Sentimentele nu pot fi cumpărate. Pentru falsele sentimente, în schimb, exista o piaţă înfloritoare.

Cred că iubirea şi libertatea au o esenţă comună, doar astfel îmi explic rezistenţa iubirii la orice formă de manipulare. Temporar, poţi trezi o falsă iubire în celălalt. Această iubire nu te hrăneşte, singurul lucru care creşte în tine datorită ei fiind Eul. Eul se umflă ca un balon şi la un moment dat se sparge, cu zgomot. Dacă eşti o figură publică, presa, pe care o suspectez de cruzime, va avea grijă să mediatizeze evenimentul. . .

De asemenea, nu poţi iubi atunci cand te simţi vinovat. Dacă eşti atrasă de un alt bărbat decât partenerul tău, iar el ţi-a descris cu atenţie ce act condamnabil este acesta, nu-l vei putea iubi nici pe el. Vinovăţia şi iubirea nu pot locui în acelaşi spaţiu. Acest mecanism este cu adevărat nostim.

Creează vinovăţie şi garantat nu vei mai fi iubit. Un om culpabilizat vibrează altfel, frecvenţele lui se modifică, el coboară de pe culmile iubirii în văile şi cazanele cunoscute, asistat de specialişti cu corniţe. Acolo nu există bucurie, ci doar durere morală, reproşuri, ruminaţii. Ori iubirea nu există în afara bucuriei.

Iubirea este încântare, extaz, spontaneitate, excitabilitate, dans. Un om care se simte vinovat nu dansează. El se gândeşte cum să repare, ce fel de cenuşă să-şi pună în cap, eventual cum să procedeze data viitoare, astfel încât să nu mai fie prins.

Culpabilizarea nu poate fi în serviciul iubirii, deoarece nu are nicio legătură cu iubirea. În opinia mea NU EXISTĂ IUBIRI VINOVATE. Iubirea are această putere colosală de a face totul pur, inocent, frumos. Pentru doi oameni care se iubesc, vârsta, poziţia socială, aptitudinile sunt variabile nesemnificative.

Desigur, relaţiile incestuoase nu sunt expresii ale iubirii, ci ale pulsiunii erotice scăpate de sub control. Pedofilii nu îi iubesc pe copii, ci îi agresează. Nu există patologii ale iubirii. Instinctele sexual şi agresiv pot fi tulburate, nu şi capacitatea de a iubi.

Iubirea este luminoasă şi nutritivă. Iubirea nu îmbolnăveşte, nu trimite oamenii la farmacie sau în spital, nu plăteşte 15 euro pentru şedinţe la psihoterapeut. Ea nu se naşte din corp, nu e un fenomen biologic, deşi se poale manifesta expresiv şi tandru prin corp.

Iubirea vine de undeva de sus, coboară asupra unui om care se simte, astfel, binecuvântat, rămâne numai ea ştie cât şi de ce, după care pleacă pentru a reveni mai târziu şi tot aşa, până când omul îi cere să termine cu această instabilitate şi să se aşeze în el, pentru totdeauna. Această ultimă parte se numeşte "căutare spirituală".

Mai cred că există medii ostile şi medii favorabile iubirii. Altfel spus, că o poţi ispiti să vină, că te poţi pregăti pentru a-i primi vizitele, cultivând anumite calităţi ale inimii. Nu e obligatoriu să trăieşti o mare iubire dacă eşti binevoitor sau nonviolent, dar şansele sunt ceva mai mari. Până la urmă aceasta este vechea problemă a Gratiei Divine, care coboară asupra păcătoşilor, doar că nu toti păcătoşii sunt Ia fel.

Despre Maria Magdalena se spune că a fost o prostituată. Cu toate acestea, lisus a iubit-o. Oare de ce pe ea? Iov este neprihănit, iar Dumnezeu l-a încercat crunt de tot. Ce-o fi avut cu el?

Dau aceste exemple pentru a-mi scoate în evidentă ignoranța. Iubirea este cel mai mare mister despre care îmi tot dau cu părerea şi poate că ar ti timpul să mă opresc. Ceea ce voi face imediat, deşi, aşa cum am ajuns să mă cunosc, nu cred să mă țină mult.

Tornada - analiză psihologică

Nu peste mult timp voi împlini 40 de ani... (Mulțumesc!). Am consacrat mai mulți sportului decât gândirii reflexive, dar chiar şi aşa mă mândresc cu următoarea idee, pe care o împărtăşesc mai departe, desfăşurată, cu tine.

Am descoperit că iubirea este o tornadă care mătură totul în cale. De aceea, este mai inteligent nu să te opui, ci să cooperezi cu ea, atunci când apare în viața ta. Nu mă refer la iubirea siropoasă, amețită sau bleaga, ci la iubirea adevărată, sălbatică, crudă, primejdioasă, riscantă, spontană, curgătoare, vie.

Această iubire este dincolo de lege, de reguli, de norme, de convenții sociale rezonabile sau absurde. Este dincolo de aşteptări raționale şi modele prescrise de comportament, dincolo de normalitatea îndrăgită de statisticieni, doctori şi psihologi. IUBIREA ESTE LIBERTATE. La această iubire mă voi referi în continuare.

Fiind singura energie care există cu adevărat, iubirea este foarte dorită. Arată-mi o singură persoană care nu doreşte să fie iubită! Nu există aşa ceva!! Toți oamenii aspiră, visează, tânjesc după iubire şi când, în sfârşit, par a o avea, depun eforturi ca să o controleze.

Doar că aici este o mică problemă. Următoarea: iubirea nu suportă să fie controlată. începe să se retragă, se teleportează, se evaporă, dispare, pleacă. Şi chiar dacă încerci să o controlezi nu vei reuşi. E ca şi cum ai încerca să controlezi o tornadă de gradul IV.

Înțeleg prin CONTROL manipulările conştiente şi inconştiente la care oamenii recurg pentru a se asigura că primesc sau vor continua sa primească iubirea de care au nevoie. Totul începe, evident , în copilărie, când iubirea parentală nu există din abundență. Copilul dezvoltă spontan strategii de marketing şi PR pentru a se asigura că primeşte bunul cel mai de preț. Mă întreb uneori, cine o fi înscris aceste strategii în natura umană. Din prudentă, evit să-mi răspund.

Unul dintre aspectele cele mai interesante ale iubirii este acesta: nu este inclusă în dovezile, gesturile sau acțiunile materiale. Le poate însoți, e devărat, însă nu e întotdeauna acolo. Un copil poate primi jucăriile cele mai scumpe şi niciun fel de iubire Cheltuind sume exorbitante pe jucarii, părinții nu fac decât să-şi reducă propria culpabilitate. Un alt copil se poate simți, extrem de iubit, deși primește jucării modeste.

Ceva mai târziu o femeie primeşte bijuterii, vacanţe, maşini, rochii costisitoare. Cu toate acestea nu se simte iubită. Ea suferă în tăcere, dincolo de privirile presei (deci este o vedetă sau partenera unei figuri publice). Cea mai bună prietenă, uneori un terapeut îi cunoaște drama.

O alta circulă cu R.A.T.B.-ul şi merge în vacanţe la Vama Veche, fiind fericită alături de un bărbat iubitor.

Un alt aspect interesant al iubirii, pe care îl voi analiza mai departe, este gradul de permisivitate socială.

Am fost fascinat să descopăr cum iubirea nu e permisă decât în anumite forme, contexte şi modalităţi. Examinând aceste interdicţii, am aflat că iubirea este periculoasă, în sensul că pune în pericol societatea, o tulbură, o zgâlţâie din temelii.

Societatea a inventat reguli pentru a menţine iubirea sub control, lată una din ele: soţul trebuie să-şi iubească soţia. ESTE INTERZIS SĂ IUBEASCĂ O ALTA FEMEIE! Chiar şi acum, când citesc această propoziţie scrisă cu mâna mea, rămân stupefiat Natura umană este absolut uimitoare!

De ce? Îmi vine spontan în minte această întrebare, probabil prostească. De ce nu ai voie să iubeşti şi altă femeie? De ce este interzis să iubeşti şi alt bărbat?

De câte ori mă gândesc la acest subiect sunt la fel de mirat. Mi se pare că sunt de pe altă planetă şi o sa-mi fac curaj, odată, să-mi întreb mama dacă nu cumva este extraterestră.

Dacă nu respecţi interdictia, ştii ce face societatea? Bineînţeles că ştii! Te condamnă indirect. Prietenii, vecinii, preoţii, judecătorii - tot telul de autorităţi morale dubioase apar pe scenă şi emit judecaţi. Cine sunt aceşti oameni? Mintea de psiholog îmi spune aşa: “Aceste persoane sunt oameni nefericiţi”. Iar eu întreb: “De ce sunt nefericiţi?” Iar ea răspunde: “Pentru că nu se simt iubiţi. Din acest motiv nu pot suporta fericirea aproapelui lor”. Altfel spus, capra vecinului trebuie să moară, nicidecum să trăiască şi să dea mai mult lapte. Chiar acum îmi amintesc o reîncarnare de acum câteva sute de ani şi parcă nimic nu s-a schimbat. Totul e mult mai sofisticat însă, în esenţă la fel. Oamenii conştienţi s-au mai înmulţit, fără a fi atins masa critică.

Dacă ai deja o parteneră nu ai voie să îmbrăţişezi o altă femeie, să o mângâi sau să o săruţi. Se pare eă iubirea trebuie oprită, limitată, închisă în perimetre speciale. E criminal periculos, care trebuie păzit 24 de ore din 24. Pentru aceasta, societatea şi-a dezvoltat numeroşi “ochi”, camere video ingenios amplasate pentru a te surprinde când faci un pas greşit. Este clar că Iubirea este ceva primejdios pentru societate, altfel nu ar fi elaborat acest păienjeniş de instituţii, proceduri, coduri de comportament.

Şi dacă ar fi invers? Dacă, de fapt, aceste reguli şi noime ar fi criminale, în sensul de nesănatoase dezechilibranle, toxice? Dacă cel mai înţeept lucru cu putinţă ar fi să-ţi exprimi afecţiunea pe care o simţi pentru soţul tău, pentru copilul tau şi pentru … colegul tău de serviciu, un bărbat inteligent şi amuzant, cu care te simţi foarte relaxată! Dacă ar sănătos să fii tandru şl cald cu prietena... prietenei tale fără ca asta să însemne că înşeli pe cineva?

Corpurile noastre sunt vii şi pentru că totul CIRCULĂ prin ele pentru că se produc schimburi, deplasări, transformări. Când ceva stagnează, nu se mişcă, apare imediat boala. Trebuie chemat doctorul.

Cum ar fi dacă sângele ar spune: “Voi circula prin ficat, însă sub nicio formă nu voi iriga pancreasul” sau “Sunt de acord să transport oxigen sub o formă de oxihemoglobiriă, în cvadricepsul femural, însă refuz să fac acelaşi lucru pentru
muşchiul posterior al gambei” ?

E absurd? Şi interdicţiile sociale în materie de iubiţi nu sunt la fel de absurde? De ce nu ar valabil pentru suflet ceea ce e valabil pentru corp? Când energia iubirii nu mai radiază, cand e oprita circulaţia, ce se întâmplă cu sufletul?

O să-ţi spun: sufletul se îmbolnăveşte, se ofileşte, devine anemic, subnutrit, slab, vulnerabil. Societatea, însă, a inventat un mecanism uluitor pentru aceste cazuri. Ea numeşte un fenomen experimentat de majoritate ca NORMAL.

Prin acest truc, nevroza socială este echivalentă cu normalitatea, pe când oamenii cu adevărat sănătoşi par dezadaptaţi, rebeli, pericole pentru ordinea socială.

Îţi aminteşti ce a făcut mulţimea când a avut de ales între Iisus şi Baraba? L-A ALES PE BARABA.

ÎI înțeleg pe Iisus de ce ezită să vină pentru a doua oară. Dacă ar veni s-ar întâmpla la fel. Nu ar mai fi crucificat, la propriu, desigur, deoarece agresivitatea s-a mai rafinat. Însă mass-media nu ar rata acest scandal, imaginea socială este acum în mâinile presei, care a devenit, într-adevăr, o mare putere. Mă tem la maxim pentru jurnalişti, care se joacă cu nitroglicerină şi nu ştiu asta.

Iubirea este obstrucționată, faultată, i se pun mereu piedici. Ce faci dacă o placi pe femeia de lângă tine şi ea te place, de asemenea (dar are un partener)? Te prefaci că nu te interesează. Începi să minți. La fel face şi ea. Şi asta în ce scop? Pentru a proteja vulnerabilitatea unui om nesigur (partenerul), căruia îi lipseşte încrederea că ar putea găsi ORICÂND o altă parteneră. Pentru a-ti proteja propria vulnerabilitate la critici şi respingere socială. Evaluează atent şi spune-mi dacă merită prețul. Spune-mi dacă ceea ce câştigi (aprobare socială linişteа de suprafață a unei relații) contrabalansează ceea ce pierzi (autenticitate, viață în adevăr, radiația în exterior a unor sentimente frumoase).

Oare de ce trebuie să ascunzi sau să maschezi ceva aşa de frumos, aprecierea, admirația, bucuria pe care ți-o trezeşte o altă ființă? De ce a nu o ții de mână dacă îți vine să faci asta, iar ei îi place? De ce a nu vă sărutați dacă amandoi simțiți asta?
Comuniunea, împărtăşirea, rezonanța profundă sunt aspecte magice ale vieții de ce trebuie limitate la o singură persoană? Cui foloseşte aceasta închistare şi lipsă de orizont? De ce să nu te bucuri de aceste momente minunate, când ele se întâmplă, după care să le laşi să se dizolve pentru a te deschide pentru altele ?

Din alt punct de vedere, cum crezi că au ajuns alții (partenerii, familia, prietenii, grupul social) să aibă control pe sentimentele tale şi libera exprimare? Ți se pare că eşti un om liber daca trăiești astfel? Mie îmi pari doar o marionetă manevrată de pulsiuni şi de fricile inconştiente ale semenilor tăi.. (Daaa, îți vine să arunc, tâmpenia asta de carte undeva.)

Cineva mi-a spus, referindu-se la o altă carte (Despre iubirea neposesivă şi exuberanta) că ideile de acolo sunt foarte frumoase, dar nu pot aplica în lumea reală (adică sunt utopice!). Totuşi, ce numim lume reală? O lume mustind de frică, invidie, posesivitate, gelozie, dominație, narcisism, dependentă? Tu ai numi aşa ceva VIAȚĂ? Daca ai fi pe undeva în Cer, ai face cerere pentru a te naşte pe Pământ şi a trăi aşa ceva?

Eu cred că am făcut o astfel de cerere şi mă întreb acum ce-o fi fost în capul meu. Oare sunt, masochist? N-aş fi putut alege altă planetă din altă galaxie? E ca şi cum, în concediu fiind, aş solicita unei agenții de turism locuri în sudul Libanului, la o
pensiune Hezbollah.

Când privesc fară părtinire cuburile şi paralelipipedele înăuntrul cărora a fost exilată iubirea, vreau să ştiu cum e posibil ca aceste aberații să existe și, mai ales, cât va mai dura această nebunie?

Cine are de pierdut într-o lume mai iubitoare mai liberă, mai lipsită de prejudecăți, mai spontană, mai conectată la senzații şi emoții tandre?

Eu întreb şi tot eu răspund. E foarte simplu. Cărui îndrăgostit îi arde să plece Ia război? Să o lase pe iubita lui pentru a ține în mână o mitralieră pentru a conduce un tanc sau un avion de vânătoare?

Şi acesta e doar un nivel primitiv. Chiar si războaiele au mai evoluat, adică au suferit “sublimari” . Luptele din zilele noastre sunt în majoritate, fară vărsare de sânge. Ele se numesc “competiții pe piața capitalistă”.

Iată cine cred eu că pierd. Toți cei care sunt focalizați, pe PROFIT, care muncesc nu pentru bucuria de a face un anumit lucru, ci pentru beneficiile materiale pe care acel lucru Ie generează.

Marele adversar al profitului este iubirea, deoarece iubirea nu pare a fi PROFITABILĂ. Când iubirea creşte, vânzările scad! Oamenii cumpără mai puțin deoarece nevoia de înlocuitori scade. E firesc când încep să iubească şi să se simtă iubiți nu mai există goluri pe care să le umple cu haine de firmă, maşini, telefoane mobile, case, dulciuri, excursii exotice.

Să ne gândim numai Ia firmele care produc ciocolată. Milioane de femei, simțindu-se iubite de partenerii şi prietenii lor, vor uita de minunatul produs ce eliberează feniletilamina în creier (şi care la rândul ei, determină eliberarea dopaminei). Ce se va întâmpla cu Nestle, Catbury, Kraft-

Jacobs Suchard? Cumva vor falimenta? Îşi vor restrânge activitatea, producând ciocolată doar pentru copiii care nu se simt iubiţi de părinţii lor?

Consumul de ciocolată scăzând, ce se va întâmpla cu stomatologii? Cumva, vor avea mai putini pacienţi? Şi ceilalţi medici, care trebuiau să asiste puternicele dezechilibre generate în organism de zahărul sintetic, ce vor mai face? Muncitorii din fabrici, contabilii, transportatorii, ce se va intampla cu toti aceşti oameni?

Și acesta este doar un exemplu minor, plecat dm acea parte a fiinţei mele care în regimul trecut tanjea după ciocolată de calitate. Imaginează-ți regresând uriaşa industrie a telecomunicaţiilor, deaarece oamenii, trăind în prezent, sunt satisfăcuti şi nu mai au nevoie de telefoane mobile pentru a-şi comunica frustrările, nemulţumirile, singurătatea. Înca rămân trăznit de uimire când văd doi oameni împreuna, fiecare vorbind la telefonul lui mobil. Ori eu nu mai am simţul realităţii, ori trăim cu adevărat într-o epocă de alienare indusă de înalta tehnologie.

Iubirea are adversari puternici, bine echipaţi. Ei folosesc instrumente de ultimă generaţie pentru a ispiti şi cuvinte simandicoase pentru a convinge. Astfel, companiile pun accent pe valori, misiune nivel de performanţă, leadership, randament, rezultate, atingerea obiectivelor. Ce se găseşte dincolo de aceste cuvinte mari, respectabile?

Dincolo sau în spatele lor sunt oameni. Oamenii au temeri, nelinişti, îngrijorări, complexe, frustrări, vise reprimate. Oameni prinşi într-o competiţie și o goană bizară, numind agitaţia lor “dinamsm” şi incapacitatea de a simţi pacea interioară “dorinţă de dezvoltare”.

Am senzaţia acută că oamenii au uitat (unu, poate, n-au ştiut niciodată) că a iubi este o mare, O URIAŞA PLĂCERE. Iubeşti nu pentru a obţine ceva în schimb, ci pentru a experimenta bucuria. Când iubeşti, tu eşti primul care câştigi, iubirea e binefăcătoare în primul rând pentru tine. Este o energie care circulă prin tine, te curăţă, te purifică, te înalţă, te armonizează, te limpezeşte.

Iubirea este cea mai profitabilă afacere. Când iubeşti, câştigi întotdeauna. Mă refer la iubirea autentică, adică atunci când iubeşti din toată inima. Când iubeşti cu inima îndoită, când iubirea este amestecată cu gelozie, dominaţie, teamă de singurătate sau anxietate de abandon, nu câştigi nici tu, nici celălalt.

Când iubeşti cu adevărat nu ai cum să fii divizat, este o contradicţie în termeni. E ca şi cum ai spune că cercul are coifuri. Nu are! Doar mintea ta are, pentru că nu s-a armonizat suficient.

Iubirea autentică te face frumos, atrăgător, apt pentru a fi iubit. N-ai observat? Oamenii care iubesc sunt foarte frumoşi. Ceva radiază din fiinţa lor, iubirea pe care o emană îi face atrăgători.

Cum ai putea să fii atras de un om neiubitor, din care nu emană nimic? Nu ai cum! EI este gol, o fântână fără apă, la care nu vine nimeni să bea, pentru că nu are ce.

Iubirea înseamnă abundenţă, dăruire, împărtăşire, generozitate. Iubirea nu este meschină! Iubirea nu face calcule contabile, adunări şi scăderi. În iubire nu există datorii, reeşalonări, compensări de plăţi.

IUBIREA OFERĂ ŞI APOI UITĂ CĂ A OFERIT! Iubirea nu are memorie.

Dacă o întrebi, te întreabă la rândul ei: “Am făcut eu asta? Când oare?” Iubirii îi lipseşte această conştiinţă de sine. Un om care iubeşte nu stă să evalueze: “Acum sunt iubitor”. Iubirea este acţiune spontană, cu o minte nedivizată. Este curgerea minunată a unui fluviu pe marginea căruia nu stă nimeni care să facă ordine.

Cred că aceasta este caracteristica distinctivă a iubirii pure.

ÎN lUBIRE ADEVĂRATĂ NU MAI EXISTĂ EU!

De aceea nici nu cred că un om poate iubi un alt om (sau altă fiinţă). Un om, cel mult, poate ridica barierele din calea iubirii, dându-i voie să se manifeste prin el. Când tragi jaluzelele şi în camera ta intră lumină, nu tu creezi lumina. Lumina vine de la Soare şi tu doar îi dai voie să intre în casa ta.

Tot aşa cum lumina vine de la Soare, cred că IUBIREA VINE DE LA DUMNEZEU. Asta înseamnă că atunci când iubeşti cu adevărat, DUMNEZEU SE EXPRIMĂ PRIN TINE. Nu tu iubeşti, ci Dumnezeu iubeşte prin tine.

Cine câştigă aici?

Câştigi tu pentru că ai imensul privilegiu de a fi străbătut de iubirea de Dumnezeu. Câştigă celalalt, la care ajunge iubirea lui Dumnezeu. Şi, de ce nu, câştigă şi Dumnezeu, care are şansa să se exprime în lumea materiei pentru a o înnobila.

De aceea cred că doi oameni care se iubesc sau un om care iubeşte un alt om sau altă vietate sunt temporar în contact cu Conştiința lui Dumnezeu, pe care nu mi-o închipui altfel decât infinit de iubitoare.

De aceea i-aş încuraja la nesfârşit pe oameni să-şi permită să iubească şi să-şi exprime iubirea, să identifice toate obstacolele şi prostiile sociale (prejudecăți, norme, false valori morale sau religioase) care stau în calea iubirii şi să le înlăture pentru a se bucura de singurul medicament care îi face cu adevărat sănătoşi, elaborat după o rețetă secretă din farmacia divină.

Restul, medicamentele pentru corp, diferitele metode şi proceduri terapeutice pentru suflet, adesea costisitoare, nu sunt decât înlocuitori de moment, iluzorii, pentru boli fără număr, însă cu o rădăcină comună.

În meseria pe care o practic, capacitatea de a iubi a psihoterapeutului, capacitatea clientului de a se lăsa iubit şi a învăța să se iubească, plus jocul misterios prin care aceşti doi factori ajung să se potrivească îmi par a constitui ESENȚA ESENȚELOR, imposibil de descris sau de predat în seminarii şi workshop-uri sofisticate, elemente cu care mai degrabă te naşti şi nu prea le poți manipula, tot aşa cum nu poți avea excitație sexuală la comandă, mai ales dacă persoana din fața ta tocmai a ieşit dintr-un coş de gunoi (pentru psihanalişti: examinați această ultimă parte a frazei în contextul organizării libidinale a fazei anale).

Deşi apreciez străduințele minții umane de a se autorestructura, imaginând mereu alte instrumente şi mijloace terapeutice, cred că ceea ce este cu adevărat important a fost deja descoperit şi asta de foarte mult timp. Mai repede sau mai încet, dar pe rând, terapeuții ajung să simtă forța iubirii, să o respecte şi să se retragă cu umilință atunci când înțeleg că meritul lor este nul, că ceea ce se întâmplă se întâmplă PRIN EI şi nu datorită lor, că atunci când iubesc se produce mai degrabă o minune, având în vedere limitele notorii pe care le ridică faptul de a avea un Ego.

După mintea mea din acest moment, o persoană în contact cu Dumnezeu este într-un grad mult mai mare o PREZENTĂ TERAPEUTICĂ decât un psihoterapeut cu mii de ore de dezvoltare şi formare la activ, tehnician excelent, mândru de competențele lui, dar lipsit de inocența celui care a înțeles că până și firele de păr din cap îi sunt numărate.

Când sunt pătrunse de iubire, relațiile de cuplu devin relații terapeutice. Cei doi parteneri se vindecă de o parte din rănile copilăriei, învața generozitatea, descoperă şi învață să accepte diferențele.

Ce te faci, însă, într-o relație, atunci când nu iubeşti din tot sufletul? Negociezi, te târguieşti, transformi relația în business. Oferi cu inima strânsă,pui condiții, stabileşti termene limită. În aceşti parametrii economici este imposibil ca relația să prospere.

Când are ceva de oferit, iubirea oferă din toată inima și nu se mai uită înapoi pentru a face măsurători. Ce a fost a fost. Iubirea nu întoarce capul pentru a face socoteli. Nu are studii de contabilitate, nici de istorie, nici de arheologie.

Ea există şi se manifestă acum. Mâine s-ar putea să nu mai fie aici. Bucuria de acum este urnică și irepetabilă. Mâine va dispărea sau va fi mai mare sau va fi altfel. Acest lucru nu este important.
Important este să fii conectat la bucuria de acum, să o exprimi fără teamă, fără condiții, complet. Experimentată astfel, iubirea este o forță colosală.

Tocmai de aceea societatea se teme de ea. Societatea ar fi pusă în dificultate dacă oamenii ar fi atât de bucuroşi. Poate nu-ți dai seama care ar fi dificultatea. Mintea ta este înca nevinovată. Mintea colectivă nu mai este aşa. Ea gândeşte: "Oamenii liberi sunt periculoşi, deoarece pot schimba regulile jocului social".

Acest pericol trebuie preîntâmpinat. Societatea se teme de anarhie şi disoluție. Ea pretuieşte siguranța, confortul rutinier, ceea ce este convențional şi familiar. Noul trezeşte frica este provocator, solicită resursele de adaptare, scoate totul din amorțeală, preface, înnoieşte, distrage.

Vechiul este securizant, cunoscut, previzibil. Ai observat cum oamenii, pe măsură ce înaintează în vârsta, devin conservatori? Ai observat cum se agață de obiceiuri, tipare de gândire, acțiuni verificate și reproductibile? Pe măsură ce se apropie de moarte
(ceva prin excelență nou), interesul obsesiv pentru vechi creşte.

Societatea nu funcționează altfel. Noul este insecurizant social, este un fel de moarte. Şi atunci pentru a conserva vechiul, pentru a menține formele cunoscute de viață, societatea folosește urmatoarea tehnică:

RESTRICȚIONEAZĂ IUBIREA! De ce?
Deoarece iubirea, care este prin definiție o energie a dezvoltării, aduce noul. Iubirea înseamnă creştere iar creşterea nu se produce în direcția a ceea ce a fost(trecutul), ci spre ceea ce nu a fost vreodată(viitorul).

Iubirea = Creştere = Nou. Aceasta e ecuația.

Pentru a conserva vechile structuri, pentru a perpetua vechile forme, deci pentru a opri explozia noului, ce ai de făcut? Să stopezi sau măcar să limitezi creșterea. Și cum faci asta!? LIMITÂND IUBIREA.

Rezultatul: comandamentul de a iubi o singură femeie, un singur bărbat, o singură familie. Ce se întâmplă cu cel care nu respectă acest comandament? Este culpabilizat, blamat, respins,

Gândește!Cineva este culpabilizat pentru că a îndrăznit să iubească şi alți oameni decât cei pe care i-a prescris societatea. Soția iubeşte şi un alt bărbat decât soțul ei. Desigur, îl iubeşte altfel, pentru că acel bărbat este o persoană diferită, care stimulează altceva în ea, care îi oferă ceva ce soțul nu îi poate oferi dintr-un motiv foarte simplu: este om și oamenii au limite.

Însă ea trebuie să-şi ascundă aceasta iubire. Uluitor! În loc să sărbătorească, în loc să public pentru faptul că inima ei a expansionat, astfel încât să conțină încă o persoană, ea trebuie sa se cenzureze să-şi controleze spontaneitatea să-şi acopere sentimentele reale cu altele "potrivite", să intre într-un fel de ilegalitate, ca şi cum a iubi ar fi un fel de infracțiune.

Cum este acest spectacol? Tragic? Comic?

Dacă soțul află, el te va părăsi? Şi daca te va părăsi, tu ce ai pierdut? Are rost să plâng, după cineva care nu suportă ca tu SĂ FII FERICITĂ ŞI CU ALTCINEVA, care îți interzice sau nu acceptă ca tu SĂ IUBEŞTI şi pe altcineva, care este insecurizat de DEZVOLTAREA TA EMOȚIONALĂ, pe care elanurile tale îl copleşesc şi îi arată, DUREROS, punctul în care propria lui evoluție s-a oprit.

De ani de zile mă mir cum e posibil ca un om să fie rănit de trezirea sau dezvoltarea iubiri, într-un alt om. Nu am fost în stare să ofer decât un singur răspuns: cel de lângă tine, care îndrăzneşte să-şi extindă iubirea, îți arată un drum care este şi al tău. El/ ea este ceva mai avansat şi tu nu suporti asta. El a mers mai departe, iar tu ai rămas pe loc' De fapt nu comparația e ucigătoare, ci înțelegerea că tu eşti blocat. Și tu ai putea să iubeşti mai mult și să iubeşti altfel, dar nu o faci. Celălalt te face conştient de această realitate şi această CONŞTIENTIZARE E DUREROASĂ.

În acelaşi timp, e extraordinară. În sfârşit eţti în contact cu durerea sufletului tău. Sufletul tău suferă, cine ştie de când, pentru că nu i s-a permis să se dilate, să expansioneze, să-și extindă iubirea spre altă ființă.

Durerea există şi tu ai aflat abia acum. Bine că ai aflat, poate că hotărăști să faci ceva și pentru sufletul tău, nu numai pentru corpul tău.

Până cand vei rămâne în micuțul tău cerc de interese și satisfacții, refuzându-i sufletului bucuria de a dărui, de a crește în contact cu alți oameni, de a învăța să iubească mereu altfel și de învăța, de asemenea să se lase iubit?

Oamenii trăiesc în sisteme închise (cuplu, familie) şi apoi se întreabă de ce se îmbolnăvesc de ce se plictisesc, de ce viața nu are savoare, de ce au sentimentul că lipsește ceva fără a putea spune ce.

IUBIREA LIPSEȘTE. Eu cred că ne naştem cu un potențial intens de a iubi și că nu avem cum să ne simțim împliniți dacă nu îl manifestăm. Din clipa în care mi-am dat seama de asta, viata mea s-a schimbat nu cu 180 de grade, ci cu 10 000 de grade. Mă mir că am supraviețuit, purtând așa de mult egocentrism, meschinărie si ignoranță. Noroc cu Dumnezeu si grația Lui infinită…

Toate întâmplările din viețile noastre sunt doar contexte pentru a manifesta iubirea de care suntem capabili cu riscul de a nu fi înțeleși, de a fi ironizați, culpabilizați sau respinși.

Exprimând iubirea ne facem, în primul rând nouă un mare bine. Suntem primii care caştigă. Altfel, iubirea neexprimată, blocată înlăuntrul nostru devine toxică. În psihoterapie, aceasta idee e foarte puțin cunoscută și poate să pară stranie.

Eu cred că o serie de tulburări provin nu din frică, tristețe sau furie neexprimată, ci din IUBIREA NEEXPRIMATĂ.

E ca și cum în tine, omule, ar fi un izvor de iubire, care curge neîncetat. Dacă nu o canalizezi spre exterior, dacă eşti un sistem închis sau impermeabil, te inundă la un moment dat. Nu la 20, nici la 30 de ani, când mecanismele de apărare sunt încă puternice, ci ceva mai târziu când corpul și pshihicul tău sunt obosite de stresul zilnic, când problemele felurite ți-au consumat energia și nu mai ai cum să te opui PRESIUNII LĂUNTRICE, impulsului care a ajuns să fie tensionat tocmai pentru că manifestarea lui a fost îndelung reprimată.

Acesta e sensul în care iubirea îmi pare a fi un fel de TORNADĂ INTERIOARĂ, o energie colosală, sălbatică, de neoprit. Ea distruge toate fortărețele securizante, aruncă în cer ordinea deja stabilită, tulbură "liniştea publică."

Și e bine că se întâmplă aşa. A fi prins în angrenajele sociale înseamnă a-ți pierde unicitatea, a-ți rătăci Sinele, iar Sinele e tot ce ai.

Iubirea te salvează atunci când pare a te spulbera, te recuperează atunci când pare a te zdrobi.

E singura tornadă pe care îți doresc să o cunoşti, un fenomen magnific şi, cum altfel, primejdios. Ea va zdruncina şi va nimici tot ce este supraadăugat şi artificial în tine şi în mediul tău de contact, lăsând în urma ei o ființa purificată şi, foarte probabil, uimită.

A-ți asuma riscul înseamnă a-ți oferi şansa

Ai observat ce se întâmplă când intri în cameră şi apeşi pe întrerupător? În afară de faptul că se face lumină… Ce se întâmplă cu tine, te întreb de fapt. Aşa e. Nu se întâmplă nimic. Tu apeşi pe întrerupător fără nicio emoție deoarece în acestă acțiune nu există niciun risc. Eşti sigur că becul se va aprinde şi camera va fi iluminată. Cunoşti în avans rezultatul acțiunilor tale. Această cunoaştere te apără de nesiguranță.

Cum ar fi însă să fii în junglă, să mai ai în încărcător un singur glonț şi spre tine să se îndrepte un tigru nu foarte prietenos? Trebuie să apeşi imediat pe trăgaci şi nici măcar nu ştii dacă glonțul e pe teavă. Ce se întâmplă atunci cu tine? Ei bine, atunci trăieşti la maxim, întreaga ta ființă vibrează. Viata ta este în joc. Dacă glonțul nu e pe țeavă (şi nu ai timp să verifici asta!), socotelile tale cu viața sunt pe punctul de a se încheia (în variantă optimistă se vor finaliza doar proiectele de a-ți descărca pulsiuni sadice, mergând la vînătoare).

A-ți asuma riscul înseamnă a acționa fără a cunoaşte rezultatul. Nu ştii cum se va termina meciul pe care pariezi şi totuşi pui la bătaie jumătate din salariu cu speranța că Italia va învinge şi va deveni campioană mondială. Cu aceiaşi bani ai putea finanța o vacantă frumoasă celor doi copii de acasă. Sau într-un alt caz, ți-ai putea plăti întreținerea restantă de câteva luni.

Poți spune că eşti detaşat, indiferent, calm, liniştit când faci acest gest (mai ales în exemplul cu întreținerea?!)? Nicidecum. Eşti înflăcărat, viu, neliniştit, nerăbdător. Dacă Zidane prinde o zi mare? Dacă Dumnezeu ține cu Franța? Dacă arbitrul are ostilitate inconştientă față de italieni?

Nu ştii. Ai pariat sute de lei şi ar putea fi o greşeală ireparabilă. La fel se întâmplă şi când îți asumi un sentiment intens. Ți-e foarte dragă o persoană şi îi spui "Mi-e drag de tine". Riscurile psihologice sunt teribile. De aceea atât de mulți oameni preferă să joace la Loto. Cum ar putea reacționa celălalt?

Iată cum: te respinge, râde, te ironizează, evită să răspundă, fuge, se bâlbâie, înghite în sec, se înroşeşte, te priveşte superior, se fâstâceşte, tace. Sau spune: "Şi eu te iubesc" şi astfel începe o relație frumoasă între doi oameni curajoşi, care îşi asumă sentimentele.

Dacă răspunsul a fost “Nu” (în diferite forme) s-ar putea să decizi să nu mai fi niciodată atât de transparent emoţional. Te simţi rănit, respins, umilit, neînţeles, jenat şi hotărăşti, atunci sau mai târziu, că nu merită să-ți mai exprimi sentimentele. Oare câți copii (deveniți între timp adulți) nu au făcut deja asta?

Şi mai departe cum va fi viaţa ta? Ce conţine Scenariul întemeiat pe decizia de a-ți ascunde sentimentele tandre, de a nu-ți exprima iubirea, aprecierea, admirația, încântarea?

O să-ți spun, deoarece este un scenariu pe care I-um experimentat suficient de mult timp pentru a-l cunoaşte. Când nu-ți exprimi iubirea este ca şi cum ţi-ai vopsi faţa. Faţa ta originală este spontaneitatea (sentimentul). Vopseaua e ceva adăugat, artificial. Prin urmare, când îți ascunzi iubirea (în multiplele ei forme) pe care o simți, devii artificial! Nu mai ești tu însuți. De fapt ești tu (faţa originală) şi cel care încerci să fii(chipul vopsit). Există un preţ pentru această operație “estetică”. Desigur, devii încordat, scindat, fragmentat. De ce încordat? Deoarece conţii o energie(iubirea căreia nu-i dai voie să circule). Consumi energie ca să o reții, construiești ziduri și fortărețe. nu-ţi permiţi să te relaxezi, că dacă o faci, ea s-ar putea manifesta în cine ştie ce fel de privire sau gest.

Cum e o astfel de viață? Este o viață trăită fără inteligență(da, și eu m-am speriat când mi-am dat seama), pe de o parte, chinuitoare pe de altă parte.

Citeşte cu atenţie: mai bine să fii respins, decât să-ți pierzi integritatea!

S-ar putea ca spontaneitatea ta să nu placă, s-ar putea ca oamenii să fie puşi în încărcătură de dezvoltarea ta emoțională. Mai ales dacă sunt blocați, speriați, imaturi, te-ar putea judeca și înțelege greșit. Asta e, asumă-ți riscul! Cred că e mai bine să fii tu însuți și să fii respins, decât să te prefaci, să renunți la părți importante din tine pentru a fi accepat. Când renunți la tine îți pierzi integritatea, adică nu mai ești întreg, iar acesta e cel mai rău lucru care se poate întâmpla. Ești sănătos doar atunci când ești întreg. Pentru a te armoniza, e necesar mai întâi sa fii întreg. Întregul conţine toate părțile care îl pot face armonios, doar că aceste părți sunt puse alandala. Dacă pierde una din aceste părți, ele nu se mai pot echilibra. Orice parte este esențială pentru întreg, orice parte contează. Și la o scară mai mare, cosmică, orice om este foarte important pentru Univers. De aceea, probabil, Dumnezeu vrea nu moarte păcătosului, ci îndreptarea lui…

Când eşti autentic ai o singură faţă: aceea originară. Însă când eşti inautentic ai zeci de măşti pe care le pui pe față. Ele îți permit să ai tot felul de roluri, să pară altcineva pentru a obține ceea ce doreşti sau pentru a evita situațiile de care te temi.

De ce este atât de intensă teama de respingere? De ce mai degrabă disimulezi şi te prefaci că nu simți nimic decât să fii autentic? Să te exprimi cu sinceritate? Credința este următoarea: teama de respingere este puternică, deoarece îți lipseşte experiența intensă a acceptării. Pentru a face față respingerii e nevoie să te fi simțit acceptat de câțiva oameni semnificativi, de preferință, încă din copilărie.

Însă a fi acceptat de celălalt semnificativ cred că nu este suficient. Pentru a te vindeca definitiv de teama de respingere, senzația mea e că ai nevoie să te simți acceptat de Dumnezeu.

Îți pot spune “Te iubesc/ Îmi placi/ Mi-e drag de tine/ Eşti foarte frumoasă” şi pot primi orice răspuns negativ al tău pentru că exista cineva în viata mea (Dumnezeu, adică un principiu subtil, invincibil) de care mă simt iubit, care mă acceptă aşa cum sunt care continuă să-mi ofere energie, dinamism, suport, inspirație. Cu El nu mă simt niciodată singur, decât atunci când, împins de propria mea prostie mă îndepărtez.

Când spun “Dumnezeu” nu mă refer la ceva fictiv imaginar, abstract, ci la o EXPERIENȚĂ REALĂ, simțită în toată fiinţa, inclusiv la nivelul corpului (care tremură sau se încălzeşte sau vibrează).

De aceea, cel mai mare bine pe care îl poti face unui om cred că este acela de a-l ajuta să trăiască aceste experiențe, adică să-l stimulezi, să-1 ghidezi, să-1 asiști pentru a intra în contact cu Dumnezeu. Soluțiile psihologice găsite în travaliul analitic sau terapeutic pregătesc terenul pentru această întâlnire pe care o simt ca fiind definitivă, veşnică, imposibil de uitat. Ceva se schimbă în interior pentru totdeauna. Chiar dacă te mai temi de oameni sau de sentimentele tale, există în tine un punct, o zonă sau un centru din care curg iubirea, acceptarea, forța, pacea încrederea. Într-un

idiom specializat pot numi acest ceva Sinele, în sensul că este ceva foarte al tău, extrem de intim şi, în acelaşi timp, al oricui altcuiva, pentru că oricine îl percepe asemănător şi are aceeaşi dificultate în a-l descrie ligvistic.

În contact cu acest Centru e mult mai uşor sa-ți asumi riscurile emoționale, să-ți mărturiseşti bucuria, dragostea, euforia sau prețuirea. Lucrul cel mai interesant este că ai mai fost cândva în contact cu acest Centru, anume când erai copil. Mai ştii?

Copilul vine pe lume întreg, inocent, unificat, îşi exprimă sentimentele ca şi când ar fi ele, fără nicio problemă, până când descoperă că viața nu e aşa de simplă, iar cei din jur nu sunt tot timpul disponibili şi binevoitori.

Copilul începe negocierile cu lumea adulților, începe să se falsifice şi joacă tot felul de roluri pentru a primi hrana emoțională, atenția, iubirea, acceptarea. Pentru exact aceleaşi lucruri, în terapie, clientul plăteşte. Însă acesta e un gest responsabil şi
nu parte a unei manipulări.
Copilul reprimă emoții inacceptabile pentru cei de care el are nevoie, se cenzurează, îşi controlează reacțiile şi comportamentul nu din rațiuni de apărare socială, ci pentru a supraviețui psihologic.

În aceste condiții, contactul cu Centrul slăbeşte şi în cele dm urmă se rupe (sau este ecranat, mai bine zis), spontaneitatea emoțională este blocată sau pervertită. Mi se pare uneori că oamenii vin pe lume întregi şi frumoşi pentru a pleca fragmentați, disociați. Ei se duc DINCOLO pentru a se repara și vindeca. Foarte puțini oameni pleacă DINCOLO cu un nivel superior de integritate, mai bogați şi mai coerent, decât au venit. Acesta este şi motivul pentru care copiii sunt încântători? Toată lumea le caută prezența, pe când bătrânii sunt evitați, ignorați, izolați. Fac excepție bătrânii care si-au păstrat sufletul tânăr, care continuă să se bucure de cele mai simple lucruri, care nu au resentimente şi în care viața, în loc să pâlpâie, s-a intensificat.

A fi autentic într-o lume care cultivă ipocrizia și reversul ei social-acceptabil, diplomația, este într-adevăr, riscant. Însă A-TI ASUMA RISCURI ÎNSEAMNĂ SĂ-ȚI OFERI ŞANSA!

Dacă nu-mi exprim afecțiunea pentru tine există vreo posibilitate ca întâlnirea noastră să fie roditoare? Dacă sunt încordat de prezenta ta şi nu-ți spun, oare vei mai rămâne aici? Dacă îmi place inocența ta şi nu-ți spun, vei continua să o manifeşti?
Dacă mi-e drag de tine şi mă comport neutru-binevoitor, vei dori să explorezi această relație?

Oamenii integri exprimă ceea ce simt şi spun ceea ce gândesc. Sunt întreg atunci când mi-e drag de ține şi te ating cu dragoste (cu permisiunea ta desigur). Nu mi-e drag în sensul că vreau să fii iubita mea sau soția mea, ci în sensul unei legături frumoase cu o altă ființă umană. Tu poti să te laşi iubită, în acest fel, să te bucuri de acest contact emoțional, după care să ne despărțim, unificați(întregi), fără a ne agăța unul de altul sau a genera fantasme fară număr. . .

Respectul meu este intens pentru cei curajoşi autentici, care se asumă în totalitate, riscând blamul social excluderea, batjocura, uneori închisoarea. Asta îmi spune ceva despre nevoia mea fundamentală, despre aspirația profundă a sufletului meu sălbatic, despre ceea ce este primar, necivilizat, needucat, 100% natural şi pur, acel ceva care nu a fost atins de manipulările şi condiționările culturale.

În fiecare clipă şi eu şi tu, cititorule, decidem gradul de autenticitate/ integritate din viețile noastre, acceptăm, conştient sau nu, să plătim anumite prețuri pentru a cumpăra sau vinde ceva magini, percepții). De exemplu, atunci cand te plac pentru a fi perceput ca "matur" sau invulnerabil, mă comport ca şi cum mi-ai fi indiferentă, separându-mă de acea parte din mine sensibilă la farmecul sau inteligenta ta. Pentru a-ți cumpăra atenția sau afecțiunea, îți spun lucruri pe care de fapt nu le gândesc sau îți ascund gânduri care te-ar putea răni sau îndepărta. Mă separ astfel de acea parte a minții mele care evaluează critic realitatea.

Nu sună prea agreabil, însă orice mască este o minciună, un rol pe care îl joci pentru a obține ceva şi pe care îl poti apăra prin raționalizari, cu atât mai elaborate cu cât eşti mai inteligent. E adevărat, unele minciuni/ roluri/ măşti pot fi puse în slujba unui scop nobil, de pildă pentru a ajunge într-o poziție de putere (socială, profesională, ştiințifică), din care să îi poti sprijini pe alții. Pentru asta faci compromisuri eviți să le spui anumitor oameni ceea ce gândeşti şi simți față de ei. Cred că şi în acest proces exista o anumită limită, dincolo de care nu este sănătos să treci. Dacă nu o cunoşti

devii captivul acestei lumi virtuale pe care oamenii o construiesc necontenit, în care sunt vehiculate cuvinte frumoase, distincții, titluri şi funcții.

Cred că sacrificiul pentru ceilalți are sens nu atunci când presupune renunțarea la integritate, ci, dimpotrivă, afirmarea integrității. Iisus moare pentru convingerile Sale, la fel şi Socrate. Ei nu acceptă să mintă, să fie mai puțin decât ceea ce sunt la schimb cu beneficii sociale.

Există în aceste acte o energie minunată pe care o simt imediat ce mă gândesc la ele, un elan de care am nevoie într-o lume din care astfel de modele lipsesc sau sunt foarte rare.

La o scară mai mică (relativ personală), integritatea ne menține conectați la realitate, pe când măştile ne introduc într-o lume evanescentă, fragilă, nesigură, o lume fără chipuri, pe care nu te poți baza. Dacă-mi spui fără ocolişuri că-ți sunt antipatic măcar ştiu un lucru sigur şi clar, pe când dacă îmi zâmbeşti în timp ce cauți să-mi împiedici afirmarea sau exprimarea, nu ştiu cum să mă poziționez față de tine, nu ştiu la ce să mă aştept, iar asta îmi ridică nivelul de anxietate.

Diferenţiez realitatea de irealitate (aparenţe) tot aşa cum diferenţiez un teren solid, pe care pot merge, alerga sau dansa (chiar dacă nu mă pricep) de unul mişcător sau mlăştinos, care mă poate înghiți oricând. Probabil n-am conservat nimic din viețile anterioare ca broscoi sau şarpe de apă, altfel aş fi avut acum o toleranță mai înaltă la mlaştini.

Integritatea nu este automat armonioasă, însă conţine o simplitate fermecătoare, un fel de a spune “Te iubesc” sau “Te plac” aproape copilăresc, adică direct şi proaspăt. Lucrul cel mai important este că acest gen de comunicare nu poartă mesaje ascunse. “Mi-e drag de tine” exprimă exact această stare de bucurie şi nu are continuări secrete de tipul:

“… şi te vreau mereu lângă mine” (dependentul);

“… şi voi avea mereu grijă de tine (hiperprotectorul);

“… şi voi lua cele mai bune hotărâri în ceea ce ne priveşte” (dominantul).

Chiar brutală şi necizelată, exprimarea afecțiunii este preferabilă unei comunicări ambivalențe, criptice, generatoare de confuzie, vehiculând temeri şi frustrări inconştiente.

Un îndrăgostit autentic produce un efect mai puternic decât un seducător sau un anxios deghizat într-un pilot de Formula 1. Cel care priveşte, mângâie, invită, atinge sau cere, pur şi simplu pentru că aşa simte, are şanse mai mari de acces la o relație adevărată decât cel care deliberează, anticipează, disimulează, demonstrează sau luptă.

Este posibil ca inițiativa să fie ignorată, minimalizată, neglijată sau respinsă, însă exact acesta este riscul pe care o persoana care a hotărât să fie reală şi-1 asumă. De dragul şansei pe care o are, pentru bucuria de a se exprima şi a experimente chiar şi eşecul, ea se mişcă în acord cu ceea ce simte şi înaintează pe firul propriei vieți.

În felul acesta îşi desfăşoară potențialul pentru afirmare şi contact, îşi explorează toleranța la respingere şi resursele de a-i face față, trăieşte farmecul întâlnirii, când aceasta se produce, simte vibrația comunicării şi a comuniunii dintr-o aparent simplă îmbrățişare.

Nu văd nici un motiv rațional pentru a evita riscul unei comunicări afectuoase. Identific doar temeri iraționale, insecurități infantile, frici social condiționate, bariere pe care fie societatea, fie individul le aşează, adesea fară să ştie, în calea propriei evoluții.

Cred sincer că am putea cu toții trăi într-o lume mai iubitoare, dacă am fi asistați pentru a ne prețui sentimentele şi a le împărtăşi cu cei care le stârnesc. Acest fel de a trăi este natural în copilărie şi ar putea fi prezervat dacă părinții ar avea umilința de a învăța de la profesorii lor, copiii, plus un fel de sabie a discriminării prin care se taie de la rădăcină stereotipurile sociale, purtătoare de ipocrizii şi minciuni, atunci când încearcă să se insinueze în ambianța familiei.

E nevoie, deci, de o dublă acțiune. Pe de o parte copiii. Ei se achită constant de datoria lor, dăruind mereu lumii inocență, puritate. Pe partea cealaltă adulții. Misiunea lor e mai grea, întrucât sunt parțial virusați. Aici rezidă şi dilema mea: cum să-i explic unui om care se crede sănătos că este, de fapt, contaminat? Poate scriind o carte?

Pentru cine este periculos să gândeşti?

Am fost elev, apoi am fost student şi acum sunt profesor la universitate. Am petrecut prin şcoli mai mult de 30 de ani. Am vorbit cu numerosi alţi oameni despre percepţiile lor legate de şcoală. Dacă ar fi să trag o linie în urma experienţei mele si a experienţei importante a altora, aş spune doar atât: ŞCOALA NU ÎNCURAJEAZĂ GÂNDIREA ORIGINALĂ!

Gândirea originală nu este neapărat bună, corectă sau reuşită. Cineva încearcă să gândească cu mintea lui, şi o dă în bară. Eşecul, eroarea, fac parte din viaţă. Oare când a dotat girafa cu un gât de o asemenea lungime Dumnezeu a gândit? Nu ştiu. Când rezultatele nu sunt dezastruoase, important mi se pare faptul că încerci să gândeşti.

Când încerci să gândeşti, câţiva neuroni îşi întind dendritele spre cei din apropiere. Arborele interioar se ramifică, gradul de interconexiune neuronală creşte, acestea nu pot fi fapte dăunătoare.

Sper că înţelegi corect(mai ales dacă eşti profesor) rândurile care urmează. Eu sunt un ins indrăgostit de cunoaştere. Şcoala este definită ca un izvor, rezervor sau instrument al cunoaşterii. Prin urmare ar trebui să fiu îndrăgostit de şcoală.

Ei bine chiar aşa am fost. La şase ani am cerut imperativ să merg la şcoală, înfruntând anxietatea de abandon (am copilărit la ţară şi şcoala era la oraş). Merită să-ţi mărturisesc ceva interesant. Ar putea să nu aibă legătură cu şcoala, însa reţeaua mea neuronală mă informează că are.

Până la şase ani nu am avut nicio boală. “Nicio boală” înseamnă NICIO BOALĂ, nici măcar o mică afecţiune digestivă sau respiratorie. Aceea a fost perioada în care nu mergeam la şcoală. După aceea am mers (cum spuneam, la cererea mea!). Rezultatul: într-una din clasele primare am făcut scarlatină, apoi am răcit, după care mi-am rupt mâna.

Ce înseamnă asta?

Înseamnă că sistemul meu până atunci armonios a fost dat peste cap. De către cine? De către o combinaţie fatală între un sistem de învăţământ nenatural şi informaţii inutile. (Învăţătoarea era ok - nu există traume!)

Aşa că, deşi iubeam şcoala, am început să o detest. Ca un adevărat copil supraadaptat, am suportat-o, ba mi-am administrat şi ceva porţii suplimentare de învăţătură. (Dacă acest comportament nu ilustrează o natură orientată spre sacrificiu, cu ceva violet prin aură, cu siguranţă este expresia de necontestat a unei prostii fară margini).

Cu mintea de acum, găsesc două lucruri periculoase vis-à-vis de şcoală:

1. Şcoala (liceul, facultatea) nu sprijină inteligenţa naturală a copiilor. Mai degrabă o blochează sau, cu un termen mai dur, o sufocă.
2. Profesorii nu sunt modele (decât rareori) pentru elevi şi studenţi.

Voi analiza pe rând aceste două aspecte, conştient fiind de gradul de popularitate de care mă voi bucura printre dascăli.

Mai întâi, ce se întâmplă din punct de vedere strici cognitiv în şcoală? Copiii sunt îndopaţi cu informaţii. Majoritatea le acceptă, rebelii se împotrivesc, le refuză, devin obraznici, “copii-problemă”.

Şi cine este copilul deştept, recompensat cu note mari premii? Cel care repetă ceea ce i s-a spus. Tu ai numi o astfel de fiinţă om? Eu o numesc PAPAGAL.

Cel care repetă mai bine, mai exact, mai fidel, este considerat mai inteligent. Însă el nu este - inteligent dragi profesori şi dragi părinţi. El doar are O MEMORIE MAI BUNĂ! Dacă ar fi mai inteligent ar pune întrebări, şi-ar imagina “cum ar dacă”, ar căuta să evalueze ceea ce i se transmite ar compara cu ceea ce ştie din experienţa lui (oricât de redusă), ar conecta o informaţie cu o alta, ar căuta să o testeze ş.a.m.d.

Deschid la întâmplare un manual de biologie de clasa a Xl-a. De acolo aflu informaţii despre melcul osos sau cahleea osoasă. (Nu ignorantule nu sunt la “sistemul osos"”, ci la “analizatorul acustic”. Oare de ce oi fi deschis taman aici? Cumva ca să mă fac AUZIT??)

Melcul osos este format din... Cum nu mai ştii? Cum ai trecut la Biologie? Este format dm columelă lama spirală, membrană baziliară, rampa vestibulară
şi rampă timpanică.

Cum sunt aceste informații? Interesante. Şi cum mai sunt? INUTILE! De ele are nevoie un student la medicină care vrea să devină ORL-ist şi atât. Cum îl ajută pe un liceean informația despre columele? N-ar f mai interesant pentru el mai degrabă să învețe SĂ-Ş1 FOLOSEASCĂ URECHEA? Adică să pună columela la treabă?

Și cum ar putea să facă asta? De pildă, să diferențieze un ton entuziast de unul plictisit, vesel descurajat, disprețuitor. Să stea cu ochii inchişi şi să identifice timbrul une, voci. Este masculin, este feminin, este copilăresc? Mai mult decât atât, ar putea să-şi spună ceva în gând (de exemplu, "biologia e naşpa"), fiind focalizat pentru a localiza vocea. O percepe la stânga, la dreapta, sus, jos?

Mie, cel puțin, mi-ar fi plăcut ca şcoala să se fi desfăşurat astfel. Cred că aş fi fost, acum, un tip mult mai inteligent, cu mai mulți neuroni activi şi cu siguranță mai relaxat.

Ideea că trebuie să învăț, adică să memorez, m-a tensionat într-un asemenea hal încât mi s-au contractat şi muşchii (de aceea nu mai pot să-mi pun piciorul după cap cum făceam când eram mic). Nu glumesc. Cred că unul dintre motivele pentru care adulții îşi pierd flexibilitatea corporală (absolut naturală în copilărie) este contactul cu aceste tipare rigide din şcoală, tipare pe care le intemalizează sau la care se conformează, de voie, de nevoie.

Ai observat ce se întâmplă când mănânci excesiv? Când te îndopi cu mâncare? Activitatea mentală încetineşte sau se opreşte. Te ia somnul. Acelaşi fenomen se întâmplă când te îndopi (sau eşti îndopat) cu informații. Vibrația naturală a inteligenței scade. Supusă bombardamentului informațional, inteligența, pentru a se proteja, se retrage în văgăunile inconştientului. Nu dispare, doar că nu se mai manifestă.

Rezultatul? Copii cu sclipiri uimitoare de inteligență la 4-5 ani devin adulți necreativi, cu o gândire lineară şi plicticoasă, cu un orizont mental limitat. Şcoala şi-a făcut datoria. Inteligența spontană a fost blocată. Rutinele mentale, ceea ce trebuie să gândeşti, au câştigat.

Informațiile sunt ok, cu condiția să apelezi la ele atunci când ai nevoie. Important este să ştii unde să cauți! Dacă vreau să ştiu totul despre ureche, deschid un manual de biologie, poate chiar un atlas de anatomie. Dacă vreau să ştii cum e să fii într-o ureche, deschid o carte de psihopatologie.

Scoală ar trebui să-mi arate unde sunt arhivele şi să mă învețe să cotrobăi prin ele, nu să mă transforme într-o arhivă de calculator, adica într-o maşină. Un calculator are oricum o memorie mai bună ca mine, ce rost are să concurez cu el?

12 ani de şcoală plus încă 4 de facultate înseamnă 16 ani folosiți la maxim pentru a perverti sau distruge unicitatea umană. Autorii de S.F. se tem de o vreme în care calculatoarele, ajunse la putere pe Pământ, să-i transforme pe oameni în sclavi. Stimați autori lucrul acesta deja s-a întâmplat! Un absolvent de facultate este o ființă cu un grad înalt de mecanicitate, interesată de eficiență şi performanță separată de sufletul ei, motiv pentru care vrea să se impună, să domine, să câştige mai mult, fără să-i pese de nevoile şi sentimentele altor oameni, cu atât mai puțin de animale, copaci sau aerul înconjurător

Acesta e rezultatul înalte, educații. Un egocentrism înspăimântător, hrănit şi gratificat de instituții de învățământ cu sau fără nume mărețe, însă profund omogene.

Eu cred că rostul educației este să-I facă pe om mai iubitor, mai deschis, mai flexibil, mai atent cu ce-l înconjoară, mai disponibil în a-şi pune inteligența în serviciul sistemelor vii. Acest obiectiv nu poate fi atins pompând în el informații (pe care le vomită ulterior sau care îl copleşesc), ci provocându-1, stimulându-1 să-şi pună întrebări, să lege evenimentele şi fenomenele între ele, să facă analogii, să exploreze limitele, să experimenteze cu riscul de a greşi.

Pentru aceasta e nevoie, într-adevăr, de câteva informații de bază, de strucură şi de mult curaj, deschidere, curiozitate. Originalitatea, felul unic al unui om de a căuta şi găsi cunoaşterea sunt respectate şi prețuite. În loc să fie profund asemănători ("ştiu aceleaşi lucruri"), oamenii ar putea fi încurajați să fie profund diferiți ("acelaşi lucru îl înțelegem din perspective diferite").

În felul acesta lumea ar putea fi plină de bogăție, de abundență: "La înțelegerea mea asupra realității se poate adăuga înțelegerea ta şi astfel câştigăm amândoi".

Îmi dau seama cât de idealist sunt, însă mă gândesc la aceste idei ca la nişte semințe, care sper să ajungă într-un sol primitor (poate mintea ta, cititorule?), unde să încolțească şi să înflorească

peste ani, când majoritatea oaselor mele vor forma un labirint osos ca şi cel din urechea internă, servind ca mediu de rezonanță pentru cârtițe şi hârciogi.

Ce se întâmplă cu un om a cărui gândire nu este încurajată să se manifeste, care nu e recompensat când îndrăzneşte să gândească? Începe să-şi piardă încrederea în propria lui inteligență, începe să se îndoiască de sine. Se teme să fie el însuşi.

Compensator, acceptă gândirea cuiva din exterior (o autoritate). Pentru elev, profesorul este întotdeauna o autoritate. Liceenii, abia, încep să provoace autoritatea, iar studenții ceva mai mult (unul din motivele pentru care îmi place la facultate!).

Însă cele mai puternice tipare îți sunt impregnate atunci când eşti mic. Nu eşti lăsat să gândeşti, eşti criticat sau pedepsit dacă o faci, eşti învățat să gândeşti sau, mai bine zis, să reproduci gândirea altuia. Nu e de mirare că te prosteşti!

Cât de viu, cât de proaspăt, cât de intens traiește un copil, ce surprinzătoare e gândirea lui! Pentru contrast, priveşte un adult. Controlat sau apatic, încrâncenat sau plictisit, diferența e uriaşă. Unde au dispărut viteza de reacție, ascuțimea percepției, originalitatea conexiunilor?

O să-ți spun: au fost devorate de cataloagele profesorilor, s-au rătăcit prin pupitre, s-au pierdut în nesfârşitele ore de predare şi ascultare.

În cea mai importantă treime a vieții (deoarece atunci se pun bazele), inteligența este împiedicată, descurajată să funcționeze. Părinții asistă nepăsători la acest proces sau nu-şi dau sema, poate pentru că, la rândul lor, conştiența le-a fost adormită. Astfel "educați", nu e de mirare că trăim într-o lume în care viul este agresat sistematic (natura, animale oameni), în care violența este atât de prezentă încât mi se pare normală.

Însă orice om care gândeşte poate înțelege că violența nu este normală, ci nesănătoasă Israelienii care-i masacrează pe arabi nu vor trezi în rudele celor rămaşi compasiunea şi gentilețea. Pădurile care sunt defrişate nu se vor regenera în două saptaman, Aerul care este poluat de uzine şi fabrici nu se va purifica în week-end.

Aceste lucruri, deşi clare, parcă nu mai au niciun fel de impact în conştiința umană. Le percepem, însă ne scapă semnificația lor. Ori a atribui semnificații corecte fenomenului este exact expresia unei gândiri vii.

După părerea mea, cineva care studiază, de pildă, botanica, dacă a pătruns cu adevărat în inima acestor forme de viață, are un respect, o admirație nemărginită față de plante. Înainte de a tăia un copac, stă o săptămână şi se gândeşte dacă face bine sau nu.

Cineva care a înțeles economia se va gândi nu doar la profit, ci şi la modul în care cei care pierd îi afectează, pe termen lung, pe cei care câştigă (au profituri mari, expansionează, instituie monopoluri). Este sănătos ca cineva să aibă milioane de dolari, iar altcineva să moară de foame? Dacă animalelor nu le pasă unele de altele, oare oamenii n-ar putea să fie un pic diferiți?

Cred că semnul înfloririi inteligenței este disponibilitatea de a căuta şi a găsi soluții satisfăcătoare pentru TOATE PĂRȚILE ÎNTREGULUI, indiferent dacă acestea se numesc stejari, furnici, castraveți, pui de găină sau oameni. În fond, aceasta este o lume în care trăim cu toții, la care participăm sau pe care o creăm împreună.

Altfel spus, inteligența plenar dezvoltată nu poate fi decât ECOLOGICĂ, în sensul de a ține cont de unicitatea vieții, de a înțelege că granițele dintre ființe şi obiecte sunt iluzorii şi de a acționa cu obiectivul de A CREA ARMONIE.

Mai cred că inteligența atinge în mod natural un asemenea nivel DACĂ ESTE LĂSATĂ, adică nu e stingherită sau reținută, ani în şir, tocmai în acel loc menit să o promoveze, să o sprijine şi să o sărbătorească.

Orice organ nefolosit, cum bine ştim, se atrofiază. Neuronii neutilizați mor. Acelaşi lucru se întâmplă cu inteligența ce ne este dăruită la naştere. Blocată, împiedicată, oprită, îşi pierde din strălucire, devine opacă sau ternă.

Studenții mei, pe care i-am putut urmări 6 ani consecutivi (4 de facultate + 2 de master), erau mai inteligenți la intrarea în facultate. După absolvire inteligența lor nu mai este la fel de vie, dar mintea le este plină de informații, multe dintre ele anoste sau nefolositoare.

În ce mă priveşte, o sclipire norocoasă mă împinge să-mi caut un alt mediu, pentru a salva acele câteva conexiuni care au mai rămas. Mă declar învins de acest sistem ultraeficient în blocarea inteligentei. Asta în condițiile în care, în facultate, m-am bucurat de o libertate incredibilă. Dm păcate câteva reforme locale (discipline, catedre) sunt insuficiente. Înainte de a se produce în instituții, schimbarea trebuie să se producă în mentalul colectiv. Aici însă intrăm în cerc vicios, deoarece tirierii de azi, care ar putea reforma sistemul, sunt deja supuşi presiunii instituționale. E nevoie probabil de un fel de masă critică, un număr de oameni capabili de iubire independentă, orientați de un ideal comun.

Până atunci nu văd decât soluții alternative, de rezistentă, soluții care irită mamutul social fara a-1 tulbura prea tare. În astfel de oaze sau enclave, gândirea originală şi creatoare va continua să înflorească, aducând sare şi piper unei lumi mecanice, tehnologizate, materialiste.

Dacă ar fi să operez cu un criteriu după care să disting şcolile bune şi sănătoase de cele periculoase cred că ar fi următorul: o şcoală bună este cea care sprijină inteligența spontană a organismului.

Iar criteriul după care recunosc un om cu adevărat inteligent este acesta: un om inteligem nu-și face rău singur şi nu face rău nici altor ființe. Cu alte cuvinte, un om inteligent în sensul cel mai pur al cuvântului este un om care respectă şi prețuieşte viața. El înțelege că a fi viu este o minune, pentru oricine. De aceea, viața merită protejată, susținută, armonizată, înfrumusețată. Aceste acțiuni necesită mult efort şi multă inteligență. Să distrugi, să risipeşti, să iroseşti viața este foarte uşor. Orice persoană cu handicap de intelect o poate face. Pentru a rupe o floare nu-ți trebuie multă minte. Cine, însă, poate să creeze o floare? Sau un fir de iarbă, măcar?

Al doilea motiv (vezi începutul) pentru care nu mai iubesc şcoala este că nu propune modele. Pentru mine, profesorul nu este un robot stăpân pe materia lui, un fel de robinet cu informații din geografie, fizică sau engleză. Un profesor nu este un intelectual fără niciun fel de vocație pentru meseria lui. Orice carte bine scrisă este mai bună decât un astfel de profesor.

Un profesor nu este un papagal vorbitor, specializat în psihologie sau istorie. Prin urmare, un profesor nu este un erudit. El poate fi un erudit, însă acest lucru nu este esențial.

Un profesor este un om care a lucrat cu el însuşi, suficient de mult pentru a apărea în fața elevilor sau studenților şi a fi un exemplu de iubire.

Dragi dascăli, dacă apăreți în fața elevilor sau studenților şi simțiți că nu îi puteți iubi, locul vostru este în altă parte. S-ar putea să vă iubiți doar pe voi înşivă, să vă placă să vorbiți în fața unui public, să aveți putere, să puteți sancționa şi pedepsi, să beneficiați de vitalitatea pe care oamenii tineri o degajă întotdeauna. Acestea sunt, toate, motivații egocentrice.

Am cunoscut câțiva profesori care puteau fi aşa: gardian la închisoare, contabil, ofițer de armată, om de afaceri, politician. În aceste domenii ar fi făcut, în mod garantat, o carieră strălucită.

A lucra în învățământ presupune un fel de iubire radioasă, orientată spre creştere. Un copil care se simte iubit de profesorul de matematică se deschide spre matematică. Însă un copil care adoră literatura ajunge să o respingă, dacă profesoara lui este o scorpie.

Un student va respinge o disciplină fascinantă pentru că are un profesor depăşit, demodat, disprețuitor sau libidinos. Un altul va pătrunde într-un domeniu aparent insipid grație unui profesor pasionat, suportiv, gratificator.

Există şi o serie de calități morale, care îmi par a fi necesare pentru un prof ideal. Nu voi msista asupra lor, deoarece cred că ele derivă, cu timpul, din această disponibilitate naturală a omului de la catedră (limbaj de lemn) de a-şi iubi semenii un pic mai mici.

Un profesor iubitor trezeşte vibrații iubitoare în elevii lui, nu doar pentru materia respectivă, ci şi pentru alti oameni. Ce folos să deții cunoştințe, chiar foarte avansate, dacă sufletul tău este rece? Daca în tine nu există încredere şi speranță, daca te simți vulnerabil şi speriat, dacă nu-ți poți controla agresivitatea, critica, tendința de a culpabiliza?

Am cunoscut câțiva oameni, autori de cursuri bine documentate, sistematizate, competenți şi profund nefericiți. Ce rost are să deții chiar toată cunoaşterea din lume dacă în tine nu vibrează aproape nimic, dacă din tine nu emană decât teama
sau dorință de a domina?

Nu le-am spus asta la momentul potrivit (şi nu este doar percepţia mea subiectivă) de teama să nu răscolesc o durere pe care oricum o poartă cu ei. O spun acum, de la distanţă şi oarecum inutil, deoarece nu cred că-şi irosesc timpul cu elucubraţiile mele.

Un profesor este, în primul rând, un profesor de iubire şi abia după aceea de fizică sau de gramatică. Un intelect puternic, dar steril, nu va trezi nimic roditor în elevi sau studenţi decât, eventual, o sublimare a agresivităţii în plan intelectual.

Un profesor lipsit de iubire îmi seamănă cu un fel de deşert. Traversezi deşertul pentru ce trebuie, însă nu te mai întorci şi nici nu-1 recomanzi altora.

Un profesor iubitor, dimpotrivă, este asemenea unui râu pe malurile căruia înfloreşte o adevărată civilizaţie. Elevii îl caută, studenţii se înghesuie la cursurile lui, îşi amintesc de el peste ani, în el rămâne o amprentă, o urmă de neuitat, un elan care, în timp, poate creşte în dorinţa de a face, a creea sau inspira ceva asemănător, altora.

M-am apropiat de final şi constat că n-am răspuns la întrebarea din titlu. Pentru cine e periculos să gândeşti? Cine pierde dacă inteligenţa rămâne vie, proaspătă, pură sau chiar se amplifică?

Să ne gândim... Să presupunem că un om capabil de gândire personală se întreabă cum sunt folosiţi banii din impozitele pe care le plăteşte. El află că o parte din aceşti bani sunt utilizaţi pentru a produce sau a cumpăra arme, pentru a finanţa misiuni în Irak sau Afganistan. Ar putea să nu agreeze aceste decizii, tocmai pentru că, inteligent fiind, a realizat că violenţa generează doar violenţă.

Cine ia aceste decizii (şi alte asemenea lor)? Decidenţii politici, adică oamenii aflaţi la putere. În timp, aceşti oameni se schimbă, însă dorinţa lor pentru putere rămâne aceeaşi.

Sentimentul meu este că inteligenţa naturală, necontaminată, reprezintă o ameninţare pentru cei aflaţi în poziţii de putere, indiferent dacă sunt de stânga de dreapta sau de centru. Există cumva o disociere între elitele (sic!) politice, financiare, pe de o parte, şi ceilalţi oameni, pe de altă parte, un fel de scindare care se autoreproduce, bazându-se în esenţă, pe limitarea gândirii originale la nivel de masă. Ici-colo mai pot exista minţi strălucite întrucât impactul lor nu e puternic. Iar impactul nu e puternic deoarece nu există receptori pentru ideile respective.

Un om care a prins gustul gândirii cu propria lui minte (care astfel este menţinută activă) nu va accepta nimic nefiltrat, neexaminat, va caua temeiuri, nu va sprijini ideile şi acţiunile violente, va încercă să se comporte aşa încât viaţa lui şi vieţile altora sa fie pline de iubire şi bucurie

Inteligenta spontană a organismului, lăsată să se manifeste, va produce reţele sociale complexe evolutive, tot aşa cum a produs reţele neuronale sofisticate, creierele datorită cărora, acum, eu scriu, tu citeşti, iar alţii îşi numără banii din conturile offshore.

La un cu totul alt nivel, persoanele în poziţii de putere ameninţate de exerciţiul gândirii personale… sunt părinţii. Părinţii sunt adesea puşi în dificultate de gândirea inocentă a copiilor, care sesizează cu uşurinţă numeroasele absurdităţi din lumea în care tocmai au venit.

Aceste situatii sunt foarte neplăcute pentru Eul părintelui. Nu ai cum să le simţi confortabil cand un prichindel de 4 ani te întreabă de ce continui să fumezi, în condiţiile în care ştii că fumatul e un pericol pentru sănătate!

Ce poate fi mai absurd decât a mânca smântână sau carne pentru că aşa “TREBUIE”? E necesar... pentru cine? Dacă e necesar pentru mama sau tata, de ce nu mănâncă ei? Dacă astăzi, mâine, poimâine, organismul meu respinge carnea, ce rost are să o mănânc forţat?

Încrederea copilului în senzaţiile, nevoile, gândirea şi dezvoltarea lui este, cu brutalitate sau cu fineţe (prin şantaj) distrusă. Nu e de mirare că oamenii pierd contactul cu unicitatea lor, nu mai simt ce este cu adevărat bun pentru ei şi semenii lor, fac alegeri în opoziţie cu nevoile lor (pe care nu le mai cunosc) şi trec prin viaţă fără să creeze nimic valoros. Nemulţumiţi, plictisiţi, iritaţi sau doar anesteziaţi, simţind că trăiesc cu adevărat doar în timpul unei crize sau într-o situaţie limită, imitând părinţi sau figuri sociale umflate artificial de televiziuni - iată un tip de viaţă cu nimic surprinzător în condiţii de gândire individuală blocată.

Nu ai cum să fii fericit când încerci să fii altcineva decât cel care eşti, când încerci să fii ceea ce societatea te învaţă, te obligă sau seduce să devii. Este ca şi cum ai purta haine care nu sunt

mărimea ta, însă cei din jur spun că ți se potrivesc, sunt la modă, au proprietăți termice pe care le vei mai creşte şi, în plus, au etichete frumoase.

Un om care gândeşte va căuta să fie el însuşi, indiferent ce implică aceasta. Nu spun că va fi imediat fericit, ci că, la un moment dat, fidel fiind propriei inteligențe, va găsi ceea ce îl împlineşte, se va vindeca de fricile iraționale şi se va aşeza în locul pe care Universul i 1-a pregătit încă de la bun început, numai pentru a se odihni înainte de o nouă aventură.

Oamenii separați de propria lor gândire pot fi cu uşurință manipulați, deoarece sunt oameni care se tem. E şi normal când nu simți în tine acel ceva solid pe care să te bazezi pentru a-ți rezolva problemele. Ceea ce mai poți face este sa alegi dintre soluțiile pe care ți le propune societatea.

De pildă dacă ai dureri gastrice, ce poate fi mai la îndemână decât să iei un medicament care să le uşureze? Producatorii vor intra în casa ta, prin intermediul reclamelor de la televizor, şi te vor anunța care sunt ultimele pastile şl hapuri. Televiziunile, pentru a le lua banii pe publicitate, vor realiza emisiuni mai uşurele, astfel încât sa fie urmărite de mai mulți oameni, deci să aibă audiența. Mai mulți oameni, expuşi la emisiuni de mai proastă calitate, cu siguranță se vor prosti la rândul lor. (Sunt cinic sau doar am dreptate?) Vor cumpăra ceea ce li se vinde, în acest caz medicamentul pentru dureri de stomac.

E foarte uşor să apelezi la mijloace exterioare, nu trebuie decât să deschizi gura... aşa, tată… şi să înghiți. Foarte bine! Ce-ar fi însă să te întrebi dacă nu cumva există o legătură între suferința ta gastrică şi nervii cotidieni de la serviciu sau ostilitatea pe care o trezeşte în tine, acasă, soțul tău neglijent şi nepăsător?

Dar pentru a face astfel de conexiuni trebuie să gândeşti, să conectezi acțiunile dintr-un plan cu erectele din alt plan, să emiți ipoteze şi să le verifici, să identifici dinamici, tipare şi tendințe de funcționare a ființei tale. Nu-i aşa că deja te doare capul?

Cred că toată societatea ar fi întoarsă cu susul în jos dacă un număr semnificativ de oameni curajoşi i-ar pune sub semnul întrebării şi ar refuza să-i mai accepte gratificațiile seducătoare, regulile nefericite şi manipulările perverse.

De exemplu, dacă un om ar refuza o distincție socială (deşi o merită) tocmai pentru că vine din partea unui sistem încurcat sau maladiv? Dacă un altul ar refuza să intre într-un restaurant în care se fumează (mâncare + sute de substanțe toxice, interesant meniu)? Dacă un al treilea nu ar mai accepta să plătească taxele locale câtă vreme nu i se explică în ce fel îi sunt cheltuiți banii?

Dacă tu, cititorule, ai refuza să votezi pe cineva care stă în fața unui copac sau priveşte răsăritul Soarelui şi nu simte nimic?! Numai când mă gândesc la această perspectivă şi simt un fior de plăcere pe şira spinării... (să fie Kundalini Shakti?)

Nu-mi place societatea în care trăiesc şi nici nu pot să mă mut în alta, pentru că nu există alta. Mecanismele sunt aceleaşi, în unele locuri mai la vedere decât în altele. Îi înțeleg pe cei care se retrag în ashram-uri, kibbutz-uri sau spații alternative, tot aşa cum înțeleg aceste opțiuni ca încercări reuşite de supraviețuire, nu însă şi de schimbare.

Când privesc unele obiceiuri, stereotipuri sau contracte sociale mă simt ca cineva de acum 100 de ani, care nu înțelege de ce negrii sunt discriminați şi de ce femeile nu au drept de vot. Acele înțelegeri sociale par acum absurde, însă atunci erau considerate normale, fiind justificate şi apărate cu putere.

Probabil peste o altă sută de ani părinții vor face închisoare dacă fumează sau consumă alcool în casele lor, în prezența copiilor mici iar cei care nu disting un tei de un plop vor fi amendați. Poate persoanele lacome vor fi spitalizate cateva săptămâni la "dezintoxicare", iar zgârciții şi avarii vor fi obligați să mediteze asupra cerului şi a risipei de stele.

Universul are posibilități nesfârşite de evoluție, într-adevăr. Aş vrea să contribui la asta, numai că nu prea ştiu cum. Tu, reflexivul meu însoțitor, ştii? Ai gândit suficient de departe sau de adânc cu propria ta minte pentru a intui o modalitate de a aşeza lumea înconjurătoare pe baze mai armonioase? Daca da, te rog, spune-mi!

Promit să nu iau de bun gândul tău, să-1 evaluez cu atentie şi să mă bucur pentru o sclipire de gândire originală pe un cer plin cu luminițe artificiale, monosexuale.

Până atunci, caut precum Diogene inteligența radioasă şi nonviolentă, oameni care îi spun regelui că este gol, rebeli animați de un ideal ceva mai extins decât bunăstarea personală sau a familiei, persoane care-şi urmează propria gândire şi nu sunt precum oile, oricât de priceput sau măreț ar fi păstorul.

Gândirea individuală, inteligența pe care Universul a presărat-o peste tot în organism, stimulată, apreciată şi confirmată, are toate şansele să se dezvolte şi să înflorească, proiectând şi realizând fară efort o lume mai bună, cu oameni mai generoşi, mai relaxați şi mat altruişti.

Lumea aşa cum arată ea astăzi nu poate fi separată de capacitatea noastră de a gândi, noi, cei care o populăm, şi când o examinez cu atenție mi se face atât de ruşine încât îmi vine să mă teleportez pe altă spirală a Galaxiei, doar că nu pot din cauza contractului pe care l-am semnat cu Marele Angajator Cosmic.

Am promis să trăiesc în prezent, cu intensitate şi iubire, fară să ştiu că acesta e un fel de a atrage situații primejdioase, de a perturba status quo-ul, de a înlocui marile răspunsuri securizante cu întrebări şi mai mari.

Nu am deloc senzația că Iubirea este atât de respectată şi prețuită, încât extinderea ei să fie dorită cu putere, nu mi se pare că ceea ce este misterios, invizibil şi de nespus contează dincolo de orice clasament etic şi nu văd prea bine nevoia de a trăi frumos, fără a exploata, manipula, păcăli sau adormi pe cei din jur, indiferent dacă se numesc oameni, bufnițe, vaci sau alte vietăți care-şi văd de treaba lor, fără să se deranjeze.

Nu cred că inteligența este egală cu viclenia, nu văd cum o minte frumoasă, cristalină s-ar putea folosi de o alta pentru a-şi atinge scopul şi sunt complet depăşit de concepția potrivit căreia a fi eficient este o chestie mai deşteaptă decât a fi sănătos.

Dacă am şti să trăim în armonie unii cu alții, muncind pentru bucuria de a ne folosi aptitudinile şi nu motivați de lăcomie sau frică, sunt sigur nu doar că am fi mai longevivi, ci şi că bolile ar fi mai degrabă un fel de accidente. Deocamdată bolile reprezintă nu excepția, ci regula, ele arătând, fără putință de tăgadă, cât de mult am ieşit din starea de armonie. Din păcate, Universul este astfel construit încât bolile au nevoie de timp pentru a se manifesta, iar prostia nu este ceva care să doară imediat.

Marea problemă stă în faptul că Universul este interconectat, ceea ce înseamnă că prostia ta mă afectează pe mine (şi invers, desigur), și prin urmare nu pot sta liniştit, nu pot gusta bucuria decât temporar şi nu mă pot retrage într-un loc în care consecințele lipsei de inteligență să nu ajungă, la un moment dat.

Nu am altă soluție decât să comunic cu tine, să te fac atent, să te şochez, poate să-ți trag un bobârnac, sperând astfel să mă ajuți să devenim amândoi mai inteligenți, să ne creştem copiii în spiritul iubirii pentru inteligență mai degrabă decât pentru cunoştințe, şi să răspândim în comunitate idealul minților proaspete şi originale, care nu iau nimic de la sine înțeles.

Când simți că trăieşti cu adevărat?

Când parchezi maşina în fața casei? Când tastezi codul PIN la bancomat? Când îți scoți câinele la plimbare, dimineața? Când îți priveşti laptop-ul? Mmm... pe cine încerci să păcăleşti? Ai vrea ca viața viitoare să semene cu asta? Să nu le poți deosebi? Să trăieşti această viață din nou şi din nou?

Dacă nu eşti foarte diferit de mine răspunsul e NU. Iată şi argumentele: viața adevărată, aceea în care inima vibrează, în care te simți viu pe deplin, începe în necunoscut, dincolo de ceea ce este familiar şi protejat.

Viața creatoare, incitantă, imprevizibilă, este dincolo de coaja oului pe care TREBUIE S-O SPARGI, dacă vrei să simți că trăieşti. Zidurile care te apără sunt, simultan, zidurile care te

împiedică să trăieşti. Taiorul sexy, servieta din piele, masca de siguranță, privirea de câştigător veşnic, acestea sunt edificiile moderne al căror prizonier inocent eşti. Distruge-le şi avântă-te spre cer. Ieşi din tiparele cu care te-ai obişnuit, din modelele prescrise de părinţii sau educatorii tăi, învaţă să zbori, adică să te mişti autonom, bazându-te pe PROPRIILE TALE ARIPI.

Dacă nu pleci din cuib, ele nu se vor dezvolta, iar tu nu vei fi viu cu adevărat. Îndepărtează-te puţin de părinţi şi alte figuri ale autorităţii, zboară în spaţii pe care nu le cunoşti sau de care te temi. Fă din casa în care ai crescut o destinaţie de tranzit, la care revii când şi când.

Mişcă-te în direcţii necunoscute, experimentează câte tipuri de zbor îţi poţi imagina, încetineşte, doar pentru a accelera din nou, trăieşte intens şi periculos (din perspectiva celor care doar se uită) pentru că a zbura ar putea fi UN DAR CARE ŢI SE OFERĂ O SINGURĂ DATĂ.

Înţeleg prin cuib nu doar o casă concretă, ci şi tiparele tale de comportament, obişnuinţele de a gândi (sau de a nu gândi), valorile în care crezi din motive de aprobare socială, experienţele pe care le repeţi fară să le integrezi, mecanismele defensive din a căror strânsoare nu izbuteşti să te eliberezi.

Erorile de procesare şi decodificare a sensului întâmplărilor, emoţiile negative pe care le recreezi, suferinţele secrete care nu-ţi dau pace, ostilităţile, angoasele şi neputinţele de tot felul, iată alte imobile al căror locatar ai devenit, pe nesimţite.

Ascuns în construcţia măreaţă sau în sămânţa sau în uterul simbolic al mamei sau înăuntrul oului preţuit de societate, viaţa încă nu a început pentru tine. Energia aceea teribilă, pulsaţiile încantătoare, circulaţia intensă, dar ordonată - aceasta este viaţa la care mă refer, pe care o aştepţi sau pe care ai putea-o dori dacă cineva te-ar asigura că există.

Cum oare să ajungi la ea? De ce nu te întrebi altfel? Până când te vei agăţa de ceea ce este familiar şi securizant, refuzând aventura, riscul, experienţa

Ce poate fi viu şi interesant în ceea ce e aproape mereu la fel (cu mici variaţii)? Unde trăieşti senzaţiile intense emotia puternică, forul, încântarea, apropierea pericolului? Când ţi se pare că viaţa ta se apropie de limită? Unde este explozia necunoscutului, neliniştea, dar şi vraja misterului, care este adâncimea în care pătrunzi, ştiind că e posibil să nu te mai întorci ?

Ce intensitate şi forţă conţine viaţa ta securizată financiar şi profesional, înconjurată de betoane şi sticlă, hrănită sintetic şi conectată, desigur, la Internet?

Debordezi de energie când stai cu ochii în calculator ore-n şir? Cântă ceva în inima ta când planifici, organizezi, evaluezi performanţe? Te umple de putere clădirea în care intri zilnic? Eşti cumva vrăjit de bugete, termene limită, proceduri?

Eu, unul, simt periodic nevoia de pământ adevărat sub picioare, de a fi înconjurat de pomi şi de a simţi ploaia pătrunzându-mi până la piele. Nu mă plictisesc niciodată privind cerul, mi se pare că păsările nu se repetă niciodată în cântecele lor imposibile şi cred că dacă n-ar mai exista răsărituri (din cauza blocurilor turn) aş repeta isprava din 11 septembrie, doar că în alt scop.

Poate că în felul acesta trăiesc sălbaticii, iar eu nu fac decât să le duc dorul, din cauza unor nuclei hipotalamici activaţi în exces. E posibil. Nu văd însă cum 11 luni de muncă nevrotică pot fi compensate de un concediu în străinătate şi câteva weekend-uri, decât dacă vrei cu tot dinadinsul să te amăgeşti, caz în care pot afirma că eşti pierdut(ă) definitiv.

Viaţa petrecută printre abstracţii (ce altceva sunt informaţiile din programele Microsoft?), limitată de pereţi frumos decoraţi şi parchet bine lustruit, nu mi se pare a avea niciun haz. Ea ar putea fi compensată de relaţiile interumane, dacă n-ar fi şi acestea artificializate, politizate, configurate în scopuri adaptative. Tu simţi această realitate sau doar o reprimi fără să-ţi dai seama, înşelat de zerourile din declaraţia de venit? Este viaţa ta cotidiană dinamizată de creativitate, iubire, credinţă, pasiune, devotament sau ai renunţat demult la ideea că aşa ceva este posibil?

Dacă mă vei întreba ce să pui în loc o să-ţi răspund şmechereşte: de ce nu afli singur? Însă fă-o repede, pentru că deja timpul s-a scurs şi moartea, moartea ta se apropie. Cum ar fi să mori cu un cont barosan în bancă, cu o maşină frumoasă în faţa casei, cu o droaie de fotografii ale locurilor pe care le-ai vizitat şi, cu toate acestea, repet, cu toate acestea, nefericit.

Moartea are această funcţie gestaltistă, îmi vine să spun: restructurează profund perspectiva şi priorităţile, luminează cea ce este nesemnificativ sau prostesc, într-un sens mai înalt, te deschide

către ceea ce este subtil şi impalpabil, prin urmare necunoscut, şi cum ai putea să o accepți senin şi relaxat daeă toată viața ai evitat necunoscutul, riscul, incertitudinea, schimbarea adevarată?

Când eşti relativ tânăr şi câştigi foarte bme, făcând parte sau aspirând legitim la “upper” şi “middle class”, toate aceste întrebări existențiale par nepotrivite şi enervante. Însă ele nu fac decât sa activeze nefericirea, golul, spaimele inconştiente. Companiile de training şi consultanță, care ar putea sprijini procesul de conştientizare, sunt ele însele prinse în acest angrenaj tragicomic, încercând să repare o comunicare inautentică sau superficială prin metode standardizate, uneori la fel de inautentice.

Trainerii ascunşi în spatele rolului profesional pozând în persoane dezinvolte şi fără probleme, se luptă la rândul lor cu singurătatea, teama de eşec pierderile şi doliile neterminate, presiunea succesului și propria lor prefăcătorie, cand sunt suficient de lucizi pentru a o sesiza.

Iată un tablou mai degrabă sumbru al lumii moderne în care trăiesc şi la ale cărei minciuni, când îmi propun, mă adaptez cu mare succes, acceptându-le şi ducându-le mai departe, într-un exercițiu de virtuozitate socială.

Acum, însă, sunt revoltat şi nu consimt la acest spectacol hilar, sunt însetat de autenticitate şi, deocamdată, mi-o ofer singur, într-o carte care va circula pe sub mână în companiile multinaționale.

Visez la timpuri în care acestea să devină mai generoase şi mai puțin orientate către profit, oferind produse şi servicii de dragul oamenilor şi nu de dragul portofelelor şi cardurilor VISA. Pentru aceasta ar avea nevoie de ceva ce numesc SIMȚ ECOLOGIC, prin care nu înțeleg doar o preocupare activă pentru Natură, ci şi o orientare către bunăstarea întregului context din care facem parte, indiferent dacă suntem oameni, albine sau pelicani.

Armonia care apare într-un mic spațiu se poate extinde din aproape în aproape, aşa cred că se poate naşte o lume mai bună, în care noi, cei de azi, probabil nu vom apuca să trăim.

Reflectează: care este cea mai intensă experiență din viața ta? Când ai simțit ceva năvalnic, misterios, irațional născându-se în tine sau revărsându-se asupra ta? Ai trăit o experiență pe care să o numeşti “de vârf”? Ai ieşit vreodată din convențional, confortabil, familiar, călduț? Te-ar interesa, măcar, ca lucrul acesta să se întâmple în viitor? Poate fi viața şi altfel decât stabilă şi seacă, plină de realizări materiale şi goală de conținut?

Frământările sufleteşti, sensurile şi semnificațiile care îți scapă, evenimentele care se împletesc în jurul tău după tipare care le depăşesc, resorturile adânci de comportament pe care nu le pot, controla şi nici măcar înțelege, opțiunile secrete pe care le conțin experiențele şi proiectele de viață, disponibilitățile pe care le blochezi şi nevoile altora în care eşti ancorat, suferința şi emoțiile pe care le atribui, angajamentele de care fugi - iată doar cateva repere ale unei vieți orientate spre împlinire, cu vârfuri de intensitate savuroase sau zguduitoare.

Pe partea cealaltă, văd o viață desfaşurată în teamă sau ignoranță sau, mai bine zis, devorată de aceşti doi demoni, înconjurată de însemnele exterioare ale succesului material, prețuită nevrotic de grupul sau comunitatea căreia îi aparține, fără gust, fără bucuria descoperirii şi înțelegerii Sinelui, fară emoția explorării aspectelor sălbatice sau adânci ale sufletului tău, fară îndoiala că ceea ce faci bun acum ar putea fi o prostie mâine, deoarece viața este dinamică, schimbătoare, clocotind de posibilități,
opțiuni şi contexte noi.

Te invit să examinezi regulile pe care ai fost învătat sau constrâns să le urmezi, să pui sub semnul întrebării comportamentele pe care le imiți, atitudinile rigide şi rolurile care au pus stăpânire pe tine. Observă cât eşti de original, cum anume creez, noutate şi prospețime în propria ta viață dacă te bazezi pe răspunsuri de-a gata, furnizate de mama, tata, formatorul de opinie de la televizor, supervizorul sau maestrul tău spiritual, oameni cărora le atribui prea mult din propria ta capacitate de înțelegere, riscând să devii o marionetă adaptată, înstrăinată de potențialul tău creativ şi, la un moment dat, istovit.

Lasă-i pe toti aceşti oameni puțin deoparte studiază-te mai mult pe tine, desfaşoară-ți ghemul interior, pătrunde în ceea ce este codificat, ținut în rezervă, nemanifestat sau blocat.

Separă-te de ceea ce alţii au pus în tine, din nevoia lor de a se împlini, a-şi uşura suferinţa, a-şi compensa frustrările sau a se prelungi narcisic. Diferenţiază-te de percepţii, ostilităţi şi frici care nu îţi aparţin, pe care persoanele de relaţie primară le-au depozitat în tine, află care-ţi sunt trebuinţele inautentice şi satisfacţiile substitutive, nevoile timpurii la care eşti fixat, interesele şi dorinţele pe care le-ai îngropat dezamăgit sau disperat.

Clarifică-ţi experienţele insuportabile, contactele cu exteriorul care le lezează, te deprimă sau te "încarcă", exigenţele stupide şi standardele la înălţimea cărora încerci să fii, instanţele restrictive şi fals moralizatoare pe care le-ai internalizat.

Şi poate mai presus de toate, caută să afli ce fel de iubire lipseşte din viaţa ta, a cui sau către cine, de la cine ai aşteptat în zadar afecţiune şi pe cine refuzi să mângâi, în ce momente critice ţi-au lipsit tandreţea, încurajarea, lauda, recunoaşterea şi cum repeţi aceste modele, privându-i, la rândul tău, pe alţii.

Dacă e ceva ce trebuie recuperat şi cunoscut, dincolo de orice analiză psihologică sofisticată, mai mult decât orice mecanisme de apărare evaluate şi demontate, mai important decât toate developările şi decriptările simbolice de care eu însumi sunt vrăjii uneori, ei bine, cred că acest ceva este iubirea pe care o poţi oferi sau cere ACUM, mângâierea pe care o poţi solicita sau îţi face plăcere să o dăruieşti, atingerea simplă, dar emoţionantă, căldura pe care o radiezi sau spre care te îndrepţi conştient, îmbrăţişarea de care nu te mai temi şi în care nu rămâi ancorat, intimitatea pe care o explorezi pas cu pas, responsabil.

Sunt din ce în ce mai convins că psihoterapie verbale au limite pe care nu le pot depăşi, reguli ale abstinenţei (în sens psihanalitic) care se opun, la un moment dat, vindecării. Cred că o atingere caldă face mai mult, uneori, decât o cascadă de interpretări savante şi planuri interconectate, accesate în cheie simbolică. Poate aceasta este doar propria mea disponibilitate pentru contact kinestezic şi nevoia de exprimare, alimentată de o Anahata Chakra dinamizată. La fel de bine poate fi trezirea la realitatea unui alt fel de nivel vibrator, detaşat de convenţii sociale ridicole şi de reguli motoflete (oare ce-o însemna?), după un îndelungat vis analitic, populat cu pulsiuni, rezistenţe, transferuri şi contratransferuri, defense, proiecţii şi simboluri.

Cred că Dumnezeu iubeşte echilibrul, motiv pentru care sănătatea nu poate fi decât întâlnirea armonioasă dintre MINTE şi CORP. Orice exces creează probleme şi blocaje. Este important să gândeşti, să înţelegi, să ai acces la semnificaţii, să vezi lucrurile în perspectivă, să sesizezi planurile şi circulaţia sensurilor. Şi la fel de important este să atingi, să te mişti, să-ţi întinzi şi să-ţi contracţi muşchii, să te roteşti, să te răsuceşti, să-ţi menţii echilibrul, să-ţi soliciţi articulaţiile, sa fii mobil, să-1 păstrezi sau să-ţi recuperezi flexibilitatea, să simţi energia curgând prin tine asemenea sângelui, să eliberezi tensiunea musculară, să te apleci, să te arecieşti, să-ţi repartizezi altfel greutatea, să formezi unghiuri sau figuri geometrice.

Toate aceste aspecte de fineţe ale vieţii simţ practic ignorate în psihoterapiile strict verbale, ca şi cum omul nu ar avea corp sau corpul ar fi ceva neînsemnat, lipsit de inteligenţă.

Senzaţia mea este exact opusă. Corpul îmi pare a concentra în cel mai mare grad inteligenţa Universului. Este un fel de lucrare de doctorat a Naturii, punctul cel mai înalt pe care 1-a atins în încercarea de a crea sisteme complexe.

Pentru mine, o carte de biologie este un tratat religios, care vorbeşte despre inteligenţa infinită a lui Dumnezeu, despre priceperea Lui de a conecta şi armoniza totul. Medicii ar trebui să fie mistici, la fel şi sportivii, dansatorii, kinetoterapeuţii.

În comparaţie cu inteligenţa înmagazinată în corp, gândirea discursivă, vehiculând idei în haina cuvintelor (ceea ce fac şi eu, chiar acum) e un fel de prichindel care se crede arhitect, construind castele de nisip pe malul mării.

Sunt convins că mobilizând creativ corpul se poate activa inteligenţa organică şi debloca viaţa emoţională, ipoteză pe care sunt hotărât să o verific în viitor, deoarece m-am săturat de propria mea prostie linearizală afişată, după cum poţi constata, în public.

M-ai putea întreba de ce sportivii nu sunt, în acest caz, monumente de gândire creatoare, exemple de chibzuinţă şi judecată limpede. O sinapsă poznaşă se activează şi îmi reaminteşte câţiva fotbalişti care apar la televizor, fentând gramatica şi marcând goluri în poarta ideilor.

Răspunsurile sunt simple. Mai întâi, cei angajați în diferite discipline sportive sunt captivii unor mişcări stereolipizate, care le asigură performanțele. Când vorbesc despre accesul la inteligența ascunsă în corp, eu mă refer la mişcări variate, creative, complexe, elaborate, care antrenează dinamic şi surprinzător fibrele musculare, articulațiile, coloana vertebrală, fibrele nervoase, organele interne si chiar glandele endocrine.

Apoi, tot aşa cum gânditorii privilegiază capul şi uită de corp, sportivii exaltă corpul şi subestimează investigația rațională, înțelegerea legăturilor multiple, analiza contradicțiilor, interpretarea semnelor, conectarea diferitelor conținuturi psihice.

Am făcut sport de performanță, am păstrat o minimă legătură cu lumea sportului şi nu spun despre sportivi că ar fi proşti. Dimpotrivă, majoritatea au o aândire sănătoasă, care n fereşte de capcanele în care cad intelectualii şi şoarecii de bibliotecă sau, mai nou, consumatorii fideli ai caşcavalului Google.

Afirm însă, pe deplin responsabil, despre sportiv că nu deține finețea hermeneutului (un sportiv se va întreba ce înseamnă acest cuvânt), nu este un obişnuit al analizei, nu ştie să jongleze cu ipoteze multiple şi să se mişte liber printre variabile şi posibilități abstracte.

Tocmai de aceea văd în interacțiunea echilibrată dintre minte şi corp suportul unei dezvoltări creatoare, adaptată la modelele arhetipale şi minunate ale Viului. Un psihoterapeut care circulă cu maşina, stă ore în şir pe fotoliu, înțepenind sau mişcându-şi rigid corpul şi, în plus, se mai şi împiedică sau alunecă, fisurându-şi coastele, nu este mai bine aşezat în existență decât un maestru al mişcării, dezinvolt şi flexibil, care nu poate conecta câteva fapte aparent disparate şi nu înțelege cum în spatele unui comportament agresiv, dur sau disprețuitor, se află vulnerabilitate şi fragilitate emoțională.

Eu însumi mă regăsesc în aceste două categorii aşa că, cititorule supărat, dacă te pregăteşti să mă critici, află câ am facut-o cu mult înaintea ta.

Oricât ar fi de dureros ADEVĂRUL, cred că el trebuie spus şi asumat, asta dacă nu cumva ideea folosirii echilibrate a minții şi a corpului, în viața de zi cu zi, nu este decât o bazaconie, născută dintr-o minte privată de proteine animale şi cofeină.

Fiind suprasaturat în cuvinte, analize şi operații lineare, îmi propun serios să reabilitez corpul, să îi provoc exprimarea, să-i identific blocajele, să-i cercetez secretele ascunse în unduiri, extensii şi torsiuni, să îl mişc în feluri care par stranii sau imposibile, pentru a-i elibera puterea de creştere şi transformare.

Corpul este sediul unor experiențe intense, vii, fascinante, experiențe pentru care nu este necesar să rulezi nebuneşte "pe motor", punându-ți viața în pericol, nici să te cațeri pe stânci antipatice, riscând sâ te alegi cu un handicap locomotor.

Şi ar mai fi şi explorarea conştientă a sexualității (sexualitatea ține de corp, nu crezi?), un subiect seducător şi exploziv, în care prefer, deocamdată, să nu intru (adică să nu-l penetrez!), pentru a-ți menaja pulsiunile şi angoasele atent raționalizate.

Într-un cuvânt, viața trăită unificator, orientată spre activarea potențialului latent şi creştere sănătoasă, în armonie cu proiectul de evoluție cosmică, generatoare de încântare şi recunoştință, punctată de linişte şi împăcare, nu o văd separată nici de minte, nici de corp.

Gândind social, asimetria pe care o percep acum este în dauna corpului, nu în sensul că nu i se acordă atenție corpului (ba dimpotrivă, e suficient să privim reclamele de la televizor), ci în sensul că este subutilizat, blocat, negat în ceea ce are genial şi provocator.

Cu câteva mici excepții, insignifiante la scara socială, corpul este NECUNOSCUT în resorturile şi mecanismele lui subtile, în dinamica polarizărilor cu mintea şi în conexiunile cu ceea ce este eteric, fin, invizibil.

Eu văd în viitor sau doar visez cu ochii descinşi o revoluție a corpului, o descoperire a inteligenței lui spontane, o comunicare conştientă şi uimită cu ceea ce are el tezaurizat, arhivat sau codificat.

În condițiile în care computerul şi tehnologia în general au pus stăpânire pe oameni, mişcarea spre polul opus, spre ceea ce e natural, viu, devine imperativă. Şi ce altceva poate fi mai

profund natural decât corpul în care te afli, în care te mişti şi dormi, te aşezi şi te deplasezi, care îți vorbeşte în limbajul lui secret şi țipă sau protestează îmbolnăvindu-se?

Oamenii explorează munții, oceanele, Luna, fară a fi încheiat propria lor cunoaştere, fără a fi cercetat munții şi prăpăstiile interioare, adancimile propriei lor ființe. Viața împlinită este asemenea sângelui, care ajunge în orice punct al ființei grație capilarelor. Ea înseamnă CIRCULAȚIE, EXTINDERE, EXPRIMARE. Aceasta este înțelegerea pe care am încercat să o "extind" către tine şi voi continua să o fac, doar că acum mă opresc, deoarece mă dor degetele. (Să-mi iau un laptop sau o secretară?)

Ce anume dăruieşti Universului?

Îți propun să-ți imaginezi că nu te-ai născut întâmplător pe Pământ. Ai venit aici pentru a învăța, cu siguranță, dar şi pentru a oferi ceva celor din jur. Este ceva ce doar tu poți oferi. Este un talent, o aptitudine, o disponibilitate, un set de resurse. Acest ceva îl numesc **DARUL TĂU**, contribuție pe care o poți aduce la bunăstarea întregului.

Nimeni nu mai are un dar **EXACT** ca al tău. Acest dar l-ai primit de la Dumnezeu cu misiunea de a-l oferi Universului. Folosind cuvinte mari, el reprezintă **MISIUNEA TA ÎN VIAȚĂ,** misiune pe care nu mai poți să o negociezi, deoarece a fost deja aleasă.

Ai de făcut doar două lucruri.

Unu: să îți descoperi darul.

Doi: să îl oferi.

Partea cu descoperirea e oarecum complicată. **CARE ESTE DARUL TĂU**? Cum ştii asta? Îți voi oferi două criterii de recunoaştere, care trebuie întrunite simultan. În primul rând, darul tău este **CEEA CE FACI ATUNCI CÂND NU ŞTII CÂND TRECE TIMPUL**. Poate îți place să desenezi ore-n şir. Poate eşti în stare să joci fotbal până nu se mai vede mingea. Poate îți place să scrii, cum e cazul meu, şi nu-ți mai dai seama când au trecut 4 ore. Poate creezi programe pentru calculator şi uiți să mai mănânci. Orice activitate care te scoate din timp, te deconectează de la trecerea timpului, te face să uiți de facturi, de politicieni corupți, de prieteni, poate fi darul tău. Adică nu chiar orice activitate! Şi când bei până cazi pe sub masa pierzi noțiunea timpului. Nici când dormi nu ştii când trece timpul. Aşa ajungem la cel de-al doilea criteriu, corelat cu primul. Darul tău este acea activitate prin care ridici nivelul bunăstării colective sau a conştiintei colective. Cu alte cuvinte exercițiul darului are **UN SENS SOCIAL**. Oferindu-ți darul, tu împingi viața mai departe, pe un nivel superior, o faci să fie mai frumoasă, mai bogată, mai elevată, mai subtilă, mai luminoasă.

Când îti oferi darul, beneficiezi şi tu (motivație egocentrică) şi un altul (motivație altruistă). Nu e nimic in neregulă în faptul că te bucuri şi tu şi alții. Dimpotrivă, acesta este un semn al integrării. Cei care visează doar la acțiuni altruiste sunt prinşi în tipare ale sacrificiului nevrotic, pe care ar merita să le exploreze mai adânc. Cel care, având o paine o dăruieşte, fară să păstreze o parte pentru el, va muri în curând, înnobilat de prostia lui şi incapabil să mai aiute pe cineva, în viilor.

Și acum să mergem cu imaginația şi mai departe Ce crezi că se întâmplă când nu-ți intuieşti darul sau refuzi să-l oferi? Vine cineva să te implore? Eşti răpit de extratereştrii? Apar semne pe cer special pentru tine? Nimic din toate acestea. Dacă îți blochezi darul, viața începe să-ți transmită avertismente, mesaje de trezire, mai mult sau mai puțin neplăcute. Registrul e vanal: accidente, boli, despărțiri, crize, situații-limită.

De ce face asta? Pentru că **ARE NEVOIE DE DARUL TĂU**, îl aşteaptă, nu poate merge mai departe. Indiferent dacă te umfli în pene sau nu, află că eşti o rotiță de neînlocuit în economia Creației. Dumnezeu nu a mai creat pe nimeni la fel ca tine.

Eşti absolut unic. Ai ceva de comunicat sau de oferit lumii într-un fel care este doar al tău şi nu se va mai repeta niciodată, până la sfârşitul timpurilor.

Înţelegi miza? Viaţa te loveşte pentru a te trezi, este perturbată de refuzul, neglijenţa sau iresponsabilitatea ta. Scopul loviturii este **SĂ TE TRANSFORMI**, să-ţi revii din starea de letargie, să-ţi duci la capăt angajamentul luat înainte de a te naşte.

În altă ordine de idei, când începi să-ţi oferi darul, toate energiile Universului te susţin, deoarece tu oferi exact ce Universul are nevoie. Sincronicităţi, întâlniri providenţiale, şanse nesperate - iată reacţia Universului. El îţi mulţumeşte, te recompensează, te încurajează, te sprijină.

Te integrezi natural în curgerea universală, în proces, în **FLUXUL CREATOR AL VIEŢII** şi atingi spontan ceea ce ai nevoie pentru a oferi darul tău în continuare. Şi acum o să-ţi spun cum te simţi când îţi oferi darul.

Te simţi uşor, liber, curgător, proaspăt, viu, creativ, deschis, stimulat, activ, interesat, curios. Poate vrei să ştii cum e când nu ştii care îţi este darul, nu-ţi pasă de el şi tratezi totul cu superficialitate. Iată ce se întâmplă: energia ta înţepeneşte, stagnează, te simţi blocat, neinspirat, în impas, plictisit, fără vigoare, greoi.

DARUL TĂU ESTE POTENŢIALUL TĂU. Exprimarea potenţialului îţi aduce bucurie, blocarea lui te frustrează, te întristează, te înfurie. Toate aceste lucruri le poţi nega sau deplasa, le poţi atribui altora, poţi căuta şi găsi “ţapi ispăşitori”. Aceste strategii inconştiente nu-ţi vor rezolva problema.

Vei continua să simţi că ceva esenţial lipseşte din viaţa ta, vei avea un sentiment de gol sau neîmpliniri pe care te poţi strădui să-1 umpli cu satisfacţii substituitive, sofisticate sau primitive. Când împărtăşeşti cu ceilalţi, când participi la Viaţă şi o ajuţi să se dezvolte este imposibil să nu ai momente intense de fericire. Desigur, ai nevoie de disciplină, de exerciţiu, de devotament. Acestea sunt aspectele tehnice ale misiunii. Munceşti pentru a-ţi oferi darul, însă munca ta e una specială, pe care o

voi descrie în continuare.

Munca pe care o depui atunci când îţi oferi darul nu este propriu-zis muncă. Este mai mult **JOC**. Ce este jocul? Este ceva ce faci de dragul acelui ceva, o acţiune pe care o realizezi pentru ea însăşi, detaşat de rezultatele ei. Munca pe care o faci cu plăcere se numeşte joc. Efortul pe care îl depui cu plăcere face parte din joc. Darul pe care îl oferi îţi face plăcere să-1 oferi din nou... şi din nou... şi din nou... şi din nou. Nu te plictiseşti niciodată, nu stai cu ochii pe ceas, pe calendar, pe telefon sau pe yahoo messenger.

Cunoşti această senzaţie minunată? Să realizezi ceva cu plăcere, **DE DRAGUL ACELUI LUCRU**, pentru că te bucură **PROCESUL** în primul rând şi în al doilea rând **REZULTATUL**. Munca iluminată, darul pe care îl oferi dezinvolt, activitatea pentru care eşti dispus să sacrifici orice altceva, care te **ATRAGE CA UN MAGNET**, te stimulează, te bucură, te pune în vibraţie - iată jocul pe care Dumnezeu ţi-l propune, făcându-ţi cu ochiul în acelaşi timp, El îţi oferă numeroase alte tentaţii, ajutându-te să descoperi cât de matur ai devenit, după atâtea amar de vieţi. Ispita securităţii materiale (sinecura), puterea de a decide pentru alţi oameni, piedestalul social, notorietatea, plăcerile senzoriale, judecata morală - un întreg evantai de seducţii divine, alocate cu meşteşug lui Mefistofel.

În viziunea mea, a fi matur înseamnă a risca pentru a fi tu însuţi. Îţi asumi responsabilitatea pentru darul tău şi îl oferi. Mama se împotriveşte, tata spune că nu se poate trăi din aşa ceva, iubita crede că e prea periculos, partenerul e convins că nu ştii pe ce lume te afli, prietenii te întreabă dacă te-ai născut cumva ieri, amicii zâmbesc îngăduitor.

Însă dacă te uiţi atent, toţi aceşti oameni au ceva în comun: nu ştiu cum e să trăieşti cu un scop care să te mistuie şi, în acelaşi timp, să-ţi dea putere, să simţi, în interior, o presiune care te îndeamnă să faci mai mult, să îndrăzneşti, să rişti.

Niciunul nu ştie cum e să stai până noaptea târziu şi să te trezeşti dimineaţa devreme, impulsionat de ceva iraţional, dar magnific, ceva ce face ca viaţa ta să aibă savoare şi sens. Sau poate au ştiut şi ei, la un moment dat, şi este prea dureros acum să asiste sau să încurajeze un proces de care s-au disociat, pe care l-au îngropat sub straturi bine căptuşite cu mii de dolari, funcţii şi avantaje sociale.

Deşi pare de necrezut, te asigur că ceva în inima lor plânge. Este dureros să constaţi că ai crescut într-o direcţie greşită, să simţi că drumul pe care mergi nu este al tău şi, în curând, se va înfunda, şi te gândeşti că ar trebui să o iei de la capăt. Cum ar putea un om pe care lumea competitivă 1-a hipnotizat cu pietrele ei colorate, aparent preţioase, să se trezească şi să accepte că a venit pe Pământ, de fapt, pentru altceva? Este mult mai confortabil să coalizeze cu cei asemeni lui şi, la unison, să-i descurajeze sau să-i critice pe cei care se străduiesc să fie ei înşişi, să-şi exprime individualitatea, să fie originali.

Oamenii care nu şi-au trădat impulsiunile naturii profunde, care nu şi-au negat interiorul pentru prosperitate şi aprobare socială, care au rămas fideli experienţei lor lăuntrice reprezintă un disconfort pentru ceilalţi, un fel de sulă în coasta societăţii.

Lucrul cel mai interesant este că dacă îi îndepărtezi apar alţii în loc. Pământul este alimentat mereu cu astfel de persoane, fără niciun pericol de suprapopulare. Viaţa are nevoie de echilibru şi facilitează, la nesfârşit, apariţia unor fiinţe rebele, creative, nonconformiste, care văd cu claritate ipocrizia şi absurdul anumitor valori şi comportamente sociale, care polarizează fară efort atenţia tinerilor (în primul rând) şi care, destul de frecvent, sunt mustraţi, discreditaţi sau izolaţi social.

Deşi pare un fenomen vechi de când lumea, am senzaţia că intrăm într-o epocă diferită (era Vărsătorului?), cu oameni mult mai disponibili în a evalua critic temeiurile mecanismelor sociale, mai deschişi către schimbare şi reaşezare a valorilor, în acord cu nevoile autentice ale naturii umane. Dacă această senzaţie este altceva decât un optimism compensator şi defensiv, avem toate motivele să ne bucurăm, deoarece ne aşteaptă o lume mai sănătoasă.

Practica psihoterapiei, efortul de a înţelege cum se naşte, este menţinută sau amplificată suferinţa umană, m-au apropiat de ideea că societatea este "puţin" nevrotică şi ai nevoie de măiestrie pentru a-i face faţă. Trăim într-un ocean de condiţionări sociale, la care suntem expuşi din clipa primei respiraţii şi care se insinuează în viaţă, asemenea unor şerpi invizibili, până la punctul în care ajungem să apărăm cu putere exact normele şi credinţele care ne distrug pe interior.

A face psihoterapie e ca şi cum ai ajuta la vindecarea unui picior luxat, datorită mersului pe o suprafaţă alunecoasă. Piciorul se vindecă, dar suprafaţa rămâne periculoasă! Cine se ocupă de ea, cine aduce puţin nisip sau o semnalizează măcar, pentru a fi ocolită?

Din acest punct de vedere, practica psihoterapeutică are ceva dramatic, iar terapeutul îmi pare un fel de Sisif, specializat în împingerea bolovanilor către vârfuri etern inaccesibile. Un client care iese din terapie, restructurat, "intră" în aceeaşi lume care 1-a dezechilibrat. El îşi poate schimba locul de muncă, familia, prietenii, însă nu poate schimba "aerul" pe care îl respiră. "Aerul", adică înţelegerile sociale, convenţiile etice, lingvistice, filosofice, religioase, acordurile tacite şi modelele de comportament valorizate social, toate acestea rămân aceleaşi, dacă nu cumva sunt percepute mai dureros, deoarece acum este mult mai conştient.

Mecanismele de coping sunt altele, ai învăţat strategii noi, ţi-ai accesat resurse necunoscute sau blocate, foarte frumos! Ce te faci însă cu scena pe care eşti invitat să joci, care a rămas neschimbată? Tu revii transformat într-o lume veche, care continuă să te condiţioneze şi să te manipuleze în feluri care, oricât de lucid ai fi, uneori îţi scapă. Vei apela din nou la recuzita de măşti? Îţi vei căuta un rol mai puţin toxic? Sau îţi vei arăta chipul adevărat, conştient fiind că asta nu-ţi va aduce decât probleme?

Alte orientări terapeutice îşi propun doar obiective cu finalitate adaptativă pentru client, în sensul de a-i întări Eul şi a-1 ajuta să suporte lumea în care trăieşte. Ele nu sunt, astfel, decât agenţi interesaţi în perpetuarea jocurilor sociale, câştigând
binişor de pe urma lor.

M-aş bucura pentru astfel de ţeluri dacă n-aş sti că viaţa e mult mai mult decât ceva "suportabil", la care te "adaptezi". Viaţa este, sau poate fi, sărbătoare şi bucurie! Viaţa poate fi încântătoare şi fericită, numai că nu poţi trăi aceste experienţe separat de alţii şi înţeleg prin "alţii" nu doar oameni, ci şi copaci, păsări, furnici, apă şi aer. Nu văd cum cineva poate fî fericit în lumea noastră prea multă vreme, în condiţiile în care alţii suferă, se tem, manipulează, sunt dezamăgiţi, abuzaţi sau luptă pentru putere. Înţeleptul însingurat din Himalaya, care trimite unde pozitive în

întreaga lume, este condamnat să iasă din solitudinea lui spiritualizată, pentru a participa mai activ la un
Univers care îl conţine.

Noi suntem atât de intens interconectaţi încât nu ne putem separa de suferinţele altor fiinţe. Facem parte din mii de reţele subtile, ne trimitem energii misterioase unii altora, la sute de kilometri distanţă; e nevoie, prin urmare, de un efort colectiv, inteligent orientat, pentru a fi împliniţi.

În acest context mohorât pe care îl descriu, poate dintr-o tendinţă depresivă a minţii mele (Saturn în tranzit prin casa întâi), procesul social cel mai urgent de activat, asanat şi transformat îmi pare a fi **EDUCAŢIA**. Educaţia are nevoie de reforme la toate nivelurile şi mă întreb, retoric, oare cine să o facă?

Na, ce m-am găsit eu, marele deştept! Mă şi văd, la televizor, conferenţiind dubios pe tema rolurilor, statusurilor şi identităţilor sociale pe care le asumăm, fără nicio reflecţie critică. Pe un alt canal, încă un individ, mai talentat ca mine, explică în amănunt mecanismele nevrotice ale comunicării sociale. În acelaşi timp, la radio, o doamnă respectabilă radiografiază elegant specimenele sistemului universitar, preocupată să îi convingă pe greieri că sunt furnici şi pe furnici că sunt albine.

Închei aici acest mic delir transfigurator. Ceea ce pot cu adevărat să fac, dacă tot m-am apucat să debitez despre daruri, este să arăt cum educaţia din copilărie poate sprijini exprimarea potenţialului individual. Dragi părinţi, este foarte simplu! Aproape că nu aveţi nimic de făcut. Oferiţi hrană şi adăpost, cumpăraţi hăinuţe, interziceţi salturile de la etajele superioare, exersaţi voi înşivă bunele maniere şi bucuraţi-vă pentru tot ce copilul manifestă, înţelege, testează, inventează sau distruge (dacă nu costă mai mult de 100 RON).

Copiii aduc, din lumea din care vin, comori neasemuite, care trebuie vegheate pentru a nu fi furate. Darul specific al unui copil va fi uşor de observat dacă nu este obligat să facă tot felul de lucruri Ia modă, dezirabile doar pentru specialiştii care câştigă de pe urma lor. Da, îi poţi sprijini, stimula, confirma şi recompensa în ceea ce lui îi vine să facă, este constructiv şi pro-social, însă este absurd să îl forţezi să înoate dacă el urăşte apa cu clor a bazinului sau să meargă pe bicicletă dacă el vrea să alerge desculţ prin iarbă.

Există un respect fundamental la care un copil are dreptul, respect pentru sâmburii de viaţă din el, pentru potenţialul lui deocamdată secret, pentru amprenta sa unică pe care o poate lăsa asupra lumii.

Din păcate, educatorii, adesea, nu rezistă seducţiei puterii, căci ce relaţie interpersonală are un grad mai mare de asimetrie decât cea dintre un copil neajutorat şi dependent şi un părinte? Mult prea frecvent, în copil sunt depozitate fricile şi neîmplinirile lumii adulte, sunt create vinovăţii exagerate, sunt comprimate agresivitatea şi curiozitatea sexuală, în loc de a fi canalizate armonios.

Pentru a face faţă, copiii încep să renunţe la părţi din ei înşişi, învaţă minciunile sociale cu rol adaptativ, probează măşti, pierd contactul cu aspecte ale Sinelui despre care nu ştiu sigur dacă vor fi acceptate sau iubite. Nu e de mirare că, peste ani, cineva se întreabă, dezorientat, ce are cu adevărat de oferit lumii, care îi este drumul hărăzit, ce ar putea face cu bucurie, fără să se vaite de salariu sau şefi. După mine, nu ar fi nevoie decât de atât: iubirea naturală a unui părinte, umilinţa binefăcătoare a înţelegerii că nu-i aparţine şi bucuria de a descoperi ceea ce el, copilul, poate fi, dacă evoluţia lui spontană nu este împiedicată.

Viaţa nu merge înapoi, se reinventează la nesfârşit şi trimite pe Pământ soli fără număr, inocenţi şi iubitori, doar-doar oamenii mari vor consimţi să înveţe ceva. Însă oamenii mari, “maturi”, acceptă foarte greu să renunţe la ideile şi jucăriile lor, chiar dacă acestea din urmă sunt de proastă calitate, absurde şi distructive.

Copiii privilegiaţi, care au fost încurajaţi să rămână în contact cu natura lor, pe cât posibil, fără să o falsifice sau să o pervertească, au devenit mai târziu adulţi relativ integraţi, conştienţi de ceea ce au de făcut pe lumea asta şi făcând exact acest lucru, cu dragoste, cu graţie, la fel de natural precum curgerea unei ape.

Când eşti conectat la Sine, darul pe care îl ai de oferii este chiar **MUNCA TA**, munca pe care o realizezi cu **DRAG**, către care te îndrepţi dimineaţa cu inima uşoară şi ale cărei rezultate sunt

secundare, tocmai pentru că eşti focalizat pe proces. Să-ţi dau câteva exemple concrete, în cazul în care duhul teoriei mele îţi ocoleşte experienţa de viaţă. Cineva joacă fotbal nu pentru a-şi învinge adversarii, ci pentru plăcerea de a juca. Se antrenează, aleargă, driblează, intră în combinaţii, uneori este faultat, toate acestea din bucuria de a juca fotbal. Nu îl interesează scorul, însă nu e deranjat atunci când câştigă. Zâmbeşte pe teren, dă mâna cu adversarii, se bucură ca un copil când marchează. În fotbalul profesionist nu ştiu dacă există aşa ceva. Totuşi, ai auzit de unul, cum îi zice... cum îi zice... Ronaldinho!

Altcineva cântă la chitară. Acceptă să apară pe scenă nu pentru a culege aplauze, ci pentru bucuria de a cânta, plăcerea de a împărtăşi cu alţii meşteşugul lui. Se bucură şi pentru aplauze, premii, comentarii laudative, însă nu pentru ele exersează 6 ore pe zi. Lui îi place muzica, pur şi simplu.

Altcineva este profesor pentru bucuria de a-şi împărtăşi cunoaşterea, pentru plăcerea de a stimula dorinţa de cunoaştere a elevilor sau studenţilor, pentru provocarea de a Ie facilita accesul la înţelegere. Nu urmăreşte să obţină grade, titluri, recunoaştere, admiraţie. Când aceste recompense vin, le primeşte, poate un pic stânjenit, dar nu le aşteaptă, nu stă cu gândul la ele, nu suferă dacă întârzie sau lipsesc.

Şi acum, să ducem concretizarea pe cele mai înalte culmi. Tu cum îţi percepi propria muncă? Te bucuri de ea? O iubeşti? Arzi de nerăbdare să o realizezi? Te incită, te schimbă, te încarcă pozitiv, te încântă? Sau te exasperează, te enervează, îţi blochează resursele, te plictiseşte, te prosteşte, te îmbolnăveşte?

Pleci către serviciu vesel, vioi, fericit sau acestea sunt stările pe care le ai când pleci **DE LA SERVICIU**, când vin sfârşiturile de săptămână, zilele libere sau concediile? Dacă răspunsul este “da” la ultima parte a întrebării, singura consolare pe care o poţi avea este că în situaţia ta sunt mulţi oameni. Nu crezi? Priveşte-le chipurile dimineaţa, în metrou, în autobuz, la volanul maşinilor. Poate sunt doar rutele pe care circul şi atunci, evident, mă înşel. Poate cei care solicită consiliere şi asistenţă terapeutică sunt cazuri excepţionale, oameni ghinionişti, obligaţi de circumstanţe să facă ceea ce nu le place. Poate că societatea, de fapt, e constituită din oameni împliniţi, care nu şi-au găsit vocaţia şi au făcut alegeri de carieră consonante cu nevoile şi posibilităţile lor.

Totuşi... de ce simt că nu mă înşel?

Am această impresie stranie că puţini oameni sunt la locul lor, deoarece au fost atenţi şi suficient de curajoşi pentru a-şi asculta chemarea. Cuvântul “vocaţie” e foarte frumos şi sugestiv. El vine din latinescul “vox”, care înseamnă “voce”. Nu e minunat? Există un fel de voce înăuntrul tău, care îţi spune încotro să te îndrepţi şi ce este cel mai bine pentru tine. Din păcate, este o voce discretă, blândă, adesea acoperită de ţipetele şi zbieretele celor din jur, ei înşişi pierduţi într-o mare de zgomote.

La noi şi aiurea, opţiunile profesionale sunt pragmatice, orientate către profit. Oamenii se fac avocaţi, notari, consultanţi financiari, economişti etc. nu pentru că mor de dragul acestor meserii, ci pentru că se câştigă bine din ele. Îşi deschid afaceri care promit profituri considerabile, fac investiţii în domenii de viitor.

Aceste calcule par corecte. În realitate, ele sunt eronate.

Întreabă-te, indiferent câte sute de mii de euro câştigi, dacă nu cumva, exact în acelaşi timp, îţi pierzi sufletul. Adesea îţi distmgi sănătatea, doar că asta se va vedea mai târziu, după ce îţi consumi resursele specifice tinereţii. Îţi îngropi visele, te rupi de părţi sensibile şi creative din tine, îţi blochezi energiile.

Toale acestea au un preţ, însă niciun contabil nu îl va calcula, deoarece sufletul nu este cuantificabil. Nici măcar corpul nu poate fi evaluat. Cât te costă să-ţi distrugi ochii, stomacul, ficatul, nervii?

Poate îţi dai singur(ă) seama că **NU MERITĂ**. Viaţa nu e orientată către profit. Milioane de stele strălucesc pe cer. Pentru cine? Pentru nimeni, doar consumă combustibil. Natura face o risipă imensă, în marele ei experiment de a-şi revela potenţialul. Economiştii lui Dumnezeu, se pare, au fost de mult concediaţi.

În marea carte a Vieții, existența ta actuală este doar un capitol. Mă gândesc, în sinea mea, că l-ai putea scrie frumos, dăruind cu generozitzale ceea ce ai primit, la rândul tău. Cartea, oricum, nu se termină niciodată. Pe pagina următoare începe un capitol nou.

Oare părinții pot fi educați?

O gâgâlice de 4 ani dă televizorul la maxim, tocmai atunci când vrei să te odihneşti puțin, după o zi extenuantă. Îl rogi să modifice volumul, astfel încât să nu afle chiar toată strada despre ultimele neînțelegeri dintre Tom şi Jerry. Nicio reacție. Tăcere deplină (la figurat, desigur). Pe un ton care nu anunță nimic bun, corespunzător nivelului de alertă de pe aeroport, vestind iminența unui atac terorist, îți repeți cererea. E clar, eşti ignorat cu bună ştiință.

Acela e momentul în care explodezi. Te ridici din pat purtat de o furie de gradul 6 pe scara cu doar 5 gradații a trăirilor vijelioase, îi smulgi telecomanda din mână şi dai cu ea de perete (ocolind, milimetric, vasul de porțelan primit de la soacră-ta).

Dacă nu paralizează de frică, năzdrăvanul tău cinefil începe sigur să plângă. Copiii sunt speriați de emoțiile puternice şi de comportamentele adulților scăpate de sub control. Oare ceea ce-i oferi tu, chiar atunci, este un exemplu de a-ți păstra echilibrul într-o situație dificilă? Sau imaginea jalnică a unui părinte copleşit de propriile lui trăiri, incapabil să le facă față, o jucărie în mâna unor energii teribile?

Mă ocup de psihologie de ani de zile. Mă întreb, curios şi uneori deznădăjduit, care este substratul psihologic al lumii în care trăim şi, mai ales, ce se poate face pentru a deveni o lume mai bună. Sunt convins că răspunsul la această întrebare este **EDUCAȚIA**. Copiii sunt predispuşi la a fi educați, au nevoie de educație şi o acceptă, cu mici încrâncenări şi împotriveli. Dilema mea este alta. Cine îi educă pe educatori, adică, în primul rând, pe părinți? Mai sunt ei, părinții, receptivi şi deschişi la educație? Aceste întrebări sunt cele care mă bântuie acum.

Toată lumea a făcut 8 sau 12 clase. Suntem un popor alfabetizat şi şcolit. În ultima vreme, aproape toți tinerii fac facultate, ceea ce, în principiu, e un lucru bun, mai ales pentru cei care încasează taxele de şcolarizare. Nicăieri, însă, nu se învață **CUM SĂ FII PĂRINTE.**

Este important să înveți să socoteşti, poate chiar să rezolvi ecuații de gradul 2, hai, să recunoşti o integrală. Nu cumva este mult mai important să ştii să comunici cu copilul tău? La ce te ajută cunoaşterea algebrei şi analizei matematice dacă nu ştii să te adaptezi la situații provocatoare, cum ar fi acelea în care spiriduşul din fața ta îți răspunde obraznic, te minte în față sau refuză să meargă la şcoală? Cum contribuie erudiția în materie de fizică sau chimie la gestionarea unei crize de nervi, o mică tornadă iscată în plin supermarket, cu zeci de spectatori în jur?

Cum poate ştii dintr-o altă carte, sunt dezamăgit de şcoală, deoarece este ticsită cu lucruri, informații şi cunoştințe inutile. Dacă aş avea putere de decizie, aş restructura-o într-un asemenea mod încât cu greu ar mai fi recunoscută. Din fericire (pentru el), sistemul veghează!

Orele despre psihologia copiilor, psihologia părinților şi relația părinte-copil, cu toate întortochelile şi hiatusurile ei, ar fi obligatorii. Cine nu le promovează ar trebui să fie amendat, deoarece consecințele acestei ignoranțe sau neglijențe se văd mai târziu, în societatea în care trăim.

Chiar şi acum, în actualul sistem de învățământ, pe cei care se pregătesc să devină părinți biologici i-aş trimite înapoi la şcoală pentru ore suplimentare la disciplina “Cum să creştem copii armonioşi”, “Cum să ascultăm un copil de grădiniță” şi “Cum să nu repetăm greşelile părinților noştri”. Dacă ar refuza să facă asta, i-aş pune să plătească un impozit în plus, pe lipsă de responsabilitate socială şi incapacitate de a anticipa efectele prostiei. Însă chiar şi în varianta optimistă, în care, acceptă o asemenea programă, mă întreb dacă aceasta va fi eficientă. Cu alte cuvinte, după îndelungata condiționare socială la care au fost supuşi, mai pot fi educați viitorii sau actualii părinți?

Atenție, când spun “educație” nu mă refer la sensul curent al termenului, în care cineva, presupus expert, învață pe altcineva, considerat ignorant. Într-o zonă atât de nuanțată şi subtilă cum

este psihologia umană nu există metode şi tehnici omnipotente, răspunsuri prefabricate, soluții generalizate sau veşnice.

Mă refer la educație în sensul ei originar. În limba latină, "educo, educare" înseamnă "a scoate la iveală". Ce anume scoți la suprafață? **FELUL ÎN CARE FUNCȚIONEZI, RESURSELE ŞI VULNERABILITĂȚILE TALE.**

Educația părinților, aşa cum o văd eu, e mai degrabă o analiză psihologică nu "facută" de un profesor, ci "asistată" de un specialist, însoțit, desigur, de explicații şi interpretări, însă fără ca acestea să fie dominante.

Pentru a putea fi un părinte competent sau, măcar, netraumatizant, trebuie să ştii cine eşti, care îți sunt temerile, ce anume nu suporți şi de ce, cum te adaptezi la situații noi, ce limite ai în a empatiza cu celălalt sau, dimpotrivă, cât de intensă este tendința spre fuziune, ce resurse minunate simți că deții şi pe care ți le blochezi, ce afaceri neterminate ai cu propriii părinți şi pe cine există pericolul să pedepseşti sau să "încarci" compensator. Acestea sunt doar câteva teme dintr-un curriculum ce se poate extinde trangenerațional şi transpersonal.

Să-ți dau un exemplu: ai stabilit azi o vizită la nişte prieteni buni, acțiune în care eşti întovărăşită de micuța ta comoară, pe care nu ai cum să o laşi singură acasă. Problema este că tu te grăbeşti (eşti deja în întârziere). **IAR EA NU**! A devenit brusc foarte important să deseneze ceva, să-şi schimbe rochița sau să se pieptene (intuieşti un anume model de rol-sex?). Nu ai timp de observații şi reflecții sociologice, doar presezi cu îndemnuri de genul: "Hai odată, ce desenezi atât?! Trebuie să plecăm!"

Cu cât nivelul tău de anxietate creşte (nu eşti admiratoarea punctualității de tip obsesional, dar nici al întârzierilor narcisice), cu atât fetita ta adorabilă pare a fi ieşit complet din timp, pe o buclă ce trece exact prin apartamentul vostru.

Şi la un moment dat cedezi. O bruschezi, o tragi agresiv de mânuță, o faci "nesuferită" şi "nepăsătoare". Ea se îmbufnează şi refuză să îți mai vorbească. Se anunță o seară minunată şi o reclamă la a avea copii, în fața prietenilor tăi proaspăt căsătoriți.

Ce crezi că s-a întâmplat cu tine? Iată câteva ipoteze de explorat:

1. Copilul tău a găsit un mod ingenios de a-şi afirma independența ce nu moare de grija niciunei vizite, vrea doar să stea cu tine. Însă tu nu eşti tolerantă cu această nevoie, deoarece tu însăți eşti frustrată în ea! Când erai mică, autonomia ta a contat prea puțin în relația cu un părinte atotştiutor, pentru care mai important era ce crede el decât ce simți tu.

2. Copilul tău trăieşte în prezent, are o înțelegere foarte slabă a noțiunii de "viitor". Pentru el, a se deplasa de acasă la prietenii tăi ar putea fi o problemă de câteva minute - când, în realitate, sunt cel puțin 30, dacă nu e oră de vârf. Însă tu nu ştii asta. Tu crezi că el percepe timpul la fel ca tine. Eşti prizoniera neajutorată a unui mecanism de identificare psihologică.

3. Copilul tău se comportă tiranic, încercând să te domine. Dominația, în acest caz, se manifestă în controlul asupra timpului. El decide când plecați, prin urmare puterea îi aparține! Tu ai o sensibilitate la comportamentele dictatoriale, accentuată de felul în care eşti tratată de şeful tău, o versiune redusă a lui Saddam Hussein în perioada de glorie.

4. Cum e şi firesc, la vârsta lui, nu are un simț al datoriei sociale. În acest caz, nu îşi reprezintă corect faptul că e important să îți ții promisiunea de a veni la întâlnire când ai anunțat. Acest deficit pe care îl manifestă îți oglindeşte propriul tău deficit, de care eşti profund nemulțumită. De exemplu, partea mai serioasă din tine te critică pentru faptul că nu îți declari toate veniturile, evitând astfel să plăteşti impozit. Echivalând inconştient cele două tipuri de datorii sociale, Supraeul (depozitarul normelor) trezeşte culpabilitatea, pe care, nedându-ți seama, nu o asumi şi o proiectezi asupra fetiței.

Şi dacă aş fi într-o dispoziție analitică de vârf, aş mai descrie 10-15 mecanisme pe care le conțin (fie pentru că le-am experimentat, fie pentru că le-am observat la alții).

Sper să fi înțeles totuşi ce dinamici psihologice interesante revelează relația părinte-copil, ce conținuturi surprinzătoare sunt vehiculate, atribuite, deplasate sau sublimate, câte planuri simbolice rezonează şi ce conexiuni fascinante se pot face, inclusiv cu antecesorii.

Tot acest univers de trăiri, operații mentale, mecanisme de apărare şi simbolizări rămâne, cel mai adesea, puțin conştientizat sau chiar neconştientizabil, întrucât nimeni nu poate înțelege o limbă străină fără a-l fi familiarizat cineva cu ea, arâtându-i structura vocabularului şi țesătura semantică.

Tehnic vorbind, cei 100 de miliarde de neuroni pe care îi avem (infinitul mic), mai mulți decât stelele din galaxia noastră (infinitul mare), se pot asocia în atât de multe feluri încât e practic imposibil să le descriem. De aceea se spune că omul este unic şi irepetabil, iar eu, unul, chiar încep să cred, deşi prostiile pe care le face sunt mereu aceleaşi.

Educația părinților, aşa cum o imaginez, nu vizează cunoştințe sterile şi teorii pedagogice sau psihologice sofisticate, nu e un proces în care se transmit informații, ci, mai degrabă, unul în care se revelează o cunoaştere secretă, codificată cu pricepere în sinapse şi purtată de neurotransmițători, scena interioară pe care îți desfaşori scenariile de viață, rolurile pentru care cauți actori externi (soțul, soția, copiii), dramele pe care ți le-au transmis înaintaşii, pentru a le recicla sau a le opri, opțiunile la care nu ai acces, blocat fiind de propriile fantasme sau temeri şi tiparele pe care le tot repeți, într-un efort tragic de imitație socială.

Pentru o astfel de întreprindere nu îi văd calificați pe pedagogii actuali, purtători de resturi nemetabolizate din propria lor copilărie, nici pe psihologi, îndopați cu informații puțin semnificative şi teorii cu gust de hârtie, ci o specie hibridă de profesor-ucenic, un individ care ştie să pună întrebări şi să se mire de răspunsuri, să provoace mirări şi mai mari, să stimuleze şi să recompenseze accesul la cunoaştere psihologică autentică, vie, aici şi acum, să acompanieze autoexplorarea şi să facă legături cu propria lui viață, atunci când se împotmoleşte sau se bucură excesiv pe drumul în oglindă al "elevului" său.

Copiii sunt atât de maleabili şi receptivi, încât vârfurile interioare de tensiune şi acțiunile externe, corect sau prost gestionate, ale adulților semnificativi din jur se reflectă imediat asupra lor, uneori marcându-i decisiv, pentru toată viața. De aceea, a fi părinte mi se pare o responsabilitate unică, care ar trebui tratată ca atare la nivel social. Am însă senzația unei acute lipse de conştientizare socială pe acest subiect crucial, senzație întărită de interesul excesiv (probabil compensator) pentru condiții, contexte şi mijloace materiale.

La ce serveşte o casă frumos decorată, cu echipamente şi instalații de ultimă oră, în care părinții se ceartă, mint, se răzbună, se evită, se sabotează sau se folosesc de copii, încă nu reuşesc să îmi dau seama. Dacă ar fi să mă nasc, prefer de o sută de ori o casă modestă, inclusiv la țară, fără internet şi cablu tv, dar cu doi părinți armonizați şi oneşti, unei reşedințe de lux poluată cu ostilități, spaime, blocaje, atitudini şi comportamente patogene.

Societatea a evoluat extraordinar din punct de vedere material, este interesată şi reuşeşte frecvent, în țările dezvoltate, să asigure un standard de viață decent. Viața interioară, însă, nu a devenit subiect cald pentru frământări şi preocupări sociale. Sper ca fenomenul acesta să se declanşeze în următoarea sută de ani, altfel viața riscă să ajungă extrem de plictisitoare, curgând printre gadget-uri tehnologice mereu noi şi tipare de reacție vechi de când lumea.

Ce se întâmplă în sufletul unui copil în interacțiune intensă cu părinții lui care, cum se trezesc, îşi transferă sau îşi amplifică intoleranța, agresivitatea, gelozia, invidia, eşecul, frustrarea, proastele obiceiuri, minciuna, lăcomia, neajutorarea, victimizarea, lenea, orgoliul, disprețul, anxietatea sau vinovăția? Acestea sunt probleme individuale cu impact colectiv la care se gândesc, cel mult, consilierii şi terapeuții solicitați să le asiste. Am trăi, cu siguranță, într-o lume mai sănătoasă, dacă aceste probleme şi lecții neintegrate de viață (cărora, din simpatie pentru filosofia indiană, le pot spune, generic, "karme") ar dispune de un cadru adecvat pentru a fi înțelese, controlate sau rezolvate.

În acest moment, acest cadru este inexistent. Părinții îşi joacă rolurile cât pot de bine sau, dimpotrivă, se deresponsabilizează, reiau ceea ce au învățat de la părinții lor sau se opun inconştient acestora. A fi părinte mi se pare o meserie ca oricare alta, spre care Universul te cheamă pentru o perioadă considerabilă de timp, adesea 20 sau 25 de ani.

În chip cu totul ciudat, pare acceptabil ca ea să fie practicată după ureche sau, mai rău, după o expunere mai mult sau mai puțin lungă la exemple proaste. În afară de instinctul matern, organismul este înzestrat cu competențe dubioase, pentru care nu s-a depus niciun travaliu personal,

nicio muncă intensă de conştientizare. Maturitatea psihologică pare a fi asemenea unui porumbel biblic, care aterizează pe umărul celui care a reuşit fecundarea. Doi oameni nesiguri, parţial conştienţi de ei înşişi, poate prinşi în scenarii de viață nevrotice sau alienante, devin peste noapte părinţi responsabili, capabili să îşi conţină temerile şi emoțiile violente, disponibili pentru a iubi în feluri care nu sunt posesive, fuzionale, supraprotectoare şi sufocante, apți în a-şi percepe şi diferenția "copilul interior" de cel exterior, protejați de abandonurile sau intruziunile pe care le-au suportat, mici fiind la rândul lor, atenți la comportamentele regresive spre care sunt dispuşi.

Ți se pare că exagerez, împins de propria mea tendință de a amplifica, pentru a adăuga lumii un nou strat de iluzii şi umbre? Sau mai degrabă ceea ce afirm este insuportabil de adevărat, o realitate în care suntem înfăşurați şi pe care o putem reproduce circular şi/ sau distructiv?

***

După cum vezi nici măcar nu încerc să răspund la întrebarea din titlu, întrebare capcană menită să-ți suscite curiozitatea şi să te atragă spre aceste rânduri, perfid-vindecătoare, sper. Aş vrea să ştiu dacă părinţii sunt deschişi către a se (auto)instrui în vederea acestui rol, dacă înțeleg necesitatea unei astfel de munci cu ei înşişi, dacă îşi asumă un travaliu pe alocuri dureros sau preferă uriaşul curent social purtător de roluri parentale prescrise sau descoperirile "la fața locului".

În istoria cunoscută a umanității procedura educării părinților nu figurează nici măcar cu titlu de experiment social. Poate păşim, cu adevărat, într-o eră nouă, în care se schimbă tendințele, motivațiile şi orientările sociale, în care se întâmplă ceea ce nu s-a mai întâmplat niciodată, în care viul se restructurează benefic şi radical, "urcând" pe un nivel calitativ nou, alegând din câmpul indeterminărilor experiențe cu un grad superior de înțelegere şi unificare. (Uah, ce frază prețioasă!).

Natura umană are două laturi sau două fețe, una necesitând a fi încurajată, dezvoltată, cealaltă având nevoie să fie luminată, repolarizată şi convertită, pentru a-şi elibera creator energiile. Niciuna dintre aceste abordări nu este simplă şi nu putem visa rate înalte ale succesului dacă mecanismele psihologice, dinamica subtilă a energiilor, pulsiunile şi rezistențele nu sunt clarificate, înțelese şi controlate. Mult prea frecvent, Umbra părinților se insinuează în Umbra copiilor, este preluată şi oglindită în roluri manifestate sau este reperizată şi blocată prin atitudini şi rezistențe înalt consumative energetic.

Ceea ce părinții nu au trăit, au respins, au blocat sau au evitat devine, pe nesimțite, temă încărcată emoțional în viața copilului, obiectiv de atins sau, dimpotrivă, de ocolit cu orice preț, fascinație irezistibilă sau amenințare obsesivă, culpabilitate de neînțeles în contextul urmaşilor, blestem sau blocaj irațional.

Dragul meu cititor, părinte actual sau doar virtual, sesizezi vreun temei în aceste afirmații? Să fie oare o anxietate abisală, de care nu am nici cea mai vagă idee, pe care o proiectez asupra societății (doar familia e celula de bază, nu-i aşa?), imaginându-mi că lucrurile vor evolua catastrofic, dacă nu se schimbă nimic? Nu sunt cumva o voce izolată într-un cor de oameni tăcuți, care fac ceea ce se face dintotdeauna, fară să-şi bată capul cu emoții şi sentimente secrete?

Aud deja, cu a treia ureche (!), o cascadă de comentarii nemulțumite, venite de la părinți pensionați (să zic conservatori?), mândri de ei şi de progeniturile lor. Dacă lucrurile chiar stau aşa, de ce societatea în care trăim este atât de fragmentată, coruptă, tulburată şi egocentrică? De ce România nu a avut o mişcare de rezistență împotriva comunismului totalitar, de ce a trăit sub teroare şi de ce, după "evenimente", a pierdut toate trenurile spre Europa civilizată, prinzând în ultima secundă o locomotivă cu abur? Toate aceste întâmplări sunt opera unor oameni, solidari în fricile şi neputințele lor, persecutând sau victimizându-se, manipulând, dând şpagă, pe scurt, supraviețuind.

Doar că viața e mai mult decât supraviețuire discretă, e mai mult decât lupta nevrotică pentru putere şi securitate materială cinică. În dimensiunea ei misterioasă, viața este experimentată plenar de copii, cei care o şi împrospătează o vreme, până când învață să o falsifice, să o divizeze sau să o blocheze, pentru a supraviețui psihologic şi a se adapta social. Acest ciclu este reluat mereu şi mereu, cu mici transformări, fără a fi conştientizat pe deplin, cu excepția terapeuților care-i asistă

devierile şi defazajele, a misticilor cere-i percep direct disonanţele şi a gânditorilor sociali rebeli, cere-i analizează critic mecanismele.

În istoria psihoterapiei, dacă există un curent de gândire pe care îl stimez în mod special pentru contribuţiile aduse la înţelegerea superioară a felului cum copiii sunt afectaţi (uneori pentru toată viaţa de părinţi), acesta nu poate fi decât **Analiza Tranzacţională**, pe scurt AT.

AT-ul a fost întemeiat de Eric Berne, un ins care a dorit să devină psihanalist şi nu a fost acceptat. Citindu-i cărţile, nici nu văd cum ar fi putut să fie acceptat, în epocă, de comunitatea psihanaliştilor. Berne poseda o minte strălucitoare, fenomenală, care i-a permis să surprindă cu acurateţe dialectica secretă a schimburilor psihologice dintre părinţi şi copii, dintre copilul părinţilor şi părintele copiilor (cu ultima adăugire nu urmăresc decât să te bag puţin în ceaţă).

Cred că mai bine decât oricine altcineva Berne a arătat cum sunt distorsionate şi corupte gândirea sănătoasă şi sentimentele autentice ale copiilor în relaţia cu părinţii lor problematici. Acest fenomen are proporţii colective - aceasta este o afirmaţie în care cred cu tărie şi pe care o voi retrage atunci când pe Pământ nu vor mai exista războaie, terorism, foamete, sărăcie şi oameni care mor neştiuţi, fară să-i pese cuiva.

Aceste urgii se produc cu consimţământul nostru, al tuturor, fie el activ ("Aşa le trebuie/ Asta e karma lor/ Nu pot fi toţi fericiţi"), fie pasiv, adică inconştient ("Nu mă interesează, eu am problemele mele"). Nu cred că ne putem separa de aceste flageluri (şi încă n-am zis nimic de calamităţile morale, multe din ele vizibile pe televizor), ascunzându-ne în micuţa noastră slujbă sau pasiune, cred că participăm la ele, măcar prin neglijenţă, dezinteres public şi sunt revoltat de acest egocentrism (sau tribalisin) înfiorător de care, după cum poţi observa, nu mă delimitez.

Unde se află miezul acestor comportamente şi atitudini? Pe de o parte, în "seminţele" cu care venim pe lume. Unele sunt luminoase şi nobile, altele sunt de calitate îndoielnică, reminiscenţe ale trecutului nostru animal şi, de ce nu, mineral (n-ai întâlnit pe nimeni cu inima ca de piatră?). Aceasta ar fi natura individuală, genele, predispoziţiile, tendinţele. Pe de altă parte, există mediul, adică, în principal, **Educaţia**. Cei care asigură, transmit şi implementează educaţia sunt, în primul rând, părinţii, urmaţi îndeaproape de o serie de alţi părinţi "de substitut", cum ar fi educatoarele, profesorii, cărţile, filmele şi televizorul. Din toate aceste surse pleacă mesaje care adesea se bat cap în cap sau se întăresc nevrotic, asigurând o stranie toleranţă pentru gunoaiele servite acasă sau în marile restaurante numite morală socială şi viaţă publică.

Unele lucruri simple, cum ar fi să te uiţi la un om şi să îl vezi, să priveşti un copac şi să îl vezi, să fii atent la vânt şi să îl simţi pe piele, par desuete şi naive în raport cu tehnicile de manipulare, modalităţile prin care poţi "cumpăra" pe cineva sau, când aceste fineţuri sunt greu accesibile, măcar câteva procedee brutale, prin care să-ţi exprimi agresivitatea.

Spontaneitatea şi bunul simţ, capacitatea de a trăi în prezent şi uimirea sunt bunuri de folosinţă îndelungată pe care cultura noastră le ignoră ca un economist de doi bani, chiulangiu notoriu de la orele despre diferenţa dintre profitul real şi cel iluzoriu.

Când nu mă intimidează, isteria, tupeul şi ipocrizia mă duc aproape de starea de supraconştiinţă, singura care face aceste fenomene să fie fascinante şi suportabile. Mi-ar plăcea ca lucrurile să fie un pic diferite, adică istericul să se domolească, obraznicul să fie temporar sfios, iar ipocritul să renunţe la măşti.

Pentru copii, aceste polarităţi devin dezirabile când cineva investeşte cu valoare, asumându-le în propriul comportament. Părintele este cel mai potrivit pentru o astfel de exemplificare. Din ce să se nască un astfel de act tămăduitor când părintele însuşi se confruntă cu deficite şi compensări, are propriile lui relaţii filial – parentale neîncheiate şi tânjeşte, în secret, după acceptare?

De exemplu, atunci când este minţit, părintele l-ar asigura pe copil că are încredere în capacitatea lui de a spune adevărul şi e convins că este un motiv anume pentru care el, copilul, a făcut asta? Sau şi-ar aminti ce se întâmpla când el îi minţea pe părinţi, fiind apoi pedepsit şi simţindu-se nedreptăţit, deoarece nimeni nu punea în corespondenţă intensitatea pedepsei cu gravitatea actului său. Mai departe, infiltrat în inconştient cu această revoltă necomunicată, părintele poate proiecta asupra copilului, părându-i-se că acesta, pe lângă faptul că a minţit, mai şi comentează, adică e obraznic. Aşa că palma pe care nu a putut să o retumeze părintelui său

pedepsitor capătă un nou destinatar, propriul copil, echilibrând, pentru moment, balanțele agresivității transgeneraționale. Proiecția şi deplasarea sunt mecanismele la care mă refer acum. De unde, însă, să le cunoască părintele, dacă nimeni nu le-a explicat? Şi chiar explicate fiind, ex cathedra, ar putea admite că a fost (şi poate va mai fi) victima lor?

Zilele trecute, în parc, mă uitam la un tată şi băiețelul lui, veniți să admire o fântână arteziană. De fapt, doar copilul o admira. Tatăl era ocupat cu supravegherea. Copilul nu putea face mai mulți paşi fără ca tatăl să fie imediat lângă el. Tu numeşti asta grijă? Eu numesc control, deoarece în jur nu se aflau nici animale sălbatice, nici musulmani neînduplecați, cu tricouri inscripționate cu Al-Queda. Crezi că acel băiețel va deveni un bărbat temerar, sigur pe el, care va traversa oraşul noaptea? Peste ani, va reveni la tatăl lui, atunci gârbovit şi bolnav, pentru a-i mulțumi pentru spiritul cutezător şi neînfricat pe care i 1-a însuflețit? Părinte fiind, la rândul lui, va sprijini, la propriul copil, acțiunile îndrăznețe, îi va stimula şi lăuda capacitatea de a-şi asuma riscuri? Dacă o va face, eu presimt aceste atitudini ca fiind supercompensatoare, adică periculoase prin excesul lor de bravură. N-ar fi exclus să sponsorizeze un “motor” de 15.000 Euro, pe care băiatul lui să alerge ca vântul, simțindu-se, cu adevărat, liber. Să fie oare un sentiment autentic de libertate, integrat şi armonios? Sau doar misiunea reparatoare pe care a primit-o de la tatăl lui, conținător încă al unui puşti controlat nevrotic?

Astfel de experiențe frustrante, insuficient trăite sau doar fantasmate, circulă lejer pe canalele secrete ale unei familii, generând perplexitate, mirare, anxietate şi, uneori, groază la cei care nu văd întregul tablou, deoarece tabloul este, de fapt, un puzzle din care unele piese lipsesc. Dintr-un astfel de puzzle facem parte fiecare dintre noi. Suntem mândri că ne stabilim singuri soarta, când e foarte probabil să ascultăm de predicțiile antecesorilor, să acționăm pentru a le confirma cererile sau a le compensa eşecurile, să-i “salvăm”, peste timp, identificându-i inconştient cu partenerii noştri sau să-i pedepsim, retroactiv, pentru iubirea pe care au condiționat-o sau nu au ştiut să o ofere.

Poate pare de necrezut, însă chiar şi prenumele pe care l-ai primit (sau le-ai primit) este purtător de obligații directive, fiind înconjurat cu aşteptări, speranțe, dorințe nemărturisite. Aceste energii te pot stăpâni sau, dimpotrivă, te pot revolta, până la punctul în care refuzi să fii chemat aşa. Am întâlnit numeroase persoane, cu mai multe prenume, care respingeau cu putere unul dintre ele, fără să poată oferi motive convingătoare pentru o astfel de atitudine.

“Pur şi simplu nu-mi place (cum sună)” îl acoperă pe “Nu vreau să fiu băiatul pe care tata nu 1-a avut” sau “Nu vreau să fiu asemenea străbunicii”. Prenumele poartă influențe de care suntem conştienți rareori, tendințe către acțiuni de care doar părinții noştri (sau naşii) ştiu, promisiuni ale unor vieți imaginate de alții, dorințe zămislite în taină, nicicând fructificate de înaintaşi. Sfatul meu este ca orice copil să-şi confrunte părintele cu întrebarea “La ce/ cine te-ai gândit când mi-ai ales numele?”. De asemenea, să citească atent certificatul de naştere, deoarece numele cu care a fost strigat răsfățat sau apelat amenințător de-a lungul vieții s-ar putea să nu figureze acolo.

Lumea în care trăim se poate schimba radical printr-o revoluție nonviolentă, petrecută în inimile şi mințile celor care sunt sau urmează să fie părinți. în absența unei astfel de regenerări şi transformări creatoare, lumea de mâine va fi similară celei de azi, cu diferența că vor fi mai multe computere.

Eu, unul, prefer un părinte care îl ajută pe copil să facă față unei pierderi (de exemplu un animal drag), dar caută tastele pe calculator, unuia vânat de Oracle care, confruntat cu un eveniment identic, îi cumpără imediat copilului un alt câine, plus două broaşte țestoase, bonus.

Pierderea cuiva, indiferent dacă este o jucărie, un animal de companie sau un prieten care se mută în alt oraş, generează în mod natural tristețe, emoție care poate fi acceptată sau negată, înăbuşită sau dramatizată, în funcție de dezvoltarea emoțională a părinților.

Această sintagmă, “dezvoltare emoțională”, am observat, este în mod particular iritantă pentru cei cu totul străini de psihologie, dar foarte avansați în materie de ştiințe exacte. Din păcate, IQ-ul nu corelează cu maturitatea psihologică şi nu este neobişnuit ca cineva foarte bun la bursă, la reparat maşini sau oase de om să fie o mare promisiune în planul dezvoltării emoționale, asta ca să mă exprim în cei mai elegant mod cu putință.

Un copil care pierde ceva sau pe cineva are nevoie să plângă un timp, indiferent cum se simte părintele din acest motiv. El are dreptul să fie trist, adică **ARE DREPTUL LA SUFERINȚĂ**. Suferința face parte din viață, la fel ca bucuria, şi lecția ei este adesea mai profundă. A-i refuza această lecție, prin agresiune sau manipulare, este o eroare al cărei preț este achitat mai târziu. Un copil care este învățat să evite tristețea autentică o va evita mai târziu, acoperind-o, eventual cu indiferență sau furie. El n-ar ajunge să facă asta dacă părintele ar fi capabil **SĂ-I CONȚINĂ TRISTEȚEA**, adică să fie alături de el în timp ce o trăieşte.

Problema e că te doare să-ți vezi copilul suferind şi te doare cu atât mai mult, adică inadecvat, cu cât tristețea lui scoate la suprafață tristețea din tine, pe care, la vremea ei, nimeni nu a ascultat-o. Când tu, părintele de acum, ai pierdut pe cineva, nu a fost nimeni acolo, nimeni în brațele căruia să plângi şi care să te consoleze. Tristețea de atunci nu a dispărut din ființa ta, a dispărut doar din Eul tău conştient, furişându-se într-un cotlon întunecat.

Copilul care plânge acum o trezeşte şi o cheamă la viață, adică o face să vibreze din nou. Iată ceva ce nu-ți convine şi te pune în dificultate. Care să fie soluția? Îți determini copilul să renunțe la tristețe, să o nege sau să o înlocuiască cu altceva, chipurile pentru a-1 proteja. Tu nu faci decât să te protejezi pe tine. Mai devreme sau mai târziu, copilul va suferi din nou şi va suferi **MAI MULT**, deoarece acum a suferit **INSUFICIENT**. Aceste evaluări (mai mult/ mai puțin) nu le facem noi, ci sunt stabilite chiar de natura lui emoțională, adică de felul lui unic de a întâlni şi experimenta o emoție.

E greu de spus când suferința autentică devin complacere şi autovictimizare, pentru beneficii secundare. Nu există rețete care să-ți arate când să intervii exact, pentru a-1 orienta spre o activitate plăcută. Acest risc trebuie asumat, fiind mai mic decât alte genuri de intervenții, cum ar fi oferta copleşitoare de afecțiune, abaterea atenției, cinismul sau ideea fixă că nu s-a întâmplat nimic.

Copiii investesc altfel decât adulții obiectele şi ființele. Îmi aduc aminte de cineva pentru care cea mai mare dramă din viața ei a fost pierderea unei pisici. Probabil zâmbeşti când auzi asta. La fel au făcut şi părinții ei, repetenți la materia "empatie".

Un copil competent asistat, care nu-şi neagă tristețea şi nici nu se lasă copleşit de ea, care nu o manifestă demonstrativ şi nici nu o paralizează, va fi, mai târziu, un adult capabil să o înfrunte într-un mod constructiv, poate chiar să o accepte la alții, sprijinindu-i inteligent, într-un rol profesional de consilier sau terapeut.

La nivel fundamental, copiii sunt preocupați să conserve iubirea părinților (sau firimiturile ei) şi pentru asta sunt capabili să facă foarte multe pentru a-i mulțumi. Atenți să nu piardă iubirea parentală (la fel de importantă ca hrana fizică), intuind, presimțind sau adaptându-se la reacții emoționale, copiii pierd din sentimentul de a fi sută la sută O.K. (cum se spune colocvial, în AT, copiii pierd O.K.-ul).

Acesta e începutul jocurilor psihologice, tranzacții părinte-copil încărcate cu mesaje ascunse. Copilul se poartă într-un anume fel şi reprimă anumite trăiri emoționale pentru a-şi menține O.K.-ul. La fel face părintele, pentru a obține ceea ce doreşte. Şi părintele vrea să-şi păstreze O.K.-ul.

Să-ți dau un exemplu. Să presupunem că ai 5 ani şi mama îți cere să nu-ți laşi mâncarea pe masă ci, după ce termini, să duci farfuriile la chiuvetă. Când uiți să faci asta afli că eşti un copil rău, deoarece nu-ți pasă de mama şi corvoada suplimentară la care o obligi.

Însă tu nu vrei să fii un copil rău, vrei să fii un copil bun, deoarece atunci când eşti bun mama te iubeşte. Te înfurie faptul că mama nu te iubeşte atunci când uiți să faci ce te-a rugat. Nu-i arăți asta. deoarece atunci ai fi nu doar un copil nepăsător, ci şi unul obraznic. În mod ciudat, O.K.-ul tău se asociază cu farfuriile şi chiuveta şi n-ar fi exclus ca, peste ani, să-ți deschizi un restaurant, să intri într-o afacere cu furculițe, să produci vase din lut. Să devii instalator sau să vinzi mobilă de lux pentru bucătărie. Pentru nimic în lume nu ai face altceva, întrucât a face bine unul din aceste lucruri este echivalent cu a fi iubit, în continuare, de mama. Pe invers, a da greş, a fi ineficient, a eşua sau a da faliment este echivalent cu a o pedepsi, simbolic, pe mama, pentru indisponibilitatea ei de a fi iubitoare atunci când nu erai ascultător.

Să presupunem acum că eşti mamă. Vrei să trezeşti în copilul tău simțul responsabilității. Problema ta este că nu ți-ai dat seama că el e dispus să hrănească peştişorii din acvariu, să pună cumpărăturile în frigider, să şteargă praful şi chiar să spele pe jos în bucătărie, dar nu şi să-şi pună farfuria murdară în chiuvetă. De ce nu-i place asta va rămâne un mister cosmic, cert e că tu n-ai sesizat aceste diferențe.

Cum nu străluceşti, în acest moment, prin flexibilitate, o ții mortiş pe-a ta. Vrei să vezi, în fiecare seară, nenorocita aceea de farfurie în chiuvetă. Pentru asta eşti dispusă să faci anumite lucruri, cum ar fi să-i cumperi bomboane (de ce nu fructe?). E un barter interesant, pe care copilul îl acceptă. Tu îți păstrezi O.K.-ul, adică te percepi ca o mamă bună, care se străduieşte şi reuşeşte să cultive sentimentul responsabilității la copilul ei.

Nu se ştie de ce, peste ani, copilul devenit adult face vizite la stomatolog sau chiar se căsătoreşte cu unul, pentru a-şi coborî la minim anxietatea. În alte variante, face carieră în departamentul de marketing al unei fabrici de bomboane, transportă neasemuitele bunătăți dintr-o parte în alta a țării, de preferință spre mare (“chiuveta”) sau devine el însuşi o “bomboană”, căutând să facă pe plac tuturor.

Şi acesta e doar un exemplu dintr-un şir nesfârşit de consecințe de relații părinte-copil, pe care nu le voi enumera, viața fiind relativ scurtă. Dacă părinții pot fi educați, pentru a minimiza daunele, continui să mă întreb. De astăzi încolo, poate şi tu.

Dumnezeu revizuit. Să-i dăm un nume?

Privesc afară, pe geamul deschis. Tocmai a stat ploaia. Ici-colo se mai aud ceva picături. Pe stradă trece un tip cu un chipiu pe cap şi un sandwich în mână, din care nu muşcă. Una din numeroasele mierle din cartier este la datorie. Cineva mă sună pe mobil, pur şi simplu pentru că vrea să mă audă. După ce mă aude, închide. În depărtare se aude traficul străzii. Frigiderul îşi ia avânt, un avion trece mult pe deasupra.

Ce sunt acestea? Acțiuni, evenimente, ipostaze ale lumii în care trăiesc. Unde este Dumnezeu? E undeva mai sus de avion, măsurând, pe un apometru divin, câtă apă de ploaie a revărsat? E sub nivelul solului, calculând aproximativ acelaşi lucru? Este la un fabulos pupitru de comandă, apăsând tasta “cântec de mierle"”? Este ascuns într-un neuron special, să vadă ce mai îmi debitează mintea?

Unde eşti, Doamne? De ce te ascunzi? Şi eu şi alte milioane de oameni nu reuşim decât să ne chinuim încercând să-ți dăm de urmă, să obținem o audiență, să punem puțin mâna pe tine. Aceste întrebări, ca şi alte asemenea lor, m-au bântuit până când, într-un final, am fost fulgerat de următoarea idee. Deoarece fulgerul este însoțit de trăsnete, sunt de acord să o considerăm o idee trăsnită.

DUMNEZEU ESTE PESTE TOT.

“Aha, panteistule!”, vor spune teologii de serviciu. “Îl identifici pe Dumnezeu cu Natura. Nu faci deosebirea dintre Dumnezeu şi creaturile Sale.” Şi gata, am fost clasat. Sunt cel mult un ecologist inflamat, vrăjit de frumusețea naturii. Şi asta, în cel mai bun caz.

Totuşi, nu sunt un panteist în acest sens. Deşi, recunosc, sunt copleşit uneori de frumusețea de nespus a naturii. Panteisul veritabil (ca şi amicii teologi) împarte lumea în entități şi procese, adică are o viziune separatoare, cel puțin duală, asupra realității. Mi se pare că lucrurile stau altfel. Mai bine zis, nu există lucruri care să stea într-un fel sau în altul. Pe scurt, nu există lucruri. Nu există nici ființe individuale sau colective, nici fenomene.

Ups? Ce-i asta? Nihilism deghizat în monism vedantin? O specie nouă de scepticism? Cea mai nouă patologie de pe internet?

Hai să fim rezonabili. Nu sunt atât de exccentric încât să susțin că nu există această foaie de hârtie, acest copac din stânga mea, acest scaun pe care stau.

Lucrurile există, însă în minte. Ele sunt creații ale minții, dar nu în sensul că scaunul a fost creat de mintea unui om (ulterior de mâinile altora). Lucrurile, ființele, feomenele sunt create în permanență. Acest proces creator se derulează, dar la fel de bine se poate opri, adică are ON şi OFF. Culmea este că, dacă procesul este oprit temporar, lumea nu dispare!

Sunt contradictoriu? Nu sunt. Lucrurile sunt "create" în minte şi tot în minte sunt "distruse". Apoi sunt create din nou. Ceea ce se întâmplă în minte nu afectează în niciun fel realitatea.

Să-ți explic de ce am folosit ghilimele. Ai decupat vreodată ceva? Poza lui Brad Pitt? Picioarele lui Nicole Kidman (cică asta ar fi o carte despre Dumnezeu!)? Cam aşa creează mintea lucrurile, cu diferența că nu poate să le ia pentru a le lipi pe perete. A creea lucruri şi entități înseamnă a le decupa din realitate, lăsându-le la locul lor (nu pentru că nu vrei să le muți, ci pentru că nu poți; unii încearcă, dar asta e o altă discuție, cu accente comice).

Este ca şi cum, după un război regional, ai trasa o linie pe pământ, spunând: "la stânga e România, la dreapta e Ungaria." Ai făcut tu să apară pământ românesc şi pământ unguresc? Ai creat tu pământul? Evident că nu. Tu creezi doar concepte. "Pământ românesc" este un concept. Pământul nu e românesc, brazilian sau pakistanez. Pământul e pământ.

Acesta este felul în care mintea creează. Mintea trasează linii imaginare în realitate. Ca urmare a acestei şmecherii apar evenimente şi entități care nu au, de fapt, o existență de sine stătătoare. Ceea ce este "pământ românesc" poate fi peste 300 de ani "pământ norvegian" (dacă se reactivează gena vikingă).

Mintea decupează realitatea tot aşa cum casele par a decupa spațiul. De ce nu are voie un străin să intre în casa ta, eventual când pleci tu? Deoarece acela este "spațiu personal" sau "spațiu privat". Este spațiul tău!

Chiar crezi asta? Poți face orice în el, dar asta nu înseamnă că este al tău personal. Ar fi al tău dacă ai putea face orice cu el. De exemplu, în spațiul tău personal, să reduci accelerația gravitațională la 5 m/s sau să îl curbezi. Nu poți face asta. Spațiul vieții tale personale este ceva ce tu foloseşti, fără să fie al tău. Doar conceptul de "spațiu" este al tău.

Posibilitățile minții de a creea, în acest fel, sunt practic nelimitate. Cum creează mintea? Cum face mintea să apară lucruri, făpturi, lighioane, procese?

CU AJUTORUL CUVÂNTULUI. Ioan, încă de la începutul Noului Testament, ne informează: "La început a fost Cuvântul".

Însă cuvântul nu creează, cu adevărat, realitatea. Creațiile mintale, cu ajutorul cuvântului, sunt iluzorii. Câțiva indieni inteligenți, cu foarte mult timp în urmă, şi-au dat seama de asta, lansând un concept, **MAY A (ILUZIA COSMICĂ),** ce a făcut carieră în filosofia indiană. Nu mă aventurez să spun câți l-au înțeles cu adevărat. Eu însumi l-am înțeles anapoda, până când un noroc chior mi-a scos în cale un om, Alan Watts, care m-a luminat definitiv. Acelaşi noroc te-a purtat pe tine către această carte.

Lumea ca ansamblu de obiecte şi fenomene separate nu există decât în plan simbolic, conceptual. Această lume are o realitate de ordinul doi şi în acest sens este iluzorie. Mai întâi există realitatea, apoi cuvintele despre realitate. Cuvintele doar oglindesc realitatea. Mai întâi există realitatea, apoi imaginea din oglindă. Nu poți avea în oglinda retrovizoare imaginea unei maşini, dacă în spatele tău, pe ditamai autostrada, nu e nicio maşină.

Iar cuvintele ce sunt? Sunete? Cuvântul "câine" nu latră. Cuvântul "pisică" nu miaună. Cuvântul "pelican" nu are un cioc. Cuvintele sunt un fel de indicator. Ele arată spre ceva din realitate, facilitând comunicarea dintre oameni (nu întotdeauna).

Cuvântul te ajută să te orientezi mai bine în realitate. "Acolo este un copac, ocoleşte-l, te rog!", îi spune instructorul auto noului său învățăcel. Cu ajutorul cuvintelor îți faci o imagine despre realitate, mai mult sau mai puțin apropiată. Niciodată, însă, cuvântul nu este realitate.

Nu poți cunoaşte realitatea prin cuvinte.

Realitatea poate fi cunoscută doar prin experiență directă. Dacă vrei să ştii ce gust are o nucă de cocos, mănâncă o nucă de cocos (atenție la coajă). Cuvântul "nucă" nu are gust. Poți să repeți 10 ani: nucă, nucă, nucă, nucă, nucă... Cel mult o să simți gustul propriei tale stupidități, ca să fac o figură de stil (ce bine ar fi ca prostia să aibă gust!).

Mai mult decât atât, ceea ce un cuvânt numeşte sau desemnează este o selecţie arbitrară de elemente corelate din realitate. Gândeşte-te la gâtul tău. Unde începe el? Unde se termină? Poţi să spui cu precizie? Oriunde vei trage o linie, este trasă arbitrar.

Replica ta: "Nu e chiar aşa de arbitrar. Gâtul nu se termină în mână sau în picior. Linia se poate trage pe undeva pe la nivelul furcii sternale. În niciun caz nu se trage în zona plexului solar."

Aşa este. Spune-mi, te rog: dacă îţi detaşez gâtul pentru câteva minute (cu un cuţit, bineînţeles), pe acolo pe unde spui tu (promit să-1 pun la loc), voi ţine în mână un gât?

Nu te aud.

Aşa este, şcoala nu a reuşit să-mi spulbere imaginaţia. Nu mă lua prea tare în serios. E doar un exerciţiu mental. Încerc să-ţi arăt, într-o manieră mai directă, că gâtul, mâna sau piciorul nu sunt decât abstracţii. Sunt decupaje în realitate.

Gâtul pe care l-ai detaşat de organism nu mai este un gât. El nu mai emite sunete, ceea ce, trebuie să recunoşti, este o funcţie esenţială pentru un gât de treabă. Gâtul este gât doar în relaţie cu capul, toracele, mâinile, picioarele etc. Gâtul este gât când aparţine de un organism. Scoate-1 din organism şi ai orice altceva, dar nu un gât. Funcţiile lui nu mai sunt aceleaşi.

Într-un sens cumva barbar, gâtul se termină în degetul mic de la picior. Şi invers. (Oare de aceea se spune despre unele femei că au picioarele până în gât?) Altfel spus (mai academic), gâtul este gât doar în relaţie cu celelalte părţi ale organismului. La fel este stomacul. La fel este orice altceva din organism.

Există un tip de medicină care a înţeles acest principiu. Este medicina holistă. Spre deosebire de medicina alopată, care, dacă te doare gâtul, tratează gâtul, medicina holistă, dacă te doare un organ, tratează tot organismul. Te duci la un homeopat care-ţi pune întrebări fară nicio legătură cu gâtul. După care nu-ţi dă medicamente pentru gât, ca orice medic cumsecade. Te pune să înghiţi nişte chestii simpatice ("remedii"), al căror rol este să echilibreze întregul organism. De ce? Pentru că, dacă te doare gâtul, înseamnă că tu, ca întreg, eşti bolnav. Gâtul este doar acea parte din tine prin care boala se manifestă.

Medicina alopată separă organismul, îl împarte. De aceea şi există O.R.L.-işti, internişti, ortopezi ş.a.m.d. Medicina holistă unifică organismul, îl percepe ca pe un întreg. Sunt mai mult decât convins că aceasta este medicina viitorului (deşi sunt longeviv, nu cred totuşi să apuc această schimbare de paradigmă în lumea medicală).

Şi organismul, unde se termină? Se termină la marginea pielii tale? Nu cred. Ce ar fi organismul tău fară cer? Ce ar fi organismul fară razele soarelui? Fără pământul pe care păşeşte?

Organismul tău nu se termină nicăieri în realitate. El este infinit. Este unit cu mediul de care aparţine. Poate fi separat de mediu doar la modul abstract, adică în minţile noastre. Separat în acest fel, tiparul vibrator din mediu (organismul tău), pentru a fi mai uşor identificat, primeşte un nume. Acest nume este trecut într-un înscris oficial, numit certificat de naştere. Bine ai venit în această lume!

Toată lumea se raportează la tine ca la o fiinţă particulară, individuală. Oamenii sunt fascinaţi de cuvinte şi forme. Sunt prizonierii iluziei. Maya, gigantica putere înşelătoare a minţii.

Din clipa în care te-ai identificat cu corpul eşti în lume. Te-ai separat, în mintea ta, de Univers. Această acţiune nu este fară consecinţe (le voi explica mai târziu).

E ca şi cum un strugure ar crede că există de unul singur, fară viţa de vie. Poate crede, bineînţeles, dar credinţa lui va fi eronată. La fel cred şi oamenii că există separat de natură sau de mediul înconjurător şi la fel de eronate le sunt credinţele. O consecinţă a acestei credinţe prosteşti a fost larg mediatizată în această vară. Mă refer la inundaţii. Oamenii au defrişat pădurile (adică au agresat natura), crezând că asta nu are nicio legătură cu ei. Se pare că are. Cei care nu mai au casă simt această conexiune cel mai intens.

Noi creştem din acest Univers tot aşa cum merele cresc în copac. Ce ai spune despre un măr care ar inventa un dispozitiv prin care să arunce în aer copacul de care aparţine, fară să fie conştient! Oamenii s-au pregătit să facă ceva asemănător (vezi strania cursă a înarmărilor din timpul războiului rece, precedată de experimentele de la Hiroshima şi Nagasaki). S-au mai potolit în ultima vreme (nu sunt convins, dar încerc să creez aşteptări pozitive).

Partea cea mai frumoasă este că, aşa cum un pom fructifer produce mere, Universul produce inteligenţă. Prin ce miracol? Nu e niciun miracol.
Universul produce inteligenţă, deoarece **UNIVERSUL ESTE INTELIGENŢĂ**. Aşa cum copacul conţine fructul la nivel de sământă şi îl manifestă în timp, universul are o inteligenţă potenţială, pe care o manifestă în timp.

Mie totul mi se pare a fi pătruns de inteligenţă. Iar dovezile sunt uşor de adus. E suficient să te uiţi pe Discovery sau Animal Planet. Iar cea mai inteligentă construcţie, alcătuirea care mă lasă pur şi simplu cu gura căscată, este corpul uman. Mi-e foarte neclar de ce aceia care îl studiază şi uneori îl repară, nu sunt, cu toţii, oameni religioşi. Lucrând zi de zi cu o asemenea minune, cum oare să nu intuieşti inteligenţa infinită a acelui **CEVA** care a produs-o şi să nu îngenunchezi în faţa ei?

Iată ce am vrut să spun afirmând că **DUMNEZEU ESTE PESTE TOT**. Că nimic nu este separat, că totul este în relaţie cu orice, că sunetele naturii nu există fară urechile care le percep, că organismul şi mediul nu există decât împreună, că totul este atât de intim interconectat, încât ceea ce se întâmplă într-un punct se propagă în toate celelalte.

Cum să numim această Totalitate? Cum să ne adresăm acestui întreg de neînchipuit? Pentru mine nu prea contează. Mi-e egal dacă îi spun Dumnezeu, Universul, Sinele, Tao, Realitatea ABSOLUTĂ, Brahman, Alaya-Vijnana, Shiva sau alte nume interesante, pe care mi le-aş fi amintit, cu condiţia să fi studiat mai mult religiile comparate.

Îmi vine să îi spun Sinele, deoarece Sinele exprimă cel mai transparent miezul nostru interior, identitatea cea mai adâncă. Din păcate, în cultura occidentală termenul are şi o conotaţie egocentrică ("se gândeşte numai la sine"), ceea ce este un pic hazliu, deoarece nu poate fi imaginat ceva mai nobil şi dezinteresat decât Sinele în sens spiritual.

Sinele îşi iubeşte necondiţionat toate părţile Sale, deoarece ESTE, la propriu, toate părţile Sale. Observă că nu am formulat "ÎN toate părţile Sale", deoarece, în acest caz, parcă ar mai fi rămas loc pentru distanţă şi separare. Nu, Sinele este peste tot, este pretutindeni şi întotdeauna, este El şi doar El. Sau Ea şi doar Ea, pentru lectori psihasteniei. Sinele şi doar Sinele există, nimic în afara lui - a înţelege şi a simţi reprezintă o experienţă de o dulceaţă copleşitoare, o fericire pe care nimeni nu o poate descrie, deoarece este mereu nouă.

A-1 revizui pe Dumnezeu, din această perspectivă, înseamnă a aşeza în vitrina cu amintiri reprezentarea politică a Divinului, atât de clară în tradiţia iudeo-creştină. Având putere absolută, asemenea unui monarh, Dumezeu o putea folosi după bunul plac, pedepsind oamenii, inclusiv cu o porţie nesfaşită de chinuri, în infern. De ce avea Dumnezeu acest comportament absurd era, bineînţeles, o taină de nepătruns.

Biserica a avut avantaje incalculabile de pe urma acestei concepţii, mai ales în timpurile în care mintea umană nu se diferentiase suficient pentru a intui sau deduce interdependenţele din realitate. Astăzi informaţia circulă cu viteze uluitoare (vezi internetul), tot mai mulţi oameni ating nivelul superior al stadiului operaţiilor formale (psihologie pură - vezi Piaget) şi tot mai puţini acceptă idei şi comportamente fără să le filtreze prin propria minte.

Numărul celor care gândesc liber nu mi se pare îngrijorător (bisericile încă pot sta liniştite), dar mă aştept să vină un timp când se va atinge faimosul număr critic, adică pe Pământ să fie un număr suficient de mare de oameni capabili de gândire independentă, fenomen care să ia, ulterior şi ireversibil, proporţii de masă.

Cred că atunci bisericile (indiferent de orientare) vor deveni ceea ce sunt acum ruinele de la Stonehenge. Oamenii vor veni să le vadă şi să facă poze. Modelul mecanicist al Creaţiei va ceda locul viziunii organice, atât de uşor de observat peste tot în natură. Ordinea de tip militarist, impusă din exterior (vezi cele 10 porunci), va fi înlocuită de principiul ordonator lăuntric, mai mult decât perceptibil în ceea ce faci, condus din interior, pentru cineva pe care îl iubeşti.

Universul/ Sinele este fară niciun dubiu o ţesătură infinită de relaţii. E suficient să te gândeşti că tu exişti acum pentru că ai părinţi, care la rândul lor au avut părinţi, aceştia având de asemenea părinţi şi tot aşa, până când realizezi că toţi oamenii de pe glob sunt, de fapt, RUDELE TALE. Această realizare poate da naştere unui sentiment inedit. Să-i spun de fraternitate?

Relația cu fratele tău veritabil (pe care îl mai căpăceai când era mic) reia, pe un alt nivel, relația cu fratele tău necunoscut, aflat acum în impas existențial, bolnav sau doar incapabil să se bucure de răcoarea unei dimineți, apăsat fiind de grijile afacerii sale prospere.

Noi facem parte unii din alții într-o măsură chiar mai mare decât sunt eu înclinat să admit, deşi experiențele cu o persoană foarte dragă îmi indică în mod constant contrariul. De aceea, ceea ce gândim sau dorim, în forul nostru cel mai intim, nu este deloc lipsit de consecințe.

Ceea ce eu fac sau simt te afectează şi pe tine, aproapele meu de peste mări şi țări. Şi eu sunt expus influenței tale. Mutualitatea relației noastre se reproduce pe toate nivelurile existenței, îi stimulează sau îi contaminează şi pe alții, motiv pentru care, dacă am fi ceva mai conştienți, toată lumea ar avea de câştigat.

Prin natura meseriei mele am ajuns să aflu că în relațiile în care există un câştigător nu există, de fapt, niciun câştigător. Câştigătorul este, şi el, un învins. Un partener care, în comunicare, şi-a impus astăzi punctul de vedere, înfrângând voința celuilalt, creează resentimente, tristețe sau frustrare. Nu a câştigat cu. adevărat nimic, doar a crescut gradul de negativitate al relației. Într-o relație sunt sau doi câştigători sau doi învinşi. Câştigătorii sunt aceia care creează annonie. Învinşii crează disonanță şi tensiune. În armonie totul înfloreşte, se extinde, se diferențiază, se dezvoltă. În tensiune nu creşte nimic. Îi sfătuiesc în mod public pe părinții care nu se pot înțelege cu niciun chip, care au ostilități pe care nu le pot stăpâni unul unul față de celălalt, să nu rămână împreună, ci SĂ SE DESPARTĂ PENTRU BINELE COPILULUI. Copilul se îmbolnăveşte într-o atmosferă tensionantă, confuză, insecurizantă. Dacă nu mă crezi, ia o floare şi pune-o să “asculte” muzică supărată în mod repetat. Se va ofili. Ce ar putea simți un copil, mult mai sensibil decât o plantă?

Profesia mea se bazează tocmai pe astfel de atitudini nepăsătoare sau iresponsabile şi îmi dau seama, cu durere, că mult mai eficient decât să încerci să repari (uneori pierderile sunt irecuperabile) este să încerci să previi. Pedagogia este o profesie mai încărcată de responsabilități decât psihoterapia.

Gândeşte puțin! Cine te-a învățat să comunici? Cine te-a învățat să-ți cunoşti şi să-ți împlineşti potențialul? Cine te-a învățat să iubeşti fără a te agăța sau a domina? Cine te-a învățat arta de a fi părinte?

Acesta e momentul în care încep să mă enervez, deoarece mă gândesc la şcoala actuală (prin şcoală înțeleg şi învățământul superior). Eu, personal, am fost obligat să învăț în şcoală cele mai nefolositoare lucruri din viața mea. Cred că aş fi, acum, o persoană mult mai inteligentă dacă aş reuşi să mi le scot din tărtăcuță. Aş menționa şi materiile, dar parcă nu-mi vine să-mi pun profesorii în cap.

Doar cu titlu de exemplu, mă refer la istorie. La ce serveşte să ştiu, pe de rost, bătălii, dinastii, urcări pe tron, abdicări, execuții şi tot felul de evenimente istorice? Mult mai interesant, de pildă, mi se pare de ştiut că Ştefan cel Mare a avut amante (asta înseamnă că nu mai e sfânt!), decât că a câştigat bătălia de la Podul înalt (1475, eventual?).

Nu am fost maltratat sau schingiuit de profesorii de istorie, ba una mi-a fost cu deosebire simpatică, la vârsta când băieților le place să se uite pe sub fustele doamnelor. Cred că istoria are importanța ei, iar această importanță nu stă în detalii (decât pentru obsesiv-compulsivi). De exemplu, o învățătură formidabilă pe care o poți desprinde din studiul istoriei, la un nivel mai general, este că oamenii nu învață din greşelile altora. Nu, domnule, trebuie să le facă şi ei. (Da, atracția experienței directe, al cărei predicator sunt şi eu.)

Ce să mai spun de botanică, cu toate clasificările ei diabolice (mono şi dicotiledonat, mai ştii?), sau de franceză, cu puzderia de terminații şi conjugări! Sincer îți mărturisesc, mi se pare că geniul nativ al copiilor este sistematic distrus în şcoală. Îl înțeleg pe Einstein de ce a rămas repetent.

Şi ca şi cum toate acestea nu ar fi de ajuns, mai este şi metoda, chipurile, pedagogică. Cum poți sili un copil, care este energie pură, să stea practic nemişcat 50 de minute, ani în şir, în acelaşi mediu (sala de clasă)? Dragii mei colegi de breaslă, ce e cu voi? De ce vă mirați că nu există participare, că recreația şi vacanțele sunt extrem de aşteptate? E foarte uşor să-i responsabilizați pe copii, să explicați rezultatele şcolare prin lipsa lor de motivație şi interes.

Stimate cadru didactic, pune-te în locul lui. Tu ai sta la propria ta oră?

Copiii sunt curioşi prin excelență. Acest interes natural trebuie doar orientat. Şi aici intrăm pe tărâmul artei. Un profesor-artist, adică talentat, va face din ora sa ora cea mai aşteptată din săptămână.

Eu, de pildă, care nu sunt doar talentat, ci şi modest pe deasupra, dacă aş preda istoria (că tot am amintii de ea), aş transforma-o într-o succesiune de mici dramatizări. Tu eşti Napoleon, el e ducele de Wellington. Cine e Josephina? Bun. Ia să vedem, care-i treaba? De ce vă bateți voi? Care e miza? Ce spun consilierii? Dar vecinii germani? Şi tot aşa. Cel care 1-a jucat pe Napoleon va uita probabil data bătăliei de la Waterloo, dar va şti că a pierdut-o şi cum (eventual va învăța ceva din asta, ca să nu repete în propria lui viață). îÎn plus, nu va uita că Napoleon era un bărbat mărunțel, care purta corset şi îşi punea talonete. Mai avea o burtică respectabilă şi o şuviță pe frunte, ceea ce îl făcea să arate destul de comic. Cu toate acestea, în materie de femei, a fost un cuceritor. Privind cu onestitate la miile de ore petrecute la şcoală, multe din ele îmi par acum timp pierdut. Mă mir că, din punct de vedere fizic, am făcut față aşa de bine (nu am avut decât scarlatină şi hepatită). Câte lucruri, spun cu mintea de acum, mi-ar fi plăcut să învăț! De ce oare nu se predau? De ce, de exemplu, copiii nu învață să gătească sau măcar să facă diferența între alimentele sănătoase şi cele nocive? Să cunoască efectele consumului de băuturi carbogazoase în comparație cu apa de izvor? Cumva asta ar duce, pe termen lung, la falimentul companiei Coca-Cola? Producătorii de hrană sintetică, "Junk food", ar trebui să se retragă de pe piață, zdrobiți de competiția neloială cu fructele, nucile şi morcovii autohtoni?

Şcoala este un imens teritoriu de explorat şi schimbat, pentru cei cu adevărat interesați de o lume mai bună... Este o altă formă de a-1 revizui pe Dumnezeu, ceva mai concretă decât planul destul de diafan în care am plasat această revoluție.

Aş putea analiza, ținând cont de acest principiu al conexiunii şi totalității, orice alt domeniu.

Îți las ție acestă plăcere. Dacă o faci, rogu-te, aplică analiza, mai întâi, pe domeniul tău. Examinează, observă, caută să anticipezi. Dacă merită, împărtăşeşte. Poate un altul gândeşte la fel sau pe-aproape. Potențialul Sinelui se activează din aproape în aproape. E ca în noaptea de înviere, când lumina se răspândeşte din aproape în aproape. Lumina înțelegerii, pentru cine vede dincolo de planul material.

Unde va duce asta?

Habar nu am. Nu ştiu nici măcar dacă se va obosi cineva să citească aceste rânduri. Ceea ce ştiu e că Sinele face totul. Am deplină încredere in El, deşi proiectele lui mă depăşesc când îmi sunt revelate şi mă enervează când îmi sunt ascunse. Cu toate astea îi iubesc şi nu ştiu ce m-aş face fără El.

Despre căsătorie

M-am întrebat, dac-ar fi să cumpăr o insulă (Corfu, de pildă) pe care să mă retrag la bătrânețe, ce cărți aş lua cu mine. "Profetul" ar fi una dintre ele, capodopera unui libanez emigrant în Statele Unite, care s-a considerat întotdeauna ca fiind pictor. Despre căsătorie, el (Kahlil Gibran), scrie: "Iubiți-vă unul pe celălalt, dar nu vă faceți din dragoste o încătuşare; mai bine să fie o mare învolburată între țărmurile sufletelor voastre."

Este o introducere destul de bună la ceea ce gândesc eu însumi despre căsătorie. Cei care mă cunosc mai îndeaproape cred că, în cazul unui referendum, aş pune ştampila de vot pe "nu". Ei bine, această percepție este doar în parte corectă. Eu văd căsătoria într-un mod nuanțat şi mă voi strădui, în continuare, să arăt de ce şi cum aş face.

Primul lucru care ar trebui să ne fie clar tuturor, de la bun început, este următorul: “căsătoria” este o **ABSTRACȚIUNE**. Căsătoria nu este ceva concret, pe care să pui mâna, aşa cum sunt o căpşună sau o lămâie. Căsătoria nu se măsoară cu rigla şi nu se vinde la kilogram. Căsătoria nu are picățele, nu este cubică şi nu miroase a peşte prăjit. Toate aceste descrieri (şi multe altele) pot fi utilizate într-un mod metaforic, reflectând ceea ce se află **ÎN MINTEA** subiectului şi nu în realitatea obiectivă.

Asta nu înseamnă că mariajul nu face parte din lumea reală. Dacă ar fi aşa, doar obiectele simțurilor ar face parte din lumea reală. Lumea reală are un palier concret şi unul abstract, iar căsătoria aparține de al doilea.

Cu alte cuvinte, căsătoria este ceea ce oamenii **HOTĂRĂSC SĂ FIE**. Mi se pare crucial să înțelegem cu toții asta. Alți oameni, în alte timpuri, în alte societăți sau pe alte planete ar putea hotărî, în ceea ce priveşte căsătoria, să fie altceva decât este acum, în 2007, în România, Venezuela şi insulele Fiji.

Aşa cum oamenii atribuie un anumit set de semnificații unei relații, numind-o “căsătorie”, tot aşa atribuie semnificații altor aspecte ale realității, numindu-le “poliție”, “impozit” sau “servicii sociale”. Poliția poate fi ineficientă sau impotentă, impozitele nestimulative, iar serviciile sociale risipitoare. La fel şi căsătoria. Oriunde şi oricând, oamenii atribuie semnificații, stabilesc reguli şi definesc obiective; aceste specificații pot fi nepotrivite, dezavantajoase, nefericite sau pur şi simplu proaste. De asemenea, specificații bune la un moment dat, ca urmare a evoluției sociale, se pot dovedi periculoase la un altul. De exemplu, impozitele mici îi pot ajuta pe oameni să se îmbogățească, după care e necesar ca ele să crească, pentru a nu adânci falia dintre bogați şi săraci.

Prin urmare, e bine de ştiut, din capul locului, că ceea ce numim “căsătorie” nu este un produs sau o expresie a Naturii, ci un produs cultural, o înțelegere realizată între oameni, comportând un aspect juridic şi, facultativ, unul religios. Altfel spus, **CĂSĂTORIA E O INSTITUȚIE LEGALĂ**, o modalitate social acceptată prin care doi oameni consimt să joace anumite roluri, asociate statutului de soț/ soție.

Până aici, toate bune şi frumoase. Undeva, în illo tempore, oamenii s-au înțeles asupra a ceea ce au numit “căsătorie”, un fel de contract social care, deşi a suportat revizuiri, în caracteristicile de bază a rămas acelaşi. Problema este cu cei proaspăt veniți în acest ocean de semnificații sociale (căsătorie plus restul instituțiilor sociale), care ar putea gândi diferit şi ar avea alte nevoi în ceea ce priveşte structura şi evoluția relațiilor. Pentru majoritatea celor care acceptă înțelegerea socială, aceştia din urmă ar putea părea răi, devianți, neadaptați, excentrici, în cel mai bun caz originali şi creativi. Prin contrast, majoritatea statistică este “bună”, normală, civilizată, corectă.

Aceste dihotomii sunt întrutotul **RELATIVE**. Ele nu au nicio bază obiectivă, incontestabilă, şi reprezintă poziții temporare, deci schimbătoare, ale minții umane, aşa cum s-a putut ea dezvolta până la un anumit punct. Dacă mintea unora se va dezvolta şi mai mult, cel puțin teoretic, există posibilitatea ca aceste neînțelegeri să se schimbe, moderat sau radical, să se rafineze, să se îmbogățească sau să se simplifice.

Până atunci, oamenii care se căsătoresc, aidoma celor care nu se căsătoresc, sunt doar oameni care au făcut o opțiune şi nu există niciun temei solid de pe care să fie evaluați ca absolut buni sau absolut răi. Mai simplu, judecata morală nu li se poate aplica. Aplicându-se, totuşi, acest gest apare ca fiind nu rațional, ci irațional, adică emoțional.

Căsătoria nu poate fi evaluată decât pe baze psihologice. A crede că această operațiune are temeiuri logice e ca şi cum ai crede că poți demonstra că vişinele sunt ceva greşit, întrucât unii nu le suportă gustul.

De aceea, judecățile pe care eu însumi le voi face în continuare sunt de ordin psihologic, nimic altceva decât încercări (să sperăm, coerente) de a naviga prin spațiul subiectivității umane, bucurându-mă (bucurându-ne, poate) mai mult de călătorie şi mai puțin de destinație, adică de rezultate.

Te invit să împărţi cu mine seninătatea şi detaşarea (sau măcar aspiraţia către ele), să lăsăm deoparte stereotipurile în mijlocul cărora am crescut şi să privim, ca pentru prima oară, instituţia căsătoriei.

Ce este, de fapt, căsătoria?

CĂSĂTORIA ESTE O ASOCIERE ÎNTRE UN BĂRBAT ŞI O FEMEIE. În câteva ţări este o asociere şi între doi bărbaţi sau între două femei. Doi oameni acceptă să îmbrace o serie de veşminte numite "rolul de soţ/ rolul de soţie" şi de aici încep complicaţiile. Hainele sunt confecţionate deja de societate şi nu de ei înşişi. Societatea creează uniforme pentru a-i recunoaşte pe agenţii de circulaţie, pe judecători, pe fotbalişti sau pe controlorii de tren. Tot aşa există uniforme pentru oamenii căsătoriţi, cu diferenţa că acestea nu se văd (cu excepţia verighetelor). Oamenii căsătoriţi au "uniforme psihologice", adică trebuie să se comporte într-un anumit fel. În principiu, reglarea comportamentului este ok. Agentul **TREBUIE** să dirijeze circulaţia maşinilor, cei de la salubritate **TREBUIE** să mături strada, jandarmul **TREBUIE** să asigure ordinea publică.

Ce **TREBUIE** să facă oamenii căsătoriţi? Te las să reflectezi, dacă vrei. E loc pentru o dezbatere nesuferită, pe alocuri obsesională. De exemplu, cine trebuie să repare chiuvetele, cine trebuie să gătească, cine trebuie să schimbe pamperşii?

Pe mine mă preocupă altceva. Mă preocupă faptul că oamenii căsătoriţi tebuie nu doar să se comporte într-un anume fel, ci şi **SĂ SE SIMTĂ ÎNTR-UN ANUMIT FEL**. Această prescripţie este nevrotică, din următorul motiv foarte simplu: emoţiile şi sentimentele nu pot fi programate. Orice persoană cu bun simţ şi fără handicap mintal înţelege că trăirile emoţionale vin şi pleacă, se intensifică sau se diluează, se opun, explodează sau se retrag.

Nu te poţi programa să iubeşti pe cineva un an, cinci sau toată viaţa, tot aşa cum nu te poţi programa, ca bărbat, să fii excitat sexual de femeile care au pierdut simţul măsurii şi caută să intre în manualul de geometrie, capitolul "sfere".

Poţi să ţii la cineva o vreme, după care să constaţi că te enervează sau chiar îl urăşti. Dacă te irită foarte tare nu e exclus să-l părăseşti, după care s-ar putea să-1 iubeşti din nou, mai ales dacă te ameninţă cu certificatul medico-legal.

Viaţa emoţională e schimbătoare, are suişuri şi coborâşuri, are anotimpuri, cunoaşte canicule şi uneori glaciaţiuni. Prin chiar natura lor, emoţiile sunt curgătoare, fluide şi chiar sentimentele, presupuse a fi mai stabile, se modifică odată cu trecerea timpului. Acest adevăr simplu este înţeles şi de cei mai mediocri, nepricepuţi şi lipsiţi de vocaţie studenţi la psihologie.

În mod ciudat, această înţelegere lipseşte la nivel social. Soţul **TREBUIE** să-şi iubească soţia, soţia să-şi iubească soţul. E ca şi cum i s-ar cere soarelui să nu apună, mării să nu se retragă (refluxul), păsărilor migratoare să nu îşi ia zborul adaptativ. Această pretenţie este în mod evident **IRAŢIONALĂ**.

După părerea mea, ea are un singur scop: să-i facă pe oameni să se simtă rău atunci când nu reuşesc să o împlinească. Un bărbat care observă că sentimentele lui, după un număr de ani, sunt altele sau o femeie care se descoperă atrasă de un alt bărbat se simt într-un singur fel: **VINOVAŢI**.

Ei ar trebui să-şi iubească partenerul şi e clar că nu reuşesc asta.

Cui serveşte această culpabilitate? Nu ştiu. Ceea ce ştiu e că oamenii care se simt rău în raport cu ei înşişi sunt oameni vulnerabili, iar vulnerabilităţile, atunci când nu sunt protejate, pot fi exploatate.

De exemplu, pentru a le fi acceptate greşelile, pentru a nu fi pedepsiţi sau pentru a Ii se uşura pedeapsa, li se pot cere diferite lucruri, cum ar fi să gândească mai puţin, să nu-şi pună prea multe întrebări şi să-şi vadă de relaţia lor, chiar dacă au dat-o în bară cu sentimentele.

Din fericire, există şi o alternativă raţională a divorţului. Oamenii care au încetat să se iubească şi pentru care nu mai există motive exterioare care să-i ţină împreună (casa, banii, copiii, afacerea) se pot despărţi amiabil, oferindu-şi reciproc şansa de a o lua de la capăt, cu altcineva. Chiar şi în aceste cazuri, societatea poate ataşa semnificaţii negative. Cineva "divorţat" nu este tocmai o persoana ok. Nu este cineva care a făcut experienţa unei căsnicii dificile şi a găsit cea mai bună soluţie pentru toată lumea, ci este cineva care a eşuat, nu s-a priceput, şi-a înşelat soţul sau şi-a bătut nevasta.

A fi divorțat este o etichetă cu care nu prea poți să te mândreşti în societate, iar societatea ştie asta. Avantaj ea! În loc de a fi cineva care a găsit puterea de a pune capăt suferinței, deschizându-se către o viață nouă, este, evident, cineva care n-a luptat suficient, un egoist, un infidel sau o imatură. Şi cum ai ajuns să suporți aceste evaluări! Pentru că nu ai respectat o prescripție care, prin chiar natura lucrurilor, **NU PUTEA FI RESPECTATĂ!** Atenție, faptul că există oameni care se iubesc toată viața nu este un argument în favoarea prescripției, tot aşa cum faptul că există yoghini care levitează nu este un argument în favoarea interzicerii mersului pe jos.

Este minunat că unii oameni se pot iubi toată viața, dar acesta nu este un motiv pentru a-i obliga pe toți să facă la fel. Poți să preferi toată viața conopidă, pentru că ai nevoie de vitamina C, sau poți să o asimilezi şi din ardei iuți, mărar, pătrunjel, mure şi zmeură, menținându-ți astfel sistemul imunitar activ şi asigurând coeziunea celulelor.

Din acest punct de vedere, căsătoria este un aranjament admirabil şi funcțional cu condiția să nu insişti să funcționeze. Dacă insişti să funcționeze îl strici! Doi oameni care se iubesc sunt ceva încântător, doi oameni care **TREBUIE** să se iubească sunt ceva jalnic!

Cel mai bun lucru pe care îl pot face doi oameni care nu se mai iubesc este să recunoască asta, unul față de altul şi apoi, dacă îşi permit, față de societate. Altfel, încercând să salveze aparențele sau să creeze foc din cenuşă (încercare numită uneori “psihoterapie de cuplu”), nu fac decât să consume o energie ce ar merita o soartă mai bună.

Obligația de a-ți iubi partenerul distruge frumusețea iubirii spontane, transformă sentimentele în ceva mecanic, iar relația de cuplu într-un service auto, condamnat la faliment. în mod ironic, falimentul se poate deghiza în costume de gală, cu Mercedes la scară şi vile într-un cartier rezidențial.

O relație de cuplu se construieşte din pulsiunile, aspirațiile, disponibilitățile emoționale ale celor doi implicați, are propria ei durată, se pune mereu în discuție, înfloreşte după un tipar secret şi într-un ritm particular.

Intervenția din exterior este în cel mai bun caz inofensivă, stupidă, deoarece este fără sens să împingi cu şurubelnița rotițele unui ceas care merge singur, după propriile lui mecanisme. Dacă vrei să meargă mai repede, să se dea peste cap sau să cânte, cel mai bine e să-ți cauți singur un ceas, lăsându-le în pace pe cele care nu-ți aparțin.

Căsătoria este pervertită din clipa în care planul normativ (legea) se intersectează cu planul emoțional, adică din clipa în care trebuie să simți anumite lucruri şi să nu simți altele, eventual toată viața. În domeniul sufletesc nu există reguli şi legi, iar iubirea este misterioasă şi fascinantă tocmai pentru că nu poate fi controlată. Doi oameni pot rămâne căsătoriți chiar dacă nu se mai iubesc. Aceasta este alegerea lor, reprezintă interesele lor materiale sau reflectă temerile lor adânci; câtă vreme sunt conştienți, nu este nimic în neregulă. Căsătoria lor poate fi o firmă prosperă sau un IMM psihologic, cu rol de supraviețuire.

După încercarea de programare a sentimentelor, al doilea aspect al căsătoriei ca şi contract social asupra căruia mă voi opri este **POSESIVITATEA**. De fapt, sunt crud numindu-1 aşa, în termeni mai dulci, acceptați social, se numeşte **FIDELITATE**.

Analiza fidelității este şi ea un subiect vast, reclamându-şi contrapartea. Nu cred că fidelitatea poate fi înțeleasă fără a fi pusă în relație cu infidelitatea. Altfel spus, dacă vrei să ştii ce este fidelitatea, trebuie să ştii ce este infidelitatea.

Bunăoară, dacă săruți o femeie care nu este soția ta, eşti infidel? Probabil că da. Dar dacă îi încredințezi un secret al tău? Eşti sau nu infidel? Îi povesteşti, de pildă, cum ai fost abuzat emoțional în copilărie de fratele tău mai mare. Îi oferi celuilalt, din afara cuplului, o felie din viața ta, pe care nu ai cutezat sau nu ai dorit să o împărți cu partenera ta.

Eşti infidelă dacă îi mărturiseşti unui bărbat diferit de soțul tău spaimele sau îngrijorările tale? Cu alte cuvinte, îl faci părtaş la viața ta emoțională şi asta în condițiile în care partenerul tău legitim nu se bucură de acest tip de acces. Eşti sau nu infidelă? Ar trebui să te controlezi şi să nu îi dezvălui celuilalt aspecte ce țin de intimitatea ta sufletească? Este bine să poți împărtăşi ceva foarte personal cu cineva care nu este soțul tău?

Aceste posibile forme de infidelitate, de tip psihologic, sunt foarte greu de delimitat. Din câte am putut observa, oamenii nu-şi bat prea tare capul cu ele. Aşa că, cititorule devotat, te voi scuti şi eu de acest freamăt perturbator. Fidelitatea (sau infidelitatea) cel mai uşor de definit este cea în care ține de corp. Şi mai presus de orice, vizează sexualitatea. Un bărbat care se culcă cu o altă femeie decât soția lui este infidel. O femeie care are o relație sexuală cu un alt bărbat decât partenerul ei este infidelă. Mai departe, există din nou nuanțe, grade, ambiguități. Dacă ții de mână, într-un mod explicit tandru, o femeie diferită de soția ta, eşti infidel? Ai putea fi, deoarece **ATINGI CORPUL UNEI ALTE FEMEI**. Dacă priveşti admirativ corpul minunat proporțional al unui bărbat eşti infidelă? Este adevărat că nu îl atingi cu mâna, dar e la fel de adevărat că îl atingi cu privirea. Corpul lui e mângâiat de privirea ta.

Toate aceste nuanțări se pot întinde la nesfârşit. Neavând o latură obsesională atât de dezvoltată, mă opresc. Şi asta pentru că un lucru e deja foarte clar. Fidelitatea contractuală asumă despre corpurile partenerilor (sau părți ale acestora: organele sexuale, sânii, buzele, fesele) **CĂ APARȚIN CUPLULUI**. Mai pe româneşte, eu, soțul tău, sunt singurul bărbat din lume care pot face dragoste cu tine, să te sărut sau să-ți mângâi sânii. Dacă tu, soția mea, îi permiți altcuiva să facă acest lucru, eşti infidelă. Aceste drepturi le am şi eu, soția ta, în raport cu tine, bărbatul cu care m-am căsătorit.

Şi acum, să privim fără prejudecăți, ca şi cum am fi aterizat direct din altă galaxie. Ce se poate vedea? Iată ce văd eu. Fidelitatea contractuală înseamnă relația dintre doi oameni care acceptă ca trupurile lor să devină unul **PROPRIETATEA** celuilalt.

Eu am drepturi asupra corpului tău, tu ai drepturi asupra corpului meu. Niciunul dintre noi **NU MAI ESTE LIBER** să-şi folosească trupul cum doreşte şi mai ales cu cine doreşte.

Fidelitatea contractuală se opune pulsiunii erotice, iar rezultatul e absolut natural. Rezultatul este frustrarea. Prin urmare, căsătoria are, din acest punct de vedere, un preț. Prețul se numeşte frustrare, variabil dozată, în funcție de intensitatea pulsiunii sexuale şi contextele în care ea poate fi trezită sau activată. Poate că nu sună liniştitor, însă **OAMENII CĂSĂTORIȚI SUNT OAMENI FRUSTRAȚI**. (Şi cei necăsătoriți sunt frustrați, însă din alte motive.)

Acesta e un adevăr psihologic, pe care eu unul nu mă pot face că nu îl văd şi care va continua să existe (sau să irite) câtă vreme omul va fi nu doar o ființă civilizată, ci şi un animal sexual. Cred că e mai bine să privim acest adevăr în față, decât să îl ocolim nevrotic sau să-1 ascundem în spatele unor idealuri frumoase, care, în interior, îi divizează pe oameni.

Cei care se căsătoresc acceptă să trăiască această frustrare, lucru destul de uşor în momentul căsătoriei când, se presupune, partenerul este singurul care îți suscită interesul sexual. Peste un timp, lucrurile se complică, deoarece viața nu ține cont de ceea ce oamenii şi-au promis unul altuia. Este perfect posibil ca oamenii să-şi cunoască nevoile şi limitele la un moment dat, însă, din punct de vedere psihologic, dinamica acestora nu poate fi anticipată. Viața lăuntrică a unui om are evoluții care nu pot fi cunoscute în avans, deoarece omul nu este o maşină. O maşină poate fi programată, de exemplu, să îmbine în acelaşi fel două bucăți de metal, toată viața ei de maşină. Un om nu va face asta la nesfârşit. La un moment dat se va revolta, va greşi, va uita, va dori să facă altfel, va demisiona.

Aşa este cu nevoile, inclusiv cu cele sexuale. Nevoile se schimbă, cresc sau scad în intensitate, se restructurează sau se sting, se leagă altfel, se ramifică, apar altele noi. Ceea ce este un om la un moment dat, la 20 de ani, de pildă, în mod garantat nu va mai fi la 35 sau 50. El ar putea **ÎNCERCA** să fie la fel, însă această încercare nu-i angajează inteligența. Este în natura tuturor lucrurilor să se schimbe, iar omul nu face excepție. Viața este interesantă tocmai pentru că nu e niciodată aceeaşi, cu excepția cazurilor în care pretinzi că este, situație în care te plictiseşti îngrozitor.

Cum poți să te simți când ştii despre corpul tău că îi aparține şi unui altuia, că un altul are drepturi asupra lui? Să zic privat de libertate? Sau să fie împlinit? Să spun asemenea unui obiect? Să spun constrâns? Sau să spun relaxat?

Sunt conştient că această problematică este foarte sensibilă. Ea mobilizează rezistențele, motiv pentru care nu e un subiect favorit de reflexie. A şti despre corpul tău că aparține unui alt om

este cu totul altceva decât a şti că îţi aparţine şi decizi (tu decizi!) să îl oferi şi altuia, pentru a trăi satisfacerea sexuală sau doar senzuală. Poţi lua această decizie din nou şi din nou, ani în şir. Poţi alege să trăieşti intimitatea erotică, poate chiar toată viaţa, cu un singur partener, însă aceasta este alegerea **TA**. Sunt dorinţele tale, cărora le dai curs, fără a fi presat, controlat sau manipulat prin culpabilizare. Eşti întreg, eşti liber, eşti stăpân pe teritoriul tău şi respecţi teritoriul altuia, aşteptându-te la un respect similar.

În căsătorie nu e tocmai aşa. O alegere pe care simţi că o faci la un moment dat devine, peste un interval de timp, constrângere. A accepta ca un bărbat să te penetreze, chiar dacă nu ai niciun chef sau, mai mult, îl deteşti, numai pentru că este soţul tău, nu mai reprezintă o alegere, ci o constrângere nesănătoasă.

Prin ce este diferită o femeie care continuă a-i oferi trupul soţului pe care nu-l mai iubeşte de o prostituată? Ce anume protejează, în acest caz, interdicţia socială codificată în contractul de fidelitate? Frica acestei femei de a nu fi părăsită? Teama de ce va spune lumea? Spaima în faţa agresivităţii potenţiale a unui bărbat frustrat?

Cum anume sprijină evoluţia psihologică sentimentul de a fi un obiect, de a nu putea hotărî liber ce să faci cu corpul tău, pe cine să Iaşi să-1 cunoască şi cât de mult, cui să-1 dăruieşti într-un moment de intimitate, alături de care alt corp să-i permiţi să experimenteze plăcerea, tandreţea, fantasmele?

Este oare în esenţa iubirii să te simţi folosit? Să nu poţi acţiona în acord cu emoţiile şi dorinţele tale profunde, să nu poţi spune “nu” atunci când simţi că este “nu”?

Iubirea implică îndatoriri şi angajamente, dar nu există şi o limită sănătoasă a acestora? Angajamentul care nu mai vine din inimă şi pe care îl respecţi forţat este cu ceva mai bun decât pulsiunea scăpată de sub control şi sexualiatea promiscuă?

Acestea două nu sunt decât feţele aceleiaşi monede. Energia pe care o reprimi se acumulează inconştient, laolaltă cu angoasa de a nu se manifesta şi resentimentul pentru interdicţie. Pentru ambele există, din fericire (!) multiple mecanisme de operare. Furia poate fi dirijată către comportamentele minore ale partenerului, generând reacţii în mod vădit exagerate, pe care nu ţi le poţi explica. Angoasa poate fi fixată pe obiectele externe, cum ar fi copiii, soacra, şeful, partidele politice, terorismul, încălzirea globală. Pentru un observator imparţial, felul cum e gestionată tensiunea de cuplu, deplasările, atribuirile şi raţionalizările emoţiilor inacceptabile reprezintă fenomene fascinante când le trăieşti pe pielea ta; ele sunt, în plus, şi dureroase.

Pentru frustrarea de a nu fi stăpânul corpului tău există, desigur, compensaţii şi consolări. Satisfacţia de a fi, la rândul tău, proprietar al corpului celuilalt nu e de neglijat. La fel, compensaţiile sociale contează.

Căsătoria ca sistem închis distribuie puterea într-un fel care nu încurajează diferenţierea psihologică. Oameni în curs de individualizare îşi descoperă drepturi şi puteri la care nu renunţi în favoarea altora. Eventual **LE EXERCITĂ** în favoarea altora.

Dacă eu ţin să cânt la chitară, voi cânta pentru mine, voi cânta pentru tine, însă nu te voi lăsa să hotărăşti ce anume, când şi în ce circumstanţe să ofer acest dar. Acesta este darul meu şi dacă e să am vreo datorie, aceasta este doar faţă de Dumnezeu, cel care mi 1-a oferit.

Nici corpul meu nu este creaţia şi nu există niciun motiv să fie proprietatea ta. Eu pot alege să ţi-l ofer doar ţie, poate chiar toată viaţa, dar la fel de bine am dreptul să mă răzgândesc. Când aleg altceva (sau pe altcineva), acesta nu este o greşeală, este doar libertatea cu care am fost înzestrat şi pe care o preţuiesc prea mult pentru a renunţa la ea.

Ceea ce vreau să spun este că fidelitatea din datorie este toxică, pe când fidelitatea ca expresie a ceea ce simţi este încântătoare. Societatea greşeşte atunci când echivalează **CEEA CE SIMŢI** cu **CEEA CE TREBUIE SĂ SIMŢI** şi, dacă nu face asta pentru a-i controla mai uşor pe oameni, nu poate fi suspectată decât de ignoranţă grosolană în materie de psihologie.

Înainte de a fi fidel celuilalt (partenerul) şi celorlalţi (normelor sociale) merită să te întrebi dacă îţi eşti **FIDEL ŢIE ÎNSUŢI**, dacă îţi respecţi nevoile fundamentale şi nu îţi trădezi natura adevărată, cea care te face să te simţi întreg.

Din câte am putut constata, în practica terapeutică, această fidelitate este descoperită târziu, cu prețul multor suferințe, la capătul unor drumuri sinuoase şi complicate. Este o plăcere să găseşti răspuns la nevoile tale esențiale (pe care le disting de cele de tip regresiv) şi o satisfacere fără seamăn în a te afirma ca persoană unică, cu dorințe şi preferințe originale, chiar dacă ele nu se potrivesc cu ceea ce societatea sau partenerul aşteaptă de la tine.

Cuvântul "fidelitate" vine de la "fides", care în latină înseamnă **ÎNCREDERE**. Prin urmare, a fi fidel înseamnă a avea încredere. A-i fi fidel cuiva înseamnă a avea încredere în acel cineva. A-ți fi fidel înseamnă a avea încredere în tine însuți.

Întrebare: poți fi cu adevărat fidel cuiva dacă nu-ți eşti, mai întâi, fidel ție însuți? Are vreun sens fidelitatea ta în raport cu altul dacă tu te trădezi pe tine însuți?

În zilele noastre, fidelitatea nu mai are înțelesul originar, devenind sinonimă cu limitarea, cenzura şi autoconstrângerea. Cel care este fidel este cel care luptă cu instinctul lui sexual, cel care îşi limitează în mod deliberat libertatea şi acceptă să trăiască într-o închisoare, chit că a găsit pentru ea nume mai pretențioase.

Sunt ultimul om care să susțină libertinismul şi sexualitatea frenetică, disociată de afectivitate şi orientare spirituală. Nu sunt însă nici orb la consecințele psihologice ale fidelității forțate, la felul cum această atitudine lăuntrică a fost aservită de interesele sociale. Când iubirea dispare, dar neînțelegerile inițiale rămân, căsătoria devine o închisoare, iar partenerul un inamic, relația o luptă şi copiii, uneori, victime colaterale.

După ce sentimentele se erodează sau dispar, căsătoria devine teatrul modern pe care se succed o serie de măşti, o reprezentație la care spectatorii înşişi consimt să poarte măşti, pentru a nu face notă discordantă. Undeva în culise, în intimitatea nonviolentă a unui prieten sau în cadrul securizant al unui cabinet de psihoterapeut, măştile sunt scoase, astfel încât un chip trist, furios sau speriat să poată respira.

Când nu este liberă de constrângere, fidelitatea este o minciună, o păcăleală de care societatea se preface că nu ştie nimic, iar Biserica, certată cu înțelegerea de tip psihologic, o susține.

Când sentimentele s-au epuizat, fidelitatea este menținută de motivații înălțătoare, precum ataşamentul pentru bani şi achiziții materiale ("şi cui îi rămân apartamentul în care am investit?"), supunere pasivă la norme, siguranța unei vieți rutiniere, teama de schimbare, dezinvestirea nevoilor afective şi sexuale.

În comparație cu fidelitatea ce **VINE DE LA SINE**, care e aproape o stare de grație, fidelitatea cerută sau impusă din exterior este ca un film prost, de la care spectatorii nu pleacă de teamă că nu există altul mai bun şi, pe deasupra, le pare rău şi de bani.

Fidel cu adevărat eşti când te comporți în acord cu ceea ce simți şi nu îți trădezi demnitatea. Înainte de a fi devotat cuiva, ai datoria de a te respecta pe tine însuți şi de a trăi fidelitatea în relația cu Dumnezeu, cel care te-a trimis pe Pământ pentru a fi autentic, nu o copie la indigo sau o marionetă. Prețuindu-ți nevoile şi satisfacându-le cu discernământ, ai şanse să fi o persoană reală pentru altcineva, pe care să îl sau să o iubeşti, fiind fericiți atât cât este posibil în această lume.

Fidelitatea spontană, din inimă, nu are mai multă valoare dacă este trezită într-o relație de căsătorie sau într-o uniune consensuală. Ea este la fel de frumoasă şi reconfortantă din punct de vedere psihologic. Doi oameni liberi aleg să fie împreună, să se bucure unul de altul şi să îşi împărtăşească suferințele, fiind irelevant dacă se numesc parteneri conjugali sau consensuali. Singura diferență este în ceea ce se întâmplă atunci când sentimentele se schimbă, atracția se stinge şi proiectele comune dispar. În astfel de cazuri, căsătoria ca instituție legală riscă să pună stăpânire pe cei doi, determinându-i să se comporte în feluri care nu mai sunt conforme cu nevoile lor. Această situație, pe care nimeni nu o doreşte la începutul căsătoriei, poate fi rezolvată, dacă cei doi au o oarecare maturitate emoțională, elegant, prin divorț. O societate tolerantă nu va sancționa acest act, lipind etichete devalorizante pe spatele celor doi. Din datele pe care am reuşit să le colecționez, nu am siguranța că o societate cu un asemenea nivel de înțelegere psihologică există. (Dacă există, o rog să mă sune, cu sau fără publicitate!)

Pe de altă parte, fidelitatea sexuală pe care căsătoria o reclamă (şi a cărei absență o sancționează) are de făcut față câtorva provocări iscate de chiar natura umană. Le voi trece în revistă, în continuare.

Predecesorii noştri istorici (maimuțele) manifestă, în mare majoritate, o sexualitate fără restricții. Cimpanzeul, cea mai apropiată rudă din punct de vedere genetic, este poligam. Pentru fanaticii religioşi, acest argument este, probabil, irevelant. Pentru cineva care crede în continuitate şi evoluția gradată a vieții, el ar putea să conteze.

În ce mă priveşte, sunt convins că suntem depozitarii unor tendințe care nu au nicio legătură cu civilizația şi că avem comportamente care nu ne diferențiază de maimuțe şi, uneori, nici de hiene, şobolani sau boi. Aceste atavisme zac înăuntrul nostru şi este responsabilitatea fiecăruia dintre noi să le recunoască şi să le controleze. Altfel, aceşti ascendenți îndepărtați vor continua să circule prin fibrele aferente şi eferente, astfel încât să ne întrebăm dacă oraşul nu este o junglă urbană, iar omenirea o imensă grădină zoologică deghizată, punctată de insule de umanitate.

Imperativul biologic îi constrânge pe masculi să aibă mai multe femele şi pe femele să accepte mai mulți masculi. Specia şi-a calculat perfect strategiile, pentru a-şi spori şansele de reproducere. Şi dacă nu ai aflat încă, te anunț că specia trăieşte şi în interiorul tău, atât la etajele superioare (nucleii hipotalamici), cât şi mai jos, între picioare. Acestea sunt fapte obiective, pe care nu le pot respinge decât cei orbiți de dogmele religioase şi idealiştii nevrotici.

Prin intermediul unei cireşe de 4-5 grame (hipotalamusul), în care se află centrul sexualității, bărbatul este împins către a-şi transmite genele, în cât mai multe direcții. Acesta este motivul pentru care, la o singură ejaculare, eliberează 300-500 de milioane de spermatozoizi, o cantitate suficientă pentru a fertiliza, pe rând, toate femeile americane. La o asemenea risipă, mă întreb dacă Dumnezeu nu este puțin anxios. În plus, aceste măsuri de siguranță extreme au devenit, peste milioane de ani, o sursă permanentă de discordie în cuplu. Poate se apropie timpul unor configurații biologice noi.

Pentru contrast, observă cum femeia eliberează un singur ovul, o dată pe lună, până pe la 45 de ani, când ovarele îşi iau vacanța definitivă şi încetează să mai producă hormoni. De asemenea, sânii îşi pierd capacitatea de a produce lapte.

Cu 100.000 de ani în urmă, când durata estimată de viață pentru femei era de 25 de ani, ovarele proiectate pentru a funcționa 40 de ani furnizau o marjă de siguranță. În tot acest timp, structura sistemului de reproducere nu s-a schimbat. O femeie produce, pe parcursul vieții ei fertile, aproximativ 12x(45-12)=396 ovule. Cum spuneam, bărbatul eliberează de un milion de ori mai multe celule sexuale, şi asta la o singură ejaculare. Aş calcula şi gârneții pe care îi eliberează un bărbat de-a lungul vieții, însă nu ştiu dacă îmi ajunge pagina pentru zerouri.

Această discrepanță uriaşă între bărbați şi femei se reflectă, în mod natural, în planurile emoțional şi cognitiv, în felul cum fiecare dintre cele două sexe îşi reprezintă, îşi simt şi îşi gândesc sexualitatea. Cred că e mai sănătos ca ea să fie cunoscută şi acceptată, decât negată şi respinsă.

Fidelitatea sexuală nu e periclitată doar de dorințele şi anxietatea lui Dumnezeu sau, pentru a fi mai obiectiv, de impulsul naturii vii către reproducere. În natura umană există şi o tendință spre explorare, o curiozitate arhaică pentru noi teritorii, o dorință irepresibilă de a se apropia de semeni şi de a-i atinge, pentru a-i cunoaşte.

Când nu este sublimată artistic, nevoia de nou, cuplată cu pulsiunea sexuală, declanşează situații dintre cele mai încurcate, daravere şi dandanale din care nu ştii cum să mai ieşi. Creierul seamănă foarte mult cu o grădină, ale cărei plante cresc dacă sunt hrănite. Cu alte cuvinte, creierul se dezvoltă, realizează noi conexiuni, dacă este "alimentat". Alimentat cu ce? Cu stimuli. Fără informații noi pe care să le prelucreze, nu apar dendrite noi, care să pună neuronul în contact cu alți neuroni. Neuropsihologia a demonstrat că atunci când prin creier circulă cantități suficiente de serotonină şi dopamină, noile conexiuni se formează mai uşor. Altfel spus, creierul "creşte" mai uşor într-o ambianță de senzații plăcute. Şi ce mare promisiune conține sexualitatea dacă nu promisiunea plăcerii?

Un experiment faimos a evidențiat efectele noului asupra şobolanilor. O să spui că oamenii nu sunt şobolani. Aşa e. Oamenii nu sunt şobolani sau şoareci decât la modul simbolic. Iată experimentul: două astfel de animale de sex opus sunt ținute într-o cuşcă. Masculul devine interesat

de femelă. După 4- 5 episoade sexuale, dorinţa lui dispare. Din cauza suprasolicitării? Nicidecum. Dacă se introduce o femelă **NOUĂ** în cuşcă, excitaţia lui revine, purtându-1 către alte episoade erotice. Însă nu acesta e lucrul cel mai interesant. Dacă dincolo de geamul curţii se află o nouă femelă, nivelul de dopamină al masculului creşte cu peste 40%. Masculul nu ştie în niciun fel dacă va fi o parteneră mai bună, mai experimentată sau, eventual, iniţiată în practicile tantrice ale şobolanilor. Simpla ei prezenţă face nivelul de dopamină al masculului să crească ameţitor. Iată ce înseamnă atracţia **NOULUI**.

Alte cercetări sugerează, pentru aproape 30% dintre bărbaţi, o legătură directă între dorinţa de experienţe sexuale şi o anumită genă, care controlează numărul receptorilor de dopamină. Pentru curioşi, e vorba de receptorul D4, iar gena a fost numită, cum altfel, "a promiscuităţii".

La aceste surse genetice de dificultăţi se adaugă o alta, de ordin psihologic. Oamenii nu sunt simpli, precum meduzele. Oamenii sunt contradictorii şi paradoxali, pot dori un lucru o vreme şi apoi contrariul lui, cu numeroase faţete şi laturi, chiar dacă unele reprimate sau latente.

Măcinaţi de ambivalenţe şi opoziţii, prinşi în plasa unor dorinţe ambigue sau de neînţeles, nu ne putem aştepta să se comporte linear, asemenea pistonului sau pompei de injecţie de la motorul Diesel. Ori, fidelitatea sexuală presupune exact acest tip de linearitate, cu mici variaţii, în funcţie de imaginaţia partenerilor. Însă nimic din natură nu este linear. Peste tot există neregularităţi, ondulaţii, tipare complexe, consecinţa firească a mii de variabile interacţionând simultan. În natură nu există linii drepte, doar suprafeţe atât de puţin curbate încât par drepte. Linia dreaptă există doar în mintea umană. Linearitatea este o abstracţie, ca şi banii. Banii sunt ceva valoros nu în sine, ci ca urmare a unei convenţii între oameni. Dacă n-ar fi aşa, ai putea înghiţi două monede de 10 bani, în loc să-ţi cumperi un măr.

Natura seamană mai mult cu o apă mişcătoare, în care există stropi, bulboane şi valuri, în care nimic nu este 100% stabil şi a cărei dinamică poate fi doar aproximată, prin ecuaţii matematice de mare complexitate. Făcând parte din natură, omul nu poate fi altfel. în timp ce legile sunt fixe şi inflexibile, tocmai pentru că sunt abstracte, omul este schimbător şi mobil, nonlinear şi ambivalent.

Aceste ultime consideraţii mă aduc mai aproape de o abordare dintr-un alt unghi a căsătoriei, anume o presiune socială de a funcţiona în feluri bine specificate, numite **ROLURI**. Societatea intervine în intimitatea cuplului şi încearcă să o regleze, prin prescripţii, norme şi aşteptări. În sine, această tentativă nu este reprobabilă, întrucât e de preferat ca cineva mai experimentat să te sfătuiască, astfel încât să nu-ţi spargi capul în aceleaşi locuri. Deşi animată de bune intenţii, există cazuri (mai puţine) în care intervenţia socială e inadecvată, deoarece indivizii sunt mai inteligenţi şi mai creativi, după cum există cazuri (mai multe) în care socialul perturbă exact ce vrea să protejeze, sufocând spontaneitatea umană cu mâna de fier a unor reguli absolute.

Oamenii au caracteristici şi mecanisme de funcţionare care le sunt proprii, posibilităţi şi dorinţe ce nu pot fi standardizate, dinamici personale ale coeziunii şi destrămării. Un cuplu este un organism viu, care se poate ghida după nişte principii fară a deveni robul lor. Principiile sunt necesare, deoarece oamenii au nevoie de repere, aşa cum vapoarele au nevoie de faruri, însă ele trebuie îmblânzite şi temperate. În plus, după părerea mea de ins necăsătorit încă, ar merita condimentate şi cu puţin umor.

Diferitele polarităţi ale oamenilor aspiră, toate, la recunoaştere şi manifestare. Blocate, subutilizate, ignorate sau condiţionate să se exprime într-un anumit fel se pervertesc, sunt proiectate sau înconjurate de ziduri în spatele cărora se acumulează tensiunea pulsională. Rolurile pe care le poate juca un om sunt multiple şi nimeni nu poate hotărî, în avans, ce este cel mai bine pentru el să manifeste. Sensurile lui de evoluţie se raportează la nevoile şi posibilităţile sale, nu la ceea ce societatea îi prescrie să fie, să simtă sau să devină.

Dinamica rolurilor nu poate fi altfel decât proprie. În măsura în care nimeni nu intervine nevrotic, ea este naturală şi sănătoasă. Cu toate acestea, societatea (părinţii, rudele, prietenii, alţi agenţi sociali ai cristalizării şi solidităţii) intervine subtil sau pe faţă, pornind mecanismele de apărare, provocând disocieri sau fragmentări ale Eului, incongruenţe şi blocaje în dezvoltare.

Pentru a fi mai concret: nu există un fel anume în care sarcinile să fie distribuite în gospodărie, banii să fie cheltuiţi sau economosiţi, sexualitatea experimentată şi copiii îngrijiţi. În

funcție de ceea ce partenerii au descoperit deja că sunt, în funcție de vulnerabilitatea şi situațiile dificile din trecut pe care le-au traversat, ei negociază şi decid anumite cursuri ale acțiunii, satisfăcătoare pentru amândoi, cu riscul de a-i înfuria sau nelinişti pe părinți, pe colegi, pe ginecolog sau pe preot.

Toți aceşti oameni se pot pronuța, desigur, pot oferi sfaturi şi recomandări şi atât. Ceea ce fac doi oameni în particular îi priveşte doar pe ei, câtă vreme nu declanşează incendii şi nu construiesc bombe artizanale. Ei sunt singurii responsabili pentru realitatea comună pe care o trăiesc, pentru proiecte, planuri şi eşecuri, pentru modalitățile în care înțeleg să-şi exploreze sexualitatea. Este adevărat, criteriul absolut ce diferențiază relația de cuplu de orice altă formă de relație este întâlnirea corpurilor. Societatea caută cu orice preț să evalueze şi să normeze acest aspect al vieții de cuplu, deşi e neclar de unde şi-ar putea deriva acest drept. În special când relația se împotmoleşte, este amenințată de uzură şi repetiție, riscă să se banalizeze şi să se stingă, cei doi parteneri pot alege să o vitalizeze apelând la soluții din afara cuplului. Ceea ce din exterior apare ca infidelitate condamnabilă poate fi o revoltă împotriva monotoniei, o încercare de regenerare în lupta cu obişnuințele şi rutina. O femeie are nevoie să se simtă din nou frumoasă şi admirată. Ea vrea să iasă din tiparul învechit al relației cu acelaşi bărbat, vrea să se simtă dorită şi vie. Un bărbat simte nevoia să-şi reevalueze masculinitatea, să-şi reveleze părți neştiute, să trăiască pasiunea în alt fel, să-şi verifice potența sau să experimenteze emoții noi. Ei pot cădea de acord, nu fără durere, asupra acestor forme de a revitaliza şi îmbogăți relația şi ar fi bine să-şi poată împlini acest proiect de regenerare fără a fi culpabilizați, fără ca intențiile să le fie deformate şi comportamentele pedepsite de o societate interesată mai mult de închiderea cuplului decât de evoluția şi deschiderea spre transformare a acestuia. Felul cum doi oameni îşi gestionează şi îşi trezesc relația este alegerea şi responsabilitatea lor. Nu pot fi cu uşurință convins că cineva care nu-i cunoaşte le poate indica, cu sau fără amănunte, ce comportamente să adopte, ce emoții şi sentimente să trăiască, care le sunt obligațiile şi dorințele permise.

Modelele culturale şi ritualurile ce definesc relațiile amoroase se lovesc, pe scena intimă a cuplului, de predispoziții, dorințe şi temeri **REALE**. Practica socială a iubirii este adesea diferită de experiența intimă a partenerilor de cuplu, mânați de pulsiuni proprii, resurse şi disponibilități personale, fixații şi traume infantile, despre care societatea nu are nicio idee.

O femeie pe care societatea o convinge că rolul ei este de menajeră va acumula, în timp, mici frustrări şi resentimente, tristeți şi dezamăgiri, care vor influența dezvoltarea şi deschiderea către partener. Exigențele şi aşteptările de multe ori nepotrivite o blochează emoțional şi sexual, trezesc suferințe de care fuge sau în care se afundă, fără speranță. Un bărbat care se lasă antrenat în cursa frumos decorată a ceea ce trebuie făcut pentru soție şi familie poate ajunge să-şi neglijeze îndatoririle, pentru că îl privează de plăceri simple, sau să renunțe într-un mod periculos la ele, pentru că le detestă.

Căsătoria ancorată în aşteptări sociale rigide alunecă în alienare domestică, sentimente difuze de pierdere, frustrare şi neîmplinire. Emoțional vorbind, partenerii se îndepărtează unul de altul, îşi transferă unul altuia culpabilități, îşi refuză satisfacții legitime sau şi le oferă într-o manieră demonstrativă, isterică.

Funcțiile legilor şi reglementărilor referitoare la căsătorie sunt politice şi sociale, nu sunt psihologice şi în niciun caz spirituale. Legile sunt artificiale, reprezentări abstracte ale unor acțiuni presupuse ca ideale. Însă a asculta orbeşte de o lege înseamnă a nu avea încredere în tine însuți, în gândirea şi în intuiția ta. Organismul precede legea. În Noul Testament, Iisus subliniază acest adevăr: “Nu omul a fost făcut pentru sabat, ci sabatul pentru om”.

Ce poate fi mai clar de atât? Legea e o realitate de ordinul doi, o creație a minții umane consecutivă creării însăşi minții umane, de către inteligența spontană a organismului! Regulile de comportament înăuntrul căsătoriei pot fi respectate până la un punct. Care punct? Acela dincolo de care se dovedesc potrivnice creşterii, oprimând oamenii şi omorând spontaneitatea. Să ne amintim că legile sunt create de oameni, iar oamenii sunt, inevitabil, limitați. Cum altfel ar putea fi legile?! Reglarea socială a comportamentului în cuplu nu poate circumscrie numărul nesfârşit de situații în care două persoane pot ajunge, ca urmare a moştenirii ereditare, tendințelor individuale şi

evenimentelor neprevăzute ale vieții, experimentate într-o cheie personală. În astfel de condiții, tiparele de comportament dezirabile sunt un fel de pat al lui Procust, patul conjugal în care doi oameni se aşează pentru a fi standardizați. Dacă nu se încadrează, nu îi putem considera decât ghinionişti, victime nefericite ale unei selecții sociale arogante şi absurde.

Oamenii intră în relația de cuplu cu misiuni, fidelități şi datorii despre care iluştrii legiuitori nu au nicio idee şi chiar dacă ar avea, ea ar avea mari şanse să fie greşită, dată fiind finețea acestor mecanisme psihologice. Nu-i poți cere unui om să facă lucruri pe care să nu le simtă, care-i blochează nevoile şi îi falsifică emoțiile decât dacă vrei să-1 agresezi. La acest capitol, violența socială mascată în coduri, regulamente şi legi umple lejer paginile unui manual de istorie.

Probabil cât voi trăi voi fi avocatul dreptului oamenilor de a-şi inventa şi negocia **PROPRIILE REGULI** înăuntrul relației, ei fiind singurii în stare să le adapteze rezonabil la nevoile, disponibilitățile şi interesele lor. Germania nu hotărăşte după ce legi să funcționeze Olanda şi dacă olandezii decid să legalizeze anumite droguri uşoare, aceasta e problema lor. Cel mult a polițiştilor de frontieră din țările învecinate.

Tot aşa, familia Mazăre nu are ce căuta pe teritoriul familiei Linte, oricât de mult ar părea că seamănă între ei. Ce face familia Linte acasă o priveşte doar pe ea, iar cea mai bună atitudine pe care o poate avea familia Mazăre este să-şi vadă de treabă.

Această libertate de a decide pe propriul teritoriu, la care oamenii au dreptul prin chiar natura lor, nu-i scuteşte de responsabilitatea de a-1 explora şi amenaja, astfel încât să nu-i pună în pericol pe vecinii şi restul de cetățeni liberi, de aiurea.

Altfel spus, membrii cuplului sunt încărcați cu responsabilitatea de a-şi clarifica trecutul, de a-şi defini poziția față de exigențele şi fantasmele familiei de origine, de a-şi negocia flexibil proiectele de viață şi a-şi stabili strategiile. Ei pot fi ajutați de persoane din afara căsătoriei întrucât acest ajutor este facultativ şi se oferă numai la cerere.

Relația de cuplu este o călătorie de cunoaştere înăuntrul propriilor tale vulnerabilități şi resurse, credințe şi aspirații, o călătorie a înțelegerii în care poți fi sprijinit din afară, dar în care este fatal să ți se ceară, imperativ, să faci, să simți sau să crezi anumite lucruri.

În loc să facă tot felul de jurnale pompoase şi greu de ținut, partenerii s-ar putea angaja, simplu, **SĂ FIE ONEŞTI EMOȚIONAL** unul cu altul. Asta înseamnă să nu pretinzi că-1 iubeşti pe celălalt când nu simți asta. Să nu te prefaci că eşti calm când eşti furios, să nu oferi mângâieri din datorie, să nu încerci să fii tandru când n-ai niciun chef sau joacă Steaua în Liga Campionilor, să nu mimezi grija şi devotamentul, să nu disimulezi nepăsarea în interes, să-ți declari lipsa de încredere, anxietate şi teama când ele există, să nu-ți acoperi vinovăția cu cadouri şi să pretinzi că totul merge bine când eşti, de fapt, disperat.

Această regulă simplă ar putea salva relația de duplicitate şi vicleşuguri, demoni care o erodează treptat, o tensionează şi o distrug. Mai presus de toate, **NU TE AŞTEPTA SĂ FII IUBIT CA O DATORIE**, deoarece acest gen de afecțiune nu creează niciun fel de plăcere, nici celui care se chinuie să o ofere, nici celui care se păcăleşte crezând că o primeşte. Al doilea şi ultimul angajament pe care doi oameni care se căsătoresc şi l-ar putea lua ar fi **SĂ-I PERMITĂ CELUILALT SĂ FIE CEEA CE ESTE**. În cuvinte mai puține, această atitudine se numeşte **ACCEPTARE**.

Înțeleg prin aceasta să renunți la încercarea de a-1 schimba sau a-1 face "mai bun", pentru motivul destul de evident că, în natură, creşterea este un fenomen spontan. Prin urmare, doar un prostănac ar putea forța ceea ce este, prin excelență, spontan şi sunt sigur că nu tânjeşti după acest calificativ.

Mai înțeleg să nu te agăți de celălalt, atunci când el are idei şi proiecte în care nu intri, semnalându-i astfel că îi respecți libertatea şi ai încredere în capacitatea lui de a gândi.

În sfârşit, mai înțeleg prin "a-i permite celuilalt să fie ceea ce este" şi imaginea în oglindă a acestei poziționări, adică să-ți permită şi ție să fii ceea ce eşti. Dacă felul de a fi al celuilalt este mult prea provocator, îți solicită resurse precare şi îți creşte anxietatea, nimeni nu te obligă să îl suporți. Pentru asta, desigur, ar fi nevoie să-ți fi rezolvat deja teama de singurătate, dependențele emoționale

şi problema delicată a încrederii în sine. Doar aşa cred că te poţi simţi liber să rămâi în relaţie cât îţi permit pragurile de toleranţă şi să o întrerupi amical dacă ele sunt depăşite.

Ghidaţi de doar aceste două comandamente, doi oameni căsătoriţi pot avea o relaţie vie şi evolutivă, savuroasă, înfloritoare şi liberă. Relaţia lor nu va fi o închisoare vietnameză sau o colivie de aur, ci un spaţiu deschis şi primitor, din care se vor putea extinde către alte fiinţe, inclusiv în plan sexual, poate, dar la care vor reveni pentru a se îmbogăţi reciproc, a se hrăni emoţional şi a-şi susţine actualizarea propriilor potenţialuri. Unii adepţi ai terminologiilor ar putea numi acest fenomen psihologic "iubire liberă" sau "căsătorie deschisă", fapt care mă interesează mai puţin câtă vreme nu conţine, codificate, reguli suplimentare. Sinceritatea şi permisivitatea bazată pe încredere sunt suficiente pentru a clădi o relaţie frumoasă (infinitul mic), aptă să reflecte, pe cât posibil, relaţia exuberantă dintre polarităţile lui Dumnezeu (infinitul mare).

Intimitatea întemeiată pe alegere şi încredere nu poate fi decât stimulativă şi nutritivă, spre deosebire de intimitatea construită prin constrângeri exterioare, supervizate de ofiţerul stării civile şi ofiţerul sub acoperire al stării religioase şi împinsă înainte prin culpabilizări, plângeri şi acuzaţii nerostite. Mi-ar plăcea să aflu dacă societatea va fi vreodată aşa. Din păcate, vecinul meu, Nostradamus, s-a mutat în altă reşedinţă, acum câteva sute de ani. Nici stelele nu mă ajută, iar beţişoarele de I Ching refuză să facă predicţii sociale. Mă consolez cu gândul că aş putea avea o contribuţie subatomică la ceea ce va fi, atunci când aceste foi de hârtie şi metacarpienele care le-au ţinut se vor fi întâlnit sub pământ, în apropierea unui zăcământ de aur. Până atunci, aş mai avea de făcut o precizare asupra căsătoriei, mai exact asupra relaţiei dintre căsătorie şi vârstă. În opinia neuronilor mei, activi în acest moment (cei mai mulţi se odihnesc, pregătindu-se pentru analiza meciului dintre Steaua şi Sevilla), căsătoria ar trebui permisă abia după împlinirea vârstei de 25 de ani. De ce tocmai 25? Din două considerente - argumentul "tare": o persoană nu poate face alegeri pe termen lung, în cunoştinţă de cauză, câtă vreme se află într-o fază de restructurare afectivă şi cognitivă a personalităţii, un proces de individualizare numit **ADOLESCENŢĂ**, care tinde să se prelungească spre 24-25 de ani. Această ultimă parte a adolescenţei este numită **POSTADOLESCENŢĂ**.

Un adolescent întârziat, adică cineva care nu are casa lui, abia şi-a terminat studiile sau este la primul job adevărat, care depinde de părinţi pentru a trăi decent, este o persoană, cel mai adesea, care are nevoie de confirmare şi validare. Pentru a se putea angaja cu succes într-o relaţie de lungă durată, ar trebui să ştie cine este, ori tocmai acesta este răspunsul pe care el îl caută, mai mult sau mai puţin conştient. Până spre 25 de ani, cred eu, este timpul experienţelor cu rol de maturizare (nu că după 25 de ani nu ar mai fi loc de revelaţii), al confruntării cu propriile tendinţe şi pulsiuni, al descoperirii unor date subiective, nu întotdeauna uşor de acceptat.

Cum ar putea un tânăr a cărui identitate este încă invadată de alte identităţi (mama şi tata, în special) să facă o alegere în acord cu nevoile lui autentice? Elaborarea personalităţii este un proces ce durează o viaţă de om, e adevărat, şi nu poţi aştepta vremea bastonului pentru a te căsători. Aceasta nu ar fi decât prudenţă nevrotică, cu nimic mai bună decât curajul inconştient, alimentat de miturile romantice şi nevoile sociale de control.

Evoluţia către un nivel superior de integrare are nevoie de timp şi de baze puternice, baze care se pun în copilărie şi care sunt solide, dacă ai avut norocul unor părinţi armonizatori, sau fragile, dacă mama şi tata nu te-au iubit şi nu au ştiut să comunice nici cu tine, nici între ei. Şi chiar dacă n-ai fost sufocat cu afecţiune sau, dimpotrivă, privat de ea, dominat, abuzat, neglijat sau respins şi n-ai traversat evenimentele cu potenţial traumatizant, la 20-21 de ani Eul încă nu este suficient de puternic şi stabil pentru a face experienţa conjugalităţii, cu atât mai puţin a parentalităţii. Diferenţierea psihologică incompletă sau nereuşită, după mirajul îndrăgostirii (de maxim doi ani, spun unii specialişti) împinge tânărul cuplu într-un ocean de dezamăgiri şi decepţii, pericole mortale pentru intimitate şi pentru saltul pe nivelul următor al iubirii, ceva mai autentic decât primul, adică eliberat de identificări proiective şi idealizări.

Căsătoria care rezistă forţei corozive a timpului este cea dintre două individualităţi distincte şi autonome, doi oameni care nu neapărat au fost aşa de la bun început, ci au devenit aşa deoarece "datele de plecare" au fost foarte bune. Psihologiile care studiază psihicul în adâncime (psihologia

analitică, psihanaliza, orientarea experiențială) cunosc prea bine suişurile, coborâşurile şi capcanele dezvoltării personale, hiatusurile, provocările şi punctele critice ale unei construcții psihologice echilibrate, pericolul alunecării în dependență, servitute şi masochism sau, la polul celălalt, în dominare, nepăsare, tiranie şi sadism (şi acestea sunt doar câteva tipare nevrotice dintr-un şir lung pe care nu-l public, pentru a-ți proteja liniştea interioară).

Un tânăr de 23 de ani sau o adolescentă de 20 sunt încă departe de autocunoaştere şi înțelegere de sine, au nevoie de experiențe care să le suscite abilitățile şi să le developeze fricile, stimuli şi chei de acces la ceea ce conțin în mod latent şi la ceea ce înaintaşii le-au lăsat ca moştenire psihologică.

În materie de sexualitate, sper, lucrurile sunt şi mai clare. Identitatea sexuală se formează, se verifică şi devine confortabilă în urma unor experiențe reale, de comunicare şi contact cu sexul opus, nu din discuțiile cu egalii de vârstă, nu din literatură, nu din filme şi nici din lectura laborioasă a revistelor de tip “Playboy”. Aceste rânduri le adresez mai degrabă părinților, întrucât copiii lor, din câte am putut să-mi dau seama discutând deschis cu ei, au exact acea viziune care ilustrează prăpastia dintre generații în materie de atitudini, aşteptări şi de obişuințe sexuale. Nu sunt prietenul sexului recreativ sau spontan, dar nici al ignoranței sexuale, al masculinității sau feminității teoretice, neconfirmate de experiență.

Dacă soțul tău a fost şi a rămas singurul bărbat din viața ta, dacă eşti încântată de relația voastră sexuală şi nu tânjeşti, în secret, la altcineva, măcar pentru a afla “cum este” cu altcineva, pot spune că e ca şi cum ai fi câştigat la loto marele premiu. Calculează tu şansele şi mulțumeşte-i urgent lui Dumnezeu. Din păcate, câştigătorii marilor premii sunt puțini. Pentru cei mai mulți, nealeşi de mâna providențială, rămâne varianta nepericuloasă a experienței, cu condiția de a folosi prezervativ sau pilule. Chiar şi sexualitatea sublimată prin meditație şi rugăciune o văd ca o metodă de dezvoltare după 25 de ani, astfel încât să nu ne ciocnim pe stradă de mistici divizați pe interior, reprimați şi furioşi pe oamenii normali.

În ce-l priveşte pe partener, este în interesul lui să aibă o relație cu cineva cu o minimă experiență, relativ dezinhibat şi confirmat sexual. Un astfel de partener este preferabil unuia care crede că “stop and go” este o marcă de şampon sau altuia pentru care sexul cu o femeie la menstruație este mortal.

Fără a fi specializat în psihosexologie, cred că o persoană are nevoie de cel puțin doi parteneri diferiți, pentru a se iniția, a explora şi a-şi cunoaşte cât de cât sexualitatea, o fațetă a personalității la fel de importantă ca achizițiile intelectuale sau atitudinea față de muncă. În caz contrar, cea care păşeşte în căsătorie virgină, în planul cunoaşterii se va confrunta, mai târziu, cu dorința violentă, posibil cu infidelitatea şi nelipsitele ei însoțitoare, vinovăția şi anxietatea.

Aşa-zisa “înşelare” sau “relație” odată descoperită, bărbatul (mă refer la el pentru că acesta e cazul cel mai frecvent) ar trebui să o trateze cu înțelegere şi toleranță, evident, după ce îi trec nervii. Există aventuri nevinovate şi “îndrăgosteli” aflate în serviciul cunoaşterii sexuale. Tensionată foarte mult timp, pulsiunea sexuală subjugă Eul şi împinge individul în situații delicate, pe care nu le poate stăpâni şi de ale căror consecințe se teme, cu atât mai mult cu cât partenerul este posesiv, dominator şi inflexibil.

Cred că am putea fi mai îngăduitori cu natura umană, mai atenți la şerpuirile ei evolutive, mai permisivi cu fluctuațiile dorinței şi mai deschişi către a înțelege înainte de a condamna. Există, totuşi, ceva neastâmpărat şi vioi în natura umană, ceva care îi dă farmec şi care, reprimat sau alungat, lasă în urmă o realitate searbădă, plină de reguli şi lipsită de conținut.

Fanatismul, zelul şi rigiditățile manifestate în spațiul conjugal îl transformă într-o arenă în care partenerii devin, pe rând, gladiatori şi animale sălbatice. Leziunile sunt, în primul rând, psihologice şi abia apoi fizice. Ulcerul şi hipertensiunea, ca să nu amintesc de boli mai impresionante, sunt doar câteva dintre ele. Desigur, oamenii nu sunt înclinați să conecteze aceste suferințe cu problematicile psihologice, mai ales când cei care suferă de pe urma lor sunt chiar ei. Din afară, această atitudine pare de neînțeles, însă din interior se oferă dulcea senzație a evitării responsabilității.

Tocmai pentru a preveni astfel de consecințe dureroase cred că blândețea în evaluare şi intuiția măcar aproximativă a complexității naturii umane ar putea sta la temelia unei atitudini mai potolite, în care dojenile temperate sunt prezente, iar ideile obsesive lipsesc. Nu e uşor de accesat o asemenea atitudine, mă gândesc, în condițiile în care judecata socială încă îşi mai extrage energia din preceptele religioase, care îmi par şubrede tocmai datorită caracterului lor militarist. Tradiției creştine îi lipseşte ceea ce aş numi "deschidere spre interior", adică finețea observației psihologice şi înțelegerea mecanismelor subtile pe care o astfel de deschidere le face posibile.

Rădăcinile iudaice ale creştinismului îl echivalează pe Dumnezeu cu legea, identificare ce era necesară în acele vremuri nu foarte civilizate. De atunci, însă, oamenii au mai evoluat şi nu mai au atâta nevoie de un Baubau impozant, ascuns printre nori. Voi reveni la aceste idei. Aventurile experimentale în materie de sex şi, mai ales, deschiderea în plan emoțional către cineva din afara cuplului ar merita să fie, cred eu, tratate cu mai mult echilibru, fără a le încuraja nevrotic, dar şi fără a le bloca într-o manieră la fel de dăunătoare.

Acolo unde experiența sexuală este foarte limitată, extinderea ei nu poate fi decât de bun augur, asta în condițiile în care unul dintre parteneri nu este atât de nesigur de sexualitatea sa încât să se teamă că oricine altcineva este "mai bun la pat" decât el sau ea. Cu atât mai mult afecțiunea pe care o poți oferi sau primi de la altcineva nu poate fi periculoasă, deoarece îți deschide inima şi te conectează la alte ființe umane. Singurul pericol adevărat, în această lume, este egocentrismul alienant şi separator, condiție de funcționare a celui care crede că oamenii sunt insule izolate şi nu părți ale unui vast continent.

O aventură sau două care "nu au însemnat nimic" şi "au fost doar sex" pot fi tratate cu înțelepciune şi înțelese cu calm, întrucât nu merită să distrugi o relație pentru impulsurile venite dintre picioare. O relație este ceva mai mult decât întâlnirea unui penis cu un vagin. Dacă este destabilizată de un astfel de eveniment, acesta e semnul că nu avea nimic solid, era întemeiată pe iluzii, proiecții şi măşti, şi atunci e mai bine că s-a întâmplat aşa. Când scriu aceste rânduri, am în vedere şi câteva cazuri din practica mea terapeutică, oameni care au avut de traversat crize de acest tip şi care fie le-au înfruntat cu succes, dând dovadă de toleranță şi generozitate, fie le-au gestionat prost, copleşiți de intensitatea propriilor gelozii şi anxietăți. Deşi dureroase, cred că e mai bine ca relațiile de cuplu să fie supuse unor asemenea "teste de turnesol", pentru a evidenția cine sunt, în adâncul lor, cei doi parteneri, dincolo de ceea ce pretind, se chinuie să dovedească sau încearcă să fie. Când compoziția rolurilor conjugale este hotărâtă de chimişti nepricepuți sau lipsiți de finețe, din afara cuplului, riscul de apariție a unor situații critice este inevitabil. Când nu se produc în realitate, infidelitățile au loc în imaginar, în reverie sau vis, fiind însoțite de un alai de îndoieli, frustrări şi culpabilități.

Dorințele reprimate şi emoțiile respinse în inconştient sunt adesea mai periculoase decât ceea ce ce se consumă în plan real, deoarece tensionează, fracționează sau categorizează psihicul, situații mai toxice decât o ceartă sănătoasă urmată de o împăcare şi mai sănătoasă. Nu e deloc uşor să te confrunți cu celălalt, să-i explici fără să te justifici şi să te dezvălui fără să te autocondamni. Este însă mai de dorit decât să te blochezi în interdicții interne, să-ți ascunzi sentimentele, să mimezi înțelegerea sau iubirea. Aceasta nu e decât o complicitate bolnăvicioasă cu ideologii ancestrale, pe care societatea evită să le reexamineze pentru a le schimba. Prețul sunt resentimentele, dependențele, somattzarile, actele ratate şi opozițiile inconştiente, rudele de gradul întâi ale fricii de a fi tu însuți.

Mi-ar plăcea ca toate persoanele pe care le-am asistat să fi înțeles că experiența căsătoriei, punctată de infidelități reale sau presupuse, nu este menită sa intre în cadrele înguste ale unor teorii religioase sau culturale sacrosancte, ei să funcționeze ca un spațiu al auto şi intercunoaşterii, un spațiu al explorării Sinelui cu ajutorul celuilalt, un sistem năzdrăvan de oglinzi, care îți arată la partener ceea ce tu conții neştiut în tine.

Privită astfel, căsătoria ar putea fi mai puțin încăpătoare (deşi acest aspect al ei este recunoscut doar în glumă), mai puțin falsificată şi condiționată cultural. Ar putea fi, visez şi eu la cai verzi pe pereți din rigips, mai relaxată, mai cuprinzătoare pentru sentimente şi dorințe profund omeneşti, mai stimulativă ca experiență securizantă de cunoaştere şi, cu sigurantă, mai spontană,

adică mai apropiată de natura ultimă a acestui Univers minunat, plin cu femei, bărbați şi hârtii de la Primărie.

Mă uit puțin în spate şi mă minunez ce am putut să scriu. Nu ştiu ce mă face aşa inspirat, poate frustrarea de a nu fi întâlnit până acum un ceaslov binevoitor şi incitant pe această temă. Poate o să-1 compun eu, altă dată, motiv pentru care ar fi cazul să mă opresc.

Nu înainte de a oferi şi al doilea argument pentru vârsta minimă la căsătorie, argument aşa-zis “slab”. Cred că 25 de ani este o vârstă potrivită, şi nu 24 sau 26, cum ai putea întreba pe bună dreptate, din rațiuni estetice. Pur şi simplu 25 este o cifră frumoasă.

Iubirea înseamnă abundență, dăruire, împărtăşire, generozitate. Iubirea nu este meschină! Iubirea nu face calcule contabile, adunări şi scăderi. În iubire nu există datorii, reeşalonări, compensări de plăți.

IUBIREA OFERĂ ŞI APOI UITĂ CĂ A OFERIT! Iubirea nu are memorie.

Dacă o întrebi, te întreabă la rândul ei: „Am făcut eu asta? Când oare?” Iubirii îi lipseşte această conştiință de sine. Un om care iubeşte nu stă să evalueze: „Acum sunt iubitor”. Iubirea este acțiune spontană, cu o minte nedivizată. Este curgerea minunată a unui fluviu pe marginea căruia nu stă nimeni care să facă ordine.

Cred că aceasta este caracteristica distinctivă a iubirii pure.

ÎN IUBIREA ADEVĂRATĂ NU MAI EXISTĂ EU!

Adrian Nuță este lector universitar la Facultatea de Psihologie şi Ştiințele Educației, Universitatea Bucureşti şi psihoterapeut - formator în cadrul Şcolii SPER.

